

30X-2
2600

ПРОЛЕТАРЫІ УСІХ КРАЇН, ЄДНАНЦЕЮ

БОЛЬШЕВІК БЕЛАРУСІ

№ 6

№ 6

0005
18502

БЕЛОРУССКАЯ
КОММУНИСТИЧЕСКАЯ
ПАРТИЯ

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“

1939

02505

ПРОЛЕТАРИАТ УСІХ КРАЇН, ЄДНАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ТВАРЭТЫЧНЫ І ПАЛІТЫЧНЫ
ЖУРНАЛ ЦК КП(б)Б

ГОДА ВІДАННЯ XIII

№ 6

Чэрвень 1939 г.

З М Е С Т

	Стар.
Інфармацыйнае паведамленне аб чарговым пленуме ЦК ВКП(б)	2
Інфармацыйнае паведамленне	2
Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання. (Пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР)	3
Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і загатоўван сельскагаспадарчых прадуктаў у 1939 годзе. (Пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР)	8
Аб міжнародным становішчы і знешняй палітыцы СССР. (Даклад Старшыні Соўнаркома СССР і Народнага Камісара Замежных Спраў тав. В. М. Молатава на Трэцій Сесіі Вярхоўнага Савета СССР 31 мая 1939 г.)	20
Перадавы—Магутная зброя ў барацьбе за далейшае ўмацаванне калгаснага ладу	27
Г. Дворнін—У барацьбе за высокі ўраджай	35
Д. Матляхаў—Прыём у партыю па новаму статуту	41
Б. Зельцэр—Строга захоўваць прынцып індывідуальнага адбору ў партыю	45
В. Бедзін—Па-большэвіцку кіраваць работай агітатараў	51
І. Саладкоў—Аб выкладанні асноў марксізма-ленінізма ў ВНУ БССР	58
Б. Шпітальнік і М. Белін—Актыўны памочнік партыі	67
І. Хоцька—Размяшчэнне сацыялістычнай прамысловасці Беларускай ССР у трэцім пяцігоддзі	71
П. Ладыжын—Друк—рашаючая зброя прапаганды	83
КАНСУЛЬТАЦЫЯ	
І. Лочмель—Вызваленне Беларусі ад белапольскіх акупантаў	88
Ад аддзела кансультацый журналу „Большэвік Беларусі“	103

Адрас рэдакцыі:

Менск, вул. Карла Маркса.

Намішканне Варткурсаў пры ЦК КП(б)Б.
пакой 13.

Тэлефоны рэдакцыі: нам. рэдактара—канутатар
20-000. даб. 271; агульны—24-887.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ ЧАРГОВЫМ ПЛЕНУМЕ ЦК ВКП(б)

Гэтымі днямі адбыўся чарговы Пленум ЦК ВКП(б).

Пленум абмеркаваў пытанні:

- а) Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання;
- б) Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і загатовак сельскагаспадарчых прадуктаў;
- в) Аб сфарміраванні Камісіі партыйнага кантролю пры ЦК ВКП(б);
- г) Аб правядзенні выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных, і прыняў адпаведныя рашэнні.

Пленум адобрыў праекты пастановаў ЦК ВКП(б) і СНК СССР:

- а) Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання і
- б) Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і загатовак сельскагаспадарчых прадуктаў.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

Гэтымі днямі адбыўся чарговы Пленум ЦК КП(б) Беларусі з удзелам сакратароў абкомаў, гаркомаў і райкомаў партыі.

Пленум абмеркаваў пытанні:

- а) Аб мерапрыемствах па выкананню пастановы ЦК ВКП(б) і СНК СССР ад 27 мая 1939 г. «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання».

б) Аб ссяленні двароў калгаснікаў, пражываючых на былых участках хутарскога землекарыстання, у калгасныя ссяленні.

в) Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і загатовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1939 годзе.

г) Аб парушэнні некаторымі пярвічнымі партыйнымі арганізацыямі і райкомамі КП(б) Беларусі ленінска-сталінскага прынцыпа індыўідуальнага адбору ў партыю.

Па ўсіх гэтых пытаннях Пленум прыняў адпаведныя рашэнні.

Пленум выбраў сакратаром ЦК КП(б) Беларусі па кадрах тав. Жыльяніна Якіма Александравіча і сакратаром ЦК КП(б) Беларусі па прапагандзе і агітацыі тав. Маліна Владзіміра Нікіфаравіча.

Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання.

*Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Савета Народных
Камісараў Саюза ССР.*

ЦК ВКП(б) і СНК СССР устанаўляюць наяўнасць сур'ёзных скажэнняў палітыкі партыі ў галіне калгаснага землекарыстання. Гэтыя скажэнні выражаюцца ў парушэннях пункта другога статута сельскагаспадарчай арцелі аб нормах прысядзібнай зямлі, якая знаходзіцца ў асабістым карыстанні калгаснага двара, у бок іх незаконнага расшырэння шляхам разбазарвання і раскравання грамадскіх зямель калгаса ў карысць асабістай гаспадаркі калгасніка.

Разбазарванне і раскраванне грамадскіх зямель калгасаў у карысць асабістых гаспадарак калгаснікаў ідзе па лініі ўсякага роду незаконных прырэзак прысядзібных участкаў звыш прадугледжаных статутам норм у парадку мнімых раздзелаў сем'яў, калі калгасны двор атрымлівае абманым шляхам на долю нібыта выдзяляючыхся членаў сям'і дадатковы ўчастак прысядзібнай зямлі, або ў парадку прамога надзялення калгаснікаў прысядзібнымі ўчасткамі за лік палявых грамадскіх зямель калгаса.

У рэзультате гэтай процікалгаснай і процідзяржаўнай практыкі інтарэсы грамадскай гаспадаркі калгаса, асновай якой з'яўляецца грамадская калгасная зямля, прыносяцца ва ўгоду прыватна-ўласніцкім і рвацкім элементам, скарыстоўваючым калгас у мэтах спекуляцыі і асабістай нажывы.

У радзе калгасаў устанавілася такая практыка, калі прысядзібны ўчастак калгасніка ператвараецца на справе ў прыватную ўласнасць калгаснага двара, якой распараджаецца не калгас, а калгаснік па свайму погляду: здае яго ў арэнду, захоўвае прысядзібны ўчастак у сваім карыстанні, не гледзячы на тое, што не працуе ў калгасе.

Разбазарванню і раскраванню калгасных грамадскіх зямель спрыяюць неразбярыха і беспарадак у зямельнай гаспадарцы калгасаў, калі прысядзібныя ўчасткі і грамадскія землі калгасаў перамешаны паміж сабою такім чынам, што прысядзібныя ўчасткі размешчаны не каля двароў, а нарэзаны ў палявых землях калгаса, прысядзібныя землі не адмежаваны ад палявых зямель, адсутнічае ўчот палявых і прысядзібных зямель.

Усе гэтыя і таму падобныя факты парушэння статута сельгасарцелі і раздування асабістай гаспадаркі калгаснікаў прыводзяць к таму, што прысядзібная гаспадарка траціць характар падсобнай гаспадаркі і ператвараецца часам у асноўную крыніцу дахода калгасніка.

У выніку гэтага ў калгасах ёсць даволі значная частка мнімых калгаснікаў, якія або зусім не працуюць у калгасах, або працуюць толькі для віду, аддаючы большую частку часу сваёй асабістай гаспадарцы.

Такое становішча, калі адна частка калгаснікаў не ўдзельнічае ў грамадскай працы калгаса і ў той-жа час карыстаецца ўсімі благамі калгаснага жыцця, спекуліруючы сваім становішчам калгасніка і скарыстоўваючы выгоды прабывання ў калгасе ў мэтах асабістай нажывы, — немінуча тармозіць рост прадукцыйнасці грамадскай працы ў калгасах, падрывае працоўную дысцыпліну ў іх, дэзарганізуе чэсных калгаснікаў і тым самым перашкаджае далейшаму росту даходнасці і заможнасці калгасаў.

Становішча, калі ў калгасах частка калгаснікаў ухіляецца ад удзелу ў грамадскай працы, — вядзе да ўтварэння штучнага недахвату рабочай сілы ў калгасах, між тым як на справе ў калгасах большасці раёнаў СССР ёсць вялікая колькасць залішніх рабочых рук, скарыстанне якіх для работы ў калгасах не толькі магло-б ліквідаваць мнімы недахват рабочай сілы ў калгасах, але і выслабіла-б значную частку рабочай сілы для прамысловасці і для перасялення ў многазямельныя раёны СССР, дзе сапраўды ёсць недахват рабочых рук (Паваложжа, Омская вобласць, Чэлябінская вобласць, Новасібірская вобласць, Чкалаўская вобласць, Алтайскі край, Далёкі Усход, Казахстан).

Усе гэтыя скажэнні асноў палітыкі партыі ў галіне калгаснага будаўніцтва стварыліся на аснове няправільнага, невольнага кіраўніцтва калгасамі з боку мясцовых раённых і абласных партыйных і савецкіх арганізацый. Замест таго, каб стаяць на варце грамадскай гаспадаркі калгаса і аграджаць асноўную крыніцу сілы і моцнасці калгаснага ладу — грамадскую зямлю калгаса — ад пасяганняў прыватна-ўласніцкіх элементаў, мясцовыя партыйныя і савецкія кіраўнікі прадставілі вырашэнне важнейшых пытанняў калгаснага жыцця самацёку і нярэдка, ідучы на паваду рвацкіх элементаў з калгаснікаў, самі бралі на сябе ініцыятыву парушэння статута сельгасарцелі.

Многія нашы партыйныя і савецкія кіраўнікі, відаць, забылі, што ў калгасах, побач з велізарнай большасцю чэсных тружанікаў, ёсць пэўная частка калгаснікаў, якая прабуе ўрваць сабе пабольш, а калгасу даць паменш, якая скарыстоўвае ўсякую магчымасць для таго, каб, лічачыся калгаснікамі, карыстаючыся нароўні з чэснымі добра-сумленнымі калгаснікамі калгаснай зямлёй, рабочай жывёлай, выпасамі, кармамі і т. д., ухіляцца ад работы ў калгасах і пагарджаць грамадскаю працай, займаючыся раздуваннем сваёй асабістай гаспадаркі.

Указаныя вышэй і ім падобныя грубейшыя скажэнні статута сельскагаспадарчай арцелі атрымалі шырокае распаўсюджанне толькі таму, што партыйныя і савецкія кіраўнікі, замест штодзённага выхавання калгасаў і калгаснікаў у духу строгага захавання калгаснага статута, самі спрыяюць сваёй апартуністычнай практыкай парушэнню статута і злачынна-благадушна адносяцца да пранікнення ў калгасы варожых калгаснаму ладу прыватна-ўласніцкіх, буржуазных тэндэнцый, занасімых астаткамі разбітага кулацтва.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР, лічачы падобную практыку чуждай большэвізму, у корані апартуністычнай практыкай, патрабуюць ад

усіх мясцовых, партыйных і савецкіх арганізацый неадкладнай ліквідацыі разбазарвання і раскравання калгасных грамадскіх зямель, прывядзення размераў прысядзібных участкаў да статутных норм, устанаўлення найстражэйшага кантролю за недатыкальнасцю грамадскіх зямель калгаса, рашучага абыздання рвацкіх і спекуляцкіх элементаў у калгасах.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР пастанаўляюць:

1. Асудзіць як антыпартыйную і антыдзяржаўную практыку раённых і абласных партыйных і савецкіх арганізацый, праўленняў калгасаў і зямельных органаў, дапускаючых парушэнні статута сельгасарцелі ў галіне калгаснага землекарыстання, якія выражаюцца ў злачынным разбазарванні грамадскіх калгасных зямель у карысць асабістых гаспадарак калгаснікаў.

2. Устанавіць, што грамадскія землі калгаса з'яўляюцца недатыкальнымі і іх размеры ні пры якіх умовах не падлягаюць скарачэнню без асобага дазволу Урада СССР, а могуць быць толькі павялічаны.

3. Усякая спроба ўрэзаць грамадскія землі калгаса ў карысць асабістай гаспадаркі калгаснікаў, а роўна ўсякае павелічэнне прысядзібных участкаў звыш размераў, прадугледжаных статутам сельгасарцелі, будучь разглядацца як крымінальнае злачынства, а вінаватыя будучь падлягаць прыцягненню да суда.

4. Устанавіць, што сакратары райкомаў партыі і старшыні райвыканкомаў, а таксама іншыя партыйныя і савецкія работнікі, дапускаючыя разбазарванне грамадскіх калгасных зямель і павелічэнне размераў прысядзібных участкаў калгаснікаў звыш прадугледжаных статутам норм, будучь падлягаць зняццю з пастоў, выключэнню з партыі і аддачы пад суд, як парушальнікі закона.

5. Калгаснікі, дапускаючыя здачу прысядзібнага участка ў арэнду або перадачу яго ў карыстанне іншым асобам, будучь падлягаць выключэнню з калгаса з пазбаўленнем іх прысядзібных участкаў.

6. Старшыні калгасаў, дапускаючыя здачу сенажацей у калгасных палях і лугах, а таксама ў лясах, пад індыўідуальныя сенажаці калгаснікаў і асоб, якія не састаяць у калгасе, будучь выключацца з калгаса і аддавацца пад суд, як парушальнікі закона.

7. Абавязаць ЦК компартый саюзных рэспублік, крайкомы, абкомы партыі, СНК саюзных і аўтаномных рэспублік, крайвыканкомы і облвыканкомы правесці да 15 жніўня г. г. абмер усіх прысядзібных зямель, якія знаходзяцца ў асабістым карыстанні калгаснікаў, у тым ліку зямель калгаснікаў па-за сядзібай, якія знаходзяцца ў палях грамадскіх зямель калгасаў, і хутарскіх сядзіб калгаснікаў, размешчаных у грамадскіх палях калгасаў. Пры гэтым:

а) у адпаведнасці з рэзультатамі абмеру, із'яць з прысядзібных зямель калгаснікаў і прырэзаць да грамадскіх калгасных зямель усе злішкі супроць норм, устаноўленых у пункце другім статута сельгасарцелі, які гласіць: «Размеры прысядзібнай зямлі, якая знаходзіцца ў асабістым карыстанні калгаснага двара (не лічачы зямлі пад жылёвымі пабудовамі), могуць хістацца ад $\frac{1}{4}$ гектара да $\frac{1}{2}$ гектара, а ў асобных раёнах да 1 гектара ў залежнасці ад абласных і раённых умоў, устанаўляемых наркамземамі саюзных рэспублік, на аснове ўказанняў Наркамзема Саюза ССР»;

б) усе землі асабістага карыстання калгаснікаў, якія знаходзяцца ў калгасных палях па-за сядзібай (левады, агароды, бахчы і т. п.),

ізяць з асабістага карыстання і далучыць да грамадскіх зямель калгасаў, прычым у тых выпадках, калі прысядзібная зямля, якая астаецца пасля гэтай прырэзкі ў асабістым карыстанні калгаснага двара, аказваецца менш вызначанай статутам нормы, калгас павінен прырэзаць такому двару нехапаючую колькасць зямлі за лік зямельнага прысядзібнага фонда, выдзеленага для надзялення новых калгасных двароў прысядзібнымі ўчасткамі;

в) ліквідаваць размешчаныя ў грамадскіх палях калгасаў хутарскія прысядзібныя ўчасткі калгаснікаў, якія ёсць у раёнах розных абласцей, у тым ліку ў Беларускай ССР, Украінскай ССР, Смаленскай, Калінінскай, Ленінградскай абласцей, і ссяліць гэтых калгаснікаў к аднаму месцу, надзяліўшы іх прысядзібнымі ўчасткамі ў месцах ссялення па статутных нормах. Закончыць гэтую работу к 1 верасня 1940 года.

8. Абмежаваць палявую зямлю, якая знаходзіцца ў карыстанні аднаасобнага сялянскага двара, у бавоўнавых раёнах—у паліўных—дзесяцію сотымі гектара, у непаліўных—палавінай гектара, у раёнах садова-агародных і бурачных—палавінай гектара, ва ўсіх астатніх раёнах—да 1 гектара, а прысядзібны ўчастак, які знаходзіцца ў карыстанні аднаасобнага сялянскага двара, лічачы і зямлю, занятую пад пабудовамі, абмежаваць у паліўных раёнах дзесяцію сотымі гектара, ва ўсіх астатніх раёнах—дваццацію сотымі гектара.

Усе лішкі зямель супроць указаных норм як па палявой, так і па прысядзібнай зямлі аднаасобніка прырэзаць да калгасных зямель і абраціць, галоўным чынам, на папаўненне зямельнага прысядзібнага фонда калгаса.

Роўным чынам абраціць на тую-ж мэту ўтварэнне прысядзібнага зямельнага фонда калгаса: а) прысядзібныя землі мнімых калгаснікаў, якія даўно адарваліся ад калгаснага жыцця і фактычна выбылі з састава калгаса, б) прысядзібныя ўчасткі калгаснікаў, якія не выпрацоўваюць устаноўленага мінімума працадзён і лічацца ў сілу гэтага выбыўшымі з калгаса, в) прысядзібныя ўчасткі калгаснікаў, якія перасяляюцца з малазямельных раёнаў у многазямельныя раёны.

9. Правядзенне мер па пунктах 7-му («а» і «б») і 8-му закончыць не пазней 15 лістапада 1939 года.

10. Прысядзібныя землі кожнага калгаса павінны быць строга адмежаваны ад грамадскіх калгасных зямель указацельнымі слупкамі.

11. Устанаўліць у кожным калгасе абавязковы запіс як грамадскіх зямель калгаса, так і прысядзібных участкаў кожнага калгаснага двара, завёўшы для гэтага спецыяльную зямельную шнуравую кнігу.

12. Завесці ў зямельных аддзелах райвыканкомаў дзяржаўную зямельную кнігу рэгістрацыі зямель, дзе сканцэнтраваны ўчот: а) адзінага зямельнага масіва па кожнаму калгасу згодна акта на вечнае карыстанне, б) грамадскіх зямель калгаса (асобна), в) прысядзібных участкаў калгаснікаў (асобна) і г) зямель, якія знаходзяцца ў асабістым карыстанні аднаасобнікаў і іншых не членаў калгаса.

13. Для перыядычнай праверкі фактычных размераў грамадскіх калгасных зямель, фактычных размераў прысядзібных участкаў калгаснікаў з пункту погляду адпаведнасці статуту сельгасарцелі і запісам дзяржаўнай зямельнай кнігі рэгістрацыі калгасных зямель,

а таксама зямель, якія знаходзяцца ў карыстанні аднаасобных двароў і іншых не членаў калгаса, абавязаць Наркамзем СССР увесці пры наркамземах саюзных і аўтаномных рэспублік, абласных і краевых зямельных аддзелах пасадкі рэвізораў-землямераў.

14. У сувязі з тым, што ў калгасах ёсць не толькі чэсныя тружавікі, якія выпрацоўваюць ад 200 да 600 і больш працадзён у годзе, складаюць пераважную большасць калгаснікаў і прадстаўляюць асноўную сілу калгаснага руху, але ёсць таксама некаторая частка працаздольных калгаснікаў, якія выпрацоўваюць на працягу года не больш 20—30 працадзён, але прадаўжаюць лічыцца калгаснікамі і сядзяць на шыі калгаса, — лічыць мэтазгодным устанавіць з 1939 года для кожнага працаздольнага калгасніка і калгасніцы абавязковы мінімум працадзён у годзе.

а) у размеры 100 працадзён у бавоўнавых раёнах,

б) у размеры 60 працадзён у Маскоўскай, Ленінградскай, Іванаўскай, Яраслаўскай, Горкаўскай, Калінінскай, Валагодскай, Тульскай, Разанскай, Смаленскай, Архангельскай, Мурманскай, Кіраўскай, Пермскай, Свядлоўскай, Чыцінскай абласцях, Хаба-раўскім і Прыморскім краях, Карэльская, Комі, Марыйскай і Якуц-кай АССР, у высокагорных зернавых і жывёлагадоўчых раёнах па спіску Наркамзема СССР,

в) у размеры 80 працадзён для ўсіх астатніх раёнаў СССР.

Рэкамендаваць (параіць) калгасам устанавіць, што працаздольныя калгаснікі і калгасніцы, якія выпрацоўваюць на працягу года ніжэй указаных вышэй норм, павінны лічыцца выбыўшымі з калгаса і страціўшымі правы калгасніка.

15. У сувязі з тым, што калгасныя грамадскія землі не могуць скарачацца, а ў малазямельных калгасах ужо вычарпаны рэзервы зямлі для надзялення калгаснікаў прысядзібнымі ўчасткамі па статутных нормах, — лічыць неабходным перасяленне калгаснікаў з такіх калгасаў у многазямельныя раёны (Паваложжа, Омская вобласць, Чэлябінская вобласць, Алтайскі край, Казахстан, Далёкі Усход і т. д.). Для кіраўніцтва справай перасялення залішняй часткі калгаснікаў у многазямельныя раёны ўтварыць пры СНК СССР Перасяленчае Упраўленне з яго органамі ў саюзных рэспубліках, абласцях і краях.

16. Устанавіць, што за сем'ямі рабочых і служачых, якія жывуць і састаяць у калгасах, захоўваецца прысядзібны ўчастак у межах устаноўленых норм толькі ў тым выпадку, калі працаздольныя члены ўказаных сем'яў працуюць у калгасе, выконваючы устаноўлены мінімум працадзён.

17. Склікаць восенню 1939 года з'езд калгаснікаў, на якім паставіць пытанне аб папраўках да статута сельгасарцелі.

Сакратар Цэнтральнага Камітэта ВКП(б)
Старшыня Савета Народных Камісараў
Саюза ССР

І. СТАЛІН
В. МОЛАТАЎ

27 мая 1939 г.

Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і загатовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1939 годзе.

Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Савета Народных Камісараў Саюза ССР.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР лічаць важнейшай задачай партыйных, савецкіх, зямельных і загатоўчых органаў шырокую мабілізацыю калгасных мас, работнікаў МТС, саўгасаў і загатоўчых органаў для своєчасовага правядзення высокакасных работ па догляду за пасевамі, хутчэйшага завяршэння падрыхтоўкі да ўборкі ўраджаю і загатоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР папярэджваюць партыйныя, савецкія, зямельныя і загатоўчыя органы аб недапушчальнасці паўтарэння памылак, меўшых месца пры ўборцы і загатоўцы хлябоў мінулага года, у асаблівасці ў Чэлябінскай, Омскай, Новасібірскай, Паўночна-Казахстанскай абласцях і Алтайскім краі, заключаўшыхся:

а) у несвоечасовым сканчэнні рамонту камбайнаў, простых уборачных і зернаачышчальных машын і ў нізкай якасці рамонту іх;

б) у недастатковым скарыстанні простых уборачных машын з прычыны недаацэнкі іх значэння;

в) у запушчанасці справы падрыхтоўкі механізатарскіх кадраў, што патрабавала масавай перакідкі камбайнераў, механікаў і шофераў з паўднёвых раёнаў ва ўказаныя вышэй раёны ўсхода;

г) у спазненні кіраўнікоў мясцовых партыйных і савецкіх органаў у справе падрыхтоўкі і кіраўніцтва ходам ўборкі і загатоўкі хлябоў.

Усе гэтыя недахопы прывялі ва ўказаных абласцях да вялікіх страт ураджаю і да значнай зацяжкі ўборкі і абмалоту хлябоў, які (абмалот) у радзе раёнаў да гэтага часу яшчэ не закончан.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР адзначаюць буйнейшыя недахопы, меўшыя месца ў арганізацыі загатовак сельскагаспадарчых прадуктаў ураджаю 1938 года, галоўныя з якіх заключаліся ў няправільнай арганізацыі справы аднясення калгасаў да разрадаў ураджайнасці для налічэння натураплаты, што прывяло да шматлікіх фактаў заніжэння ўраджайнасці ў калгасах і штучнага зніжэння размераў натураплаты.

Такое становішча, якое стварылася пры патуранні мясцовых партыйных, комсамольскіх і савецкіх органаў і апартуністычных адносін іх кіраўнікоў да антыдзяржаўнай практыкі раённых камісій па аднясенню калгасаў да разрадаў ураджайнасці, было выпраўлена толькі ў рэзультатае ўмяшання ЦК ВКП(б) і СНК Саюза ССР.

Не гледзячы на зусім дастатковую колькасць аўтамашын для перавозкі сельскагаспадарчых прадуктаў, з-за дрэннага скарыстання

ных машин, запасных частак, у асаблівасці сітаў для зернаачышчальных машин, розкавагаў, вымяральнікаў вагаві і пурак для Наркамзага і Наркамзема.

6) аб мерапрыемствах па ўзмацненню выпуску сенакасільных і зернаачышчальных машин да ўборачнай кампаніі гэтага года.

7) Устанавіць для раёнаў календарныя тэрміны рамонту і дэзінфекцыі маючыхся сходаў, зыр і будавання новых складскіх пабудов, забяспечыўшы сістэматычны кантроль за ходам выканання устаноўленых планаў гэтых работ.

8) Загаджа, не пазней, чым за 9—10 дзён да пачатку ўборкі, забяспечыць складанне па МТС, калгасах і саўгасах планаў уборкі ўраджаю, правілаў сідзеньня ў іх правільнае задкаванне ўборачных работ і дзінгі сельскагаспадарчымі работамі, супадаючымі з аўраган, працай па скарысленне камінікаў і прасцях ўборачных машын. Планы ўборкі ўраджаю абмеркаваць на агульных сходах калгаснікаў і на вытворчых нарадах МТС і саўгасаў.

9) У мясцях, дзе няма скарыслення калгасных і саўгасных, у неабходных выпадках, пры неабходнасці, пры тэрмінах іхнае індустрыялізацыі і камінітацыі сельскіх машынах, асабліва ў м. в. і працуюць, рабыць аддатковую надбаўку да аплаты ў працяднях у размеры 50 проц. з зробленую звыш нормы работу.

10) Устанавіць старанны нагляд у брыгадах за паспяваннем асобных участкаў хлябоў з тым, каб, не чакаючы паспявання усяго масіва, забяспечыць пачатак выбарачнай уборкі камбайнамі і простымі машынамі на ўчастках з паспеўшымі хлябамі.

Уборку хлябоў простымі ўборачнымі машынамі пачаць выбарачна ў першы дзень скожанага сцяслі зырза. Прывесці хвост да ўборкай вязку ў сцяслы хвост скожанага хвост. Закараць скірдаванне хлеба, ўбрава і простымі ўборачнымі машынамі, не пазней 10—15 дзён пасля касавіцы. Пачаць абмалот не пазней 3—5 дзён пасля пачатку касавіцы, арызаваць у першую чаргу машыноў з кожнай забяспечыўшы работу малатарань МТС не менш 20 гадзін у суткі.

11) Абавязваць партыйныя, савецкія і земельныя органы Казахскай ССР, Башкірскай АССР, Адышкага, Хабараўскага, Краснаярскага краёў, Варонежскай, Ставіраўскай, Стратаскай, Курскай, Кунбышэўскай, Омскай, Павасіорскай і Чэлябінскай абласцей прыняць неадкладныя меры да падрыхтоўкі з дельных трактарністаў нехаваючы да ўборкі колькасці камбайнераў і іх памочнікаў. Абавязваць Наркамзем вытзельць неабходныя сродкі для падрыхтоўкі.

12) Устанавіць старанны кантроль за якасцю ўборкі хлеба, не дапускаючы ўборкі камбайнамі на высокім зрэзе, не гнацца за колькасцю гектараў пры ўборцы палесшага хлеба пры густым хлябастой, памяннаючы пры гэтым шырыню захвату хвостам. На ўсхадных участках ўборкі, следам за скожваннем, абавязкова рабыць падборку астаўшыхся на полі каласоў шляхам зграбання ковышамі і ручнымі граблямі, а таксама падборку сямомы і скірдавання пасля камбайна.

13) Устанавіць, што брыгадзір павядаючы брыгады калгаса абавязан штодзённа рабыць старанную прыемку ўбраных участкаў, а старшыня калгаса — прыемку ад брыгадзіраў не пазней, чым праз 3 дні пасля сканчэння работ на даным участку.

14) Увесці ў калгасах, як правіла, ўзважванне хлеба, атрыманага ад абмалоту і ўборкі камбайнамі, а таксама пры прыемцы хлеба ў калгасныя зернаасховы. Забяспечыць у калгасах старанную ахову палёў і зярна на токах і ў зернаасховах. Адказнасць за захаванне

зярна на палях і токах ускласці па кожнай брыгадзе на брыгадзіра, а па калгасу ў цэлым—на старшыню калгаса.

15) Надаючы выключнае значэнне справе забеспячэння калгасаў і соўгасаў, высокаякасным сям'явым насеннем з урадкава, сабраным на лепшых участках, арганізавалі асобную старанную ўборку з'раваных культур у раінасенгасах і на насенных участках калгасаў і соўгасаў, выдзелішы для ўборкі лепшыя камбайны і найбольш вопытных камбайнераў. Уборку насенных участкаў рабіць у першую чаргу і ў перыяд поўнай спеласці зярна, закончышы яе ў самыя сціслыя тэрміны, не дапускаючы змешвання сартоў і катэгорый зярна пры ўборцы, малацьбе, перавозцы, ачыстцы і хаванні зярна з насенных участкаў і пасеваў раінасенгасаў.

16) Забараніць скарыстанне насення ўраджаю з насенных участкаў на якіх-б там ні было іншая патрэбы, апрача як на пасеў, дзе і ў пашы калгасам і саўгасам засыпаць зярно з насенных участкаў і насенных фонды, не чакаючы выканання плана здачы зярна дзяржаве.

17) Для забезпечення поїнай заміни радавого насіння сартявым скарыстаць у неабходнай колькасці, апрача насіння райнасенгасаў і насенных участкаў, таксама сартавое насенне, атрыманае з астатніх апрабіраваных плошчаў пасеваў. Забяспечыць асобную ўборку і хваляванне сартавога зярна, раздзяленне і ачышчэнне для чыстых і чысціх калгас, выкавання плана міжкалгаснага абмену і плана загатоўак сартавога зярна па Дзяржсортфонду і баготзярно.

18) Захаваць на 1939 год на час уборкі і да выканання плана заготовак адлічэнне зярна, сланечніка і рысу для выдачы калгаснікам авансам і на ўнутрыгаспадарчыя патрэбы калгасаў у размерах: па зярну—10 проц. ад фактычна намалочанага зярна, вы-
б. кол. для і. ма. от. з нас. нрхх участках з павышэннем да 10 проц.
для перадавых, добра працуючых калгасаў; па сланечніку і рысу—
5 проц. ад колькасці здачага на заготовку сланечніка і рысу.

ЦК ВКП(б) і СНК СРСР наляряджують Наркамзем, Наркомсоўгосп, Наркомхлібпром, Наркоммажмапром СРСР, виступаючи і союдами організації до пеладуння аддасі і пеладуння махтлі і месі у минулыя годы практыкі тгнравання работ па догляду за пасевамі проса, кукурузы і сланечніка і абавязваюць у бягучым годзе:

а) правесці не менш 2—3-разовою апрацоўкі шырокарадных
пасаваў проса з прымяненнем ручной праполкі ў радках;

б) правесці не менш 2—3-разовою ручною праполкі проса на суцільных пасевах;

в) правесці не менш 2-3 поўных апрацовак пасеваў кукурузы.

11.

Загатоўка зернавых культур і сланечніка.

1) Абавязачь мясцовыя партыйныя і савецкія арганізацыі аказваць неабходную дапамогу ўпаўнаважаным Наркамзага ў абласных, краях і рэспубліках у іх рабоце па аднясенню калгасаў да рэспубліканскага ўраджайнасці прадастаўленнем у іх распараджэнне правяраных рэспубліканскіх для правядзення кантрольных мерапрыемстваў і па прызначэнню ўсякіх антыдзяржаўных спроб, накіраваных да зніжэння ўраджайнасці калгасаў і, тым самым, да штучнага зніжэння размераў натуроплаты.

2) Абавязачь дырэктароу МТС уручыць рахункі калгасам за

работы МТС не пазней двухтыднёвага тэрміну па атрыманні па-вешчання Упоунаркамзема аб атрыманні калгасу да разрадаў ураджайнасці.

Павярэднё дырэктары МТС аб'яўляюць абавязанні перад дзяржавай за своєчасовае уручэнне рахунку калгасам за выкананыя работы МТС, усталяваны парадок уручэння рахункаў за выкананую работу не пазней, чым пасля сканчэння 10-дзённага тэрміну.

3) У мэтах арганізаванага і своєчасовага правядзення заготовак сельскагаспадарчых прадуктаў і уладжываючы, што ў 1939 годзе арганізаваны партынным, савецкім і загатоўчым арганізацыям, дырэктарам МТС і соўгасаў, старшыням калгасаў:

а) арганізаваць здачу зярна, рысу і сланечніка дзяржаве па абавязковых пастаўках у наступныя тэрміны (гл. дадатак);

б) устанавіць, што з першых партый зярна, здаваемых калгасамі і соўгасамі дзяржаве, у дзяржаўны фонд закладваюцца прыёмныя і каліткі і соўгасамі ад дзяржавы насенная, харчовая і фуражная ссуды;

в) пагадзіне пядомак мінулых год па абавязковых пастаўках і натуральнае праводзіць у тэрміны і ў парадку, устаноўленым для абавязковых паставак;

г) забяспечыць здачу на загатоўчыя пункты калгасамі і соўгасамі зусім добра якаснага зярна, сланечніка і рысу, для чаго арганізаваць старанную ачыстку зярна, у асаблівасці наступнаючага з-пад кам-бання.

4) Абавязаць Наркомсоўг, Наркамзем, Наркамхарчпром і Наркоммашынапром СССР размясціць у адрозненні ад абавязковых паставак і паставіць план здачы хлеба соўгасамі, дырэктарам і старшымі прамфінпланаў з планам хлебаздачы і захараўшы існаваўшы ў мінулым годзе парадок, па якому ўвесь хлеб, здадзены соўгасамі звыш прамфінплана, здаецца дзяржаве на ўмовах хлебазакупак.

Абавязаць партыйныя, комсамольскія і савецкія арганізацыі, дырэктароў і начальнікаў палітаддзелаў соўгасаў забяспечыць своєчасовае і поўнае выкананне соўгасамі планаў хлебаздачы па устаноўленых тэрмінах, а таксама абавязковую здачу дзяржаве ўсіх лішкаў зярна, сланечніка і рысу, якія могуць аказацца ў соўгасах пасля поўнага выканання плана здачы зярна дзяржаве і засыпкі насенных і фуражных фондаў.

5) Устанавіць, што здача зярна па пастаўках калгасамі, калгаснікам і асабаснымі гаспадаркам павінна праводзіцца ў дакладнай і паведнасці з уручанымі абавязацельствамі, а іменна: пшаніца, жыта, аравіза і кукуруза ў размерох, устаноўленых абавязковымі пастаўкамі для кожнай з гэтых культур, а па іншых зернавых культурах—у размерох, устаноўленых абавязковымі пастаўкамі для 1939 года, з правам здачы любой культуры па выбару, апрача грэчкі і проса, якія не могуць замяняцца.

6) Абавязаць Наркамзг да пачатку заготовак правесці добра-якасны рамонт складаў, элеватараў, іх дэзинфекцыю, снабжэнне заготовачных неабходным інвентаром з тым, каб забяспечыць бесперабойную прыёмку і хаванне хлеба без страт і закончыць к 1 жніўня будаўніцтва новых элеватараў, складаў на 1.700 тыс. тон ёмкасці.

7) Абавязаць Наркамзг, Наркамзем і Наркомсоўгасаў СССР закончыць к 1 жніўня рамонт існуючых і будаўніцтва новых зерна-сушылак па плану будаўніцтва на 1939 год.

8) Асудзіць, як злачынную, практыку хавання органами Наркамзема загатоўленага хлеба ў бунтах і ўстанавіць, што асобы, віноўныя ў дапушчэнні хавання хлеба ў сунгах і новую загатоўчую кампанію, без асобага на тое дазволу ў выключных выпадках урада СССР, будуць прыцягвацца да крымінальнай адказнасці, як парушальнікі закона.

Абавязаць:

а) Наркамзег СССР забяспечыць выкананне плана будаўніцтва зернавых складаў, навесаў і элеватараў і арганізаваць да паступлення новага хлеба, але не пазней 1 жніўня 1939 года, вываз хлеба лішкаў старога ўраджаю з загатоўчых складаў «Заготзерно» у Казахскай ССР, Башкірскай АССР, Атавскім краі, Нова-сібірскай, Омскай, Чэлябінскай і Чкалаўскай абласцях;

б) НКШЗ і Наркамрэчфлот адпаведна забяспечыць вываз хлеба неабходнай колькасцю вагонаў і барж;

в) абласныя і раённыя партыйныя і савецкія арганізацыі забяспечыць поўнае рабачы сапраўды як бесперабойную напрузку хлеба ў вагоны і барж, так і будаўніцтва і рэзэрваў Наркамзема СССР і Упраўлення дзяржаўных рэзерваў пры СНК СССР.

г) Забараніць мясцовым партыйным і савецкім органам прыводзіць адміністрацыйных тэхніку для прыёму хлеба без дазволу на тое ў кожным асобным выпадку Эканамсавета пры СНК СССР і асудзіць, як антыдзяржаўную практыку, спробы ў асобных абласцях, краях і рэспубліках адкрыцця галоўных пунктаў у канісах і прыёму хлеба загатоўчымі арганізацыямі на токах калгасаў і саўгасаў.

д) У мятах і аўтамабілях скіраваных аўта транспарта для савецкіх часовай вывазкі галоўных хлеба, буржуй, бульбон і бавоўны, перадаць Сельгастранс Наркамзема СССР з усім аўтапаркам (аўтамабілямі, трыкатамі, пад'ёмнымі пераважніцамі МТС на паставе СНК СССР і ЦК ВКП(б)), рамонтным майстэрнямі і гаражамі і Наркамзема СССР у сістэму Наркамзема, арганізаванай у складзе Наркамзема Галоўнае ўпраўленне аўта транспарта.

е) Для паляпшэння справы заготовак і хавання сартавога насення, перадаць з Наркамзема СССР у веданне Наркамзема Упраўленне Дзяржаўнага Страхавога Фонда Сартавога Насення (Дзяржстрахфонд).

ж) Адзначоны ўсе яшчэ існуючыя вялікія страты зярна і зарожнасць шкоднікамі зярна, якое захоўваецца на загатоўчых пунктах, ЦК ВКП(б) і СНК СССР:

а) умяняюць у абавязак работнікам загатоўчых пунктаў разгарнуць энергічную работу па ліквідацыі страт і ачыстцы зярна ад шкоднікаў;

б) абавязваюць Наркамзег, Цэнтрэсюз, Наркамзем СССР і дзяржсольфонд, да паступлення зярна новага ўраджаю, правесці шырокіх судавых і перавозачых на сваіх складах, інвентарызацыю ўтратных астанак зярна, прыкладна яго перапрацоўкі, аброшу і масавых дэфектаў і ацэнкі іх, з вынікам іх налічэння іх на стану на 1 ліпеня 1939 года;

в) асуджаюць мясцовыя партыйныя, савецкія, камуністычныя і рабочыя арганізацыі прыняць неабходныя меры па свайго рода аднаўчэння рамонту дарог, пад'ездных шляхоў, мастоў, аўтамабільнага Сельгастранса, Сельгастранка і калгасаў і поўнае скарыстання на перавозках зярна жывога цягла калгасаў.

III.

Уборка і загатоўка тэхнічных культур.

А. БАВОУНА.

1) ЦК ВКП(б) і СНК СССР адзначаюць, што, побач з вялікімі поспехамі ў галіне бавоунаводства, мае месца яшчэ рад недахопаў, у асаблівасці ў галіне скарачэння вады для зовядзення і барацьбы сельскагаспадарчымі шкоднікамі бавоуны, што прыводзіць да значных страт і зніжэння ўраджаю.

У новых раёнах непаліўнога бавоунаводства, у асаблівасці ў Дагестанскай АССР, Краснадарскім і Орджанікідзеўскім краях, Сталінградскай вобласці і Іркуцка-Уссурыскай вобласці УССР, нецярыма дрэнна абстаіць справа з уборкай бавоуны, з-за чаго ў 1938 годзе частка няўбранай бавоуны асталася пад снегам.

2) ЦК ВКП(б) і СНК СССР абавязваюць Наркамзем СССР, Наркомтэкстыль СССР і мясцовыя партыйныя, комсамольскія і савецкія органы:

а) ліквідаваць меўшыя месца ў мінулым годзе недачоты ў апрацоўцы, уборцы і загатоўцы бавоуны-сырца, звярнуўшы асобую увагу на барацьбу са шкоднікамі і хваробамі баваўняніка і недаўшчыненне збору недаспелай і здачы вільготнай бавоуны;

б) закончыць вывазку астагкаў бавоуны-сырца ўраджаю 1938 г. з загатоўчых пунктаў на заводы не пазней 1 жніўня г.г. з тым, каб да паступлення бавоуны-сырца новага ўраджаю поўнасю адрамантаваць, ачысціць і прадэзінфекцыраваць усе складскія памяшканні пад бавоўну ўраджаю 1939 года.

Б. БУРАКІ.

Абавязаць Наркамзем і Наркамхарчпром СССР, мясцовыя партыйныя, комсамольскія і савецкія арганізацыі:

а) забяспечыць у калгасах і саўгасах правядзенне ўсіх агратэхнічных мерапрыемстваў для атрымання высокага ўраджаю цукровых буракоў, арганізавушы на ўраджаі ўсяго перыяда работы буракоў барацьбу з доўганосікам, лугавым матыльком, азімай соўкай і іншымі шкоднікамі, прыскаку буракоў ад пшчэлы, правядзенне міжрадлага рыхлення не менш 2—3 раз; правядзенне адной двух падкормак мясцовымі і мінеральнымі ўгнаеннямі;

б) асоба старанна і своєчасова падрыхтавацца да ўборкі цукровых буракоў, закончыўшы к 20 VII рамонт трактароў, бурака-падземнікаў, атраў, выраб неабходнага ўборачнага інвентара (мершцы, маты, лажы для абрэзкі і т. п.) і к тэгаму-ж тэрміну закончыць рамонт да роў і мастоў, арганізаваўшы пастаянны догляд за імі;

в) усталяваць пачатак масавага капання цукровых буракоў 15—20 верасня, а ў зонах цукровых заводаў, забяспечаных буракамі на працяжны перыяд работы, разгарнуць масавае капанне цукровых буракоў 5—10 верасня;

г) устанавіць тэрміны сканчэння капання і возкі буракоў:

	Копка	Возка
1. Па Украінскай ССР	30.X	10.XI
2. Па Грузінскай ССР, Армянскай ССР і Краснадарскаму краю	3.XI	15.XI

	Копка	Гозка
3. На Кіргізскай ССР, Казахскай ССР . . .	5.X	2.XI
4. На Алтайскаму краю і Новасібірскан краі	10.X	25.X
5. На Варонежскай, Курскай, Орлоўскай, Ісмаілаўскай, Іллінскай, Саратаўскай, Тамбуўскай, Тульскай абласцях, Прыморскаму краю і Башкірскай АССР	25.X	5.XI

В. ЛЁН І КАНОПЛІ.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР устанавляюць, што прызначана ў 1950 годзе партыяй і ўрадам меры па пад'ёму ільнаводства і канопляводства не да ішчэ чакаемых рэзультатаў, бо справа механізацыі прычынай працоўкі, уборкі ільну і канопель усё яшчэ астаецца запушчанай, не існуючы на наяўнасць дастатковай колькасці машын, якія могуць забяспечыць амаль поўную механізацыю ўборкі і перапрацоўкі ільну і канопель.

Дзякуючы антымеханізатарскім тэндэнцыям у рабоце мясцовых партыйных, савецкіх, зямельных арганізацый, у мінулым годзе вялікая колькасць ільну і канопель астаецца не ўраджана і ў адрозненнай, папсавалася або зусім загинула. У асаблівасці справа ільнаводства і канопляводства дрэнна пастаўлена ў такіх абласцях, як Омская, Новасібірская, Пензенская, Алтайская і Курганская абласці, Тульская і Башкірская АССР.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР, прызнаючы нецярпімым такое становішча з ільнаводством і канопляводствам, у 1950 годзе Цэнтральным (СССР), мясцовым партыйным, камсамольскім, савецкім, зямельным і саагатаўчым арганізацыям:

а) забяспечыць належны догляд за пасевамі ільну і канопель;
 б) для дасягнення высокага ўраджаю—дабца таго, каб не пазней, як за 15 дзён да ўборкі, у кожным кантоне былі створаны і правяраны насенны ўчастак ільну і канопель, насенне з якога на працягу 10—15 дзён пасля цераблення павінна быць засыпана ў насенныя фанты кантасу ў раёнах, забяспечаным палінамі ўжо ў мінулым годзе;

в) забараніць скарыстанне насення ільну і канопель, зібраных з насенных участкаў кантасу, на якіх ё там ні было ніякай палі, або, апрача пасеўных;

г) для задавалення прамысловасці высокакасным ільном ад 26 і вышэй атабраць у 1950 годзе спецыяльныя ўчасткі ў кантальных распах з агульнай плошчай пасеву не менш 2.000 га, на якіх замацаваць вопытных кантаснікаў для стаўлення апрацоўкі пасеву і высокіх нумароў ільну;

д) забяспечыць не пазней 10.VII сканчэнне добракаснага рамонту ўсіх ільнацерабляк, ільнатрапалак і каноплеуборачных машын;

е) не пазней, чым за 15 дзён да пачатку цераблення, дырэктарам МТС, сумесна са старшымі кантасамі, адвесці участкі для машынага цераблення ільну і ўборкі канопель, зацвердзішы на кожнай МТС і кожнаму кантасу канкрэтны план своечасовай ручнай і машынай прывічнай апрацоўкі ільну і канопель, прадугледзеўшы правільнае скарыстанне ўсіх машын на ўборцы і прывічнай апрацоўкі ўсіх пасеваў ільну і канопель;

ж) адабраць і падрыхтаваць з лепшых трактарыстаў, механікаў і раней працаваўшых на ільноцерабельных, ільнотрапальных і каноплеўборачных машынах неабходны кадр машыністаў;

з) закончыць расціл і замочку ўсёй ільнянай саломы і пасконі кананель у жніўні месяцы і замочку каноплі-матеркі пачаць неадкладна пасля абмалоту з такім разлікам, каб да наступлення заморозкаў правесці выемку з мачы і ўсяго урадкава кананель, не дапускаючы разрыву паміж ўборкай, абмалотам і расцілам (мочкай) ільну і кананель;

і) праводзіць старанную сафітыроўку сцягоў ільну і кананель пры ўборцы, расціле, падме і сціпцы, замочцы, сціпцы і пярвінцы апрацоўцы.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР пастанаўляюць:

1) Адмяніць існуючы парадак асалаты машыністаў на ільноцерабельных, ільнотрапальных і каноплеўборачных машынах і складаных ільномататарнях, як не стымулюючы прымяненне машын на ўборцы, пярвінцы апрацоўцы ільну і кананель, і адабраць загад ЦКЗема СССР аб нормах выпрацоўкі і агульнае працы машыністаў на ільноцерабельных, ільнотрапальных, каноплеўборачных машынах і складаных ільняных малатарнях, апублікаваны ў газеце «Социалистическое земледелие» ад 28 мая 1939 г.

2) Уключыць у штат пастаянных работнікаў МТС машыністаў ільнотрапельных, ільнотрапальных і каноплеўборачных машын, на ільняных і канопельных установах гарантычны мінімум зарплат для камбайнераў у размеры 200—240 рублёў у месяц.

3) У момант утваравання зплатоўчых рэагентаў і іншых рэчываў прамысловасці да сярэдняй базы ільно-канопельнага пераці з Наркамзага і Наркомтэкстыль СССР аб'яднанне «Зноўлен» Наркамзага з усімі загадоўчымі пунктамі і апаратам.

Г. БУЛЬБА І ГАРОДНІНА.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР абавязваць Наркомзем, Наркомсугасу, Наркомхарчпром, Наркамлаг, Наркоммясепром, Наркоміндустрыя СССР, Цэнтрасюз і мясцовыя партыйныя, комсамольскія і савецкія арганізацыі:

1) правесці не менш 3—4 м жрадных апрацовак бульбы, гародніны, максімальна выкарыстоўваючы кожную і трактарную культыватары, акумуля, забяспечыўшы сістэматычную барацьбу са шкоднікамі і хваробамі гэтых культур.

Арганізаваць не менш двух раз падкормку ўсіх насеннаводчых пасеваў, а таксама пасеваў гародніны ў прыгарадных зонах.

2) Звярнуць асаблівую увагу на своєчасовае правядзенне паловак гародных культур, шырока прымяняючы прасекшыя спосабы паловак.

3) Правесці апрацаванне пасеваў бульбы, вымочаныя на насенні маты, а таксама насеннаводчых пасеваў гародных культур, правесці прачыстку пасеваў ад хворых раслін і прымесьяў іншых сартоў.

Забяспечыць восенню поўную даступку дэбражаснага насення бульбы, прадумаваным стварэнне скаржаго і насеннага фонда ў размеры 10 проц. звыш патрэбнасці насення бульбы для пасеваў 1940 года. Забяспечыць належныя умовы захавання, не дапускаючы зменшвання сартаван бульбы з радавом.

4) Правесці да 15 жніўня ў поўную гатовасць тэхнічную базу для прыёму і захавання без страт бульбы і гародніны, каб два баквалы

ваемых на зимнє хаванне, і забезпечыць з 15 верасня па 15 лістапада кривасугатную прыемку і пагрузку гародніны і бульбы ў месцах і ў перыяды масавага прад'яўлення іх да пагрузак.

Д. ТАБАК І МАХОРКА.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР абавязваюць Наркамзем і Наркамхарчпром СССР, партыйныя, комсамольскія і савецкія арганізацыі:

1) Прыходзіць уборку табачных лісцяў па меры іх паспявання абавязкова па ярусах, не дапускаючы змешвання розных ломак табаку. Не дапускаць уборкі недаспелых ці пераспелых лісцяў і пры няроўным паспяванні практыкаваць выбарачную ўборку лісцяў з тым, каб дабіцца павышэння выхаду высокасортных табакоў.

2) Для механізацыі нізкі табакоў абавязваць Наркамхарчпром СССР зрабіць к пачатку ўборкі табакоў ураджаю 1939 года 20—30 нізкіх машын і каткаў для масавага вырабавання з тым, каб да ўборкі табакоў ураджаю 1940 года вырабіць гэтых машын не менш 500 шт.

3) Забеспечыць сканчэнне пераходзячага будаўніцтва сушыльных пабудов для табакі і махоркі, а роўна капітальны і бягучы рамонт існуючых сушыльных пабудов не пазней 1. VIII.

4) Забеспечыць своєчасную ўборку ўраджаю ў наступныя тэрміны:

а) па махорцы—не пазней 10.IX па ўсіх раёнах, за выключэннем Алтэйскага і Іркуцкага краёў і Новасібірскай вобласці, дзе ўборку закончыць не пазней 1. IX;

б) па жоўтых табаках—не пазней 1.X, а па Украінскай ССР, Казахскай ССР, Кіргізкай ССР, Сталінградскай, Варонежскай і Ордаўскай абласцях—не пазней 20.IX.

IV

Уборка і загатоўка кармовых культур.

А. ЛЮЦЭРНА, КАНЮШЫНА І ІНШЫЯ ТРАВЫ.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР адзначаюць, што ў той час, як па канюшыне ўдалося накапіць дастатковыя запасы насення, па такіх важ-
ных культурных травах, як люцэрна, дымітрэя, вікі, пімафеска,
суданка, магар,—справа астаецца на ранейшым, зусім незадавальняю-
чым узроўні, што даможа не трымаць адпаведнае сямейства і развіццё жывёлагадоўлі.

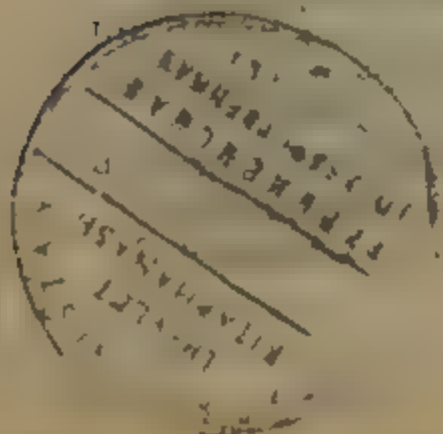
ЦК ВКП(б) і СНК СССР звяртаюць увагу Наркамзем і НКС харч. прам. СССР, а таксама сельскіх партыйных і комсамольскіх арганізацый і ініцыятыўных груп на тым, каб у наступным годзе сур'ёзна перагледзець і вытворчасці насення люцэрны, жоніцы, дымітрэі, суданкі, магара. ЦК ВКП(б) і СНК СССР падкрэсліваюць:

1) Падняць колькасць калгаснікаў з метава па-
работы па догляду і ўборцы іх культур.

2) Прыстаць у засушлівых раёнах павялічваць ўсходу
і выхаванне іменныя і прытэрасныя ўчасткі для

3) Заўважыць, што люцэрны на працягу 5—7 дзён
дні ад пачатку пасеваў.

4) Падняць колькасць насеннікаў люцэрны, жоніцы, дымітрэі, суданкі, магара.

і іншых траў на працягу 20 дзён з пачатку касавіцы, забяспечыўшы своєчасовае прыстасаванне неабходнай колькасці камбайнаў, жэгак, малатарань і іншых машын для ўборкі, абмалоту і выцірання насеннікаў люцэрны, жытняка, канюшыны і іншых траў.

4) У мэтах стварэння большай зацікаўленасці камбайнераў на ўборцы насеннагаў траў, а таксама машыністаў на абмалоту іх, адбрыць загад Наркамзема СССР «Аб нормах выпрацоўкі і аплата камбайнераў, занятых на ўборцы насеннікаў люцэрны», анульаваны ў газеце «Социалистическое земледелие» ад 28 мая 1939 года, і дазваліць Наркомсоўгасаў пашырыць яго на соўгасы.

5) Абавязаць Наркамзем СССР для Узбекскай, Туркменскай, Таджыкскай ССР, Паўднёва-Казахстанскай вобласці, Казахскай ССР і поўных раёнаў Кіргізкай ССР змяніць існуючы парадок кантрактацыі насення люцэрны, устанавіўшы, што кантракты на насення люцэрны ў гэтых раёнах павінна праводзіцца не з плошчы гэтага, а з плошчы насеннікаў, пакідаемых з адна плана, зацверджанага СНК СССР па кожнай рэспубліцы і вобласці.

Эканомевету пры СНК СССР устанавіць нормы кантрактацыі і нормы здачы насення люцэрны, жытняка, магара, суданкі, цмафееўкі калгасам з аднаго гектара насеннікаў, а таксама ўстанавіць размер прэміі-надбавак за перавыкананне плана здачы насення гэтых траў.

6) Для стымулявання работы калгаснікаў, занятых непаўна на догляду і ўборцы насеннікаў люцэрны, жытняка, магара, суданкі, цмафееўкі, рэкамендаваць калгасам выдзяляць 50 проц. атрымліваемых прэміі-надбавак за перавыкананне плана кантрактацыі насення пералічаных траў для размеркавання сярод гэтых калгаснікаў, у залежнасці ад колькасці выпрацаваных працадзён па насенніках.

7) Ліквідаваць існуючую практыку загатоўкі насення люцэрны трыма арганізацыямі (Заготбавоўна, Заготзярно і Дзяржсортфонд), усклаўшы загатоўку насення люцэрны ва Узбекскай, Туркменскай, Таджыкскай ССР, Паўднёва-Казахстанскай вобласці, Казахскай ССР і ў поўных раёнах Кіргізкай ССР палкам на Дзяржсортфонд НКЗема СССР, перадаўшы апошняму неабходныя складскія памяшканні ад Заготзярно і Заготбавоўны.

Абавязаць Наркамзем СССР арганізаваць у гэтых рэспубліках спецыяльную сетку Дзяржсортфонда па загатоўцы насення люцэрны для снабжэння іншых раёнаў Саюза ССР.

8) У мэтах стварэння дзяржаўных запасаў насення жытняка ўсе пасевы жытняка, прыродныя для насенных мэт, у 1939—1940 гг. пакінуць на насеннікі і прыраўняць 1 пуд здаваемага насення жытняка да 4 пудоў зярна, здаваемага па зернапастаўках і натуральнае.

Б. СЕНАКАШЭННЕ І СІЛАСАВАННЕ КАРМОУ.

ЦК ВКП(б) і СНК СССР зварачаюць увагу партыйных, каммунальных і савецкіх арганізацый на тое, што, не гледзячы на падпарадкаваны ўказанні ЦК ВКП(б) і Саўнтркомса Саюз ССР аб выключным значэнні догляду за лугамі, сенакашэння і сенавалаў у сярэе забеспячэння жывёлагадоўчых гравым і сенам і калгасам, гэтым пытаннем на месцах усе яшчэ не аддаецца належнае ўвага і сфера сенакашэння і сенавалаў застаецца закінутым учасці ў рэальнае чаго жывёлагадоўля ў радзе раёнаў застаецца ў цяжкай умовы, у

той час, як ёсць магчымасць забяспечыць калгасы і соўгасы сенам, саломай і сенажай масай.

ЦК РКП(б) і СНК СССР папярэджваюць Наркамзем, Наркомсоўгасаў СССР і мясцовыя партыйныя, комсамольскія і савецкія арганізацыі аб недапушчальнасці такога становішча і абавязваюць іх прывесці ва ўсіх калгасах і соўгасах арганізаванае сенажаўненне і сенажаванне кармоў з тым, каб з ураджаю бягучага года не толькі забяспечыць трыбы і скаротымі кармамі жывёлагадоўлю, але і стварыць неабходныя стрэхавыя запасы на есню ў размеры 10—20 проц. ад гадавой патрэбнасці.

Сакратар Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) І. СТАЛІН

Старшыня Савета Народных Камісараў Саюза ССР В. МОЛАТАЎ

28 мая 1939 г.

Д А Д А Т А К

ТЭРМІНЫ ЗДАЧЫ ЗЕРНА, СЛАМЧЫКА І РЫСУ ДЗЯРЖАВЕ
ПА АБАВЯЗКОВЫХ ПАСТАЎКАХ, НАТУРАПЛАЧЕ ЗА РАБОТЫ
МТС І ХЛЕБАЗДАЧЫ СОЎГАСАМІ.

(У % ад гадавога плана)

(Выбарка з агульнай табліцы)

I. Калгасамі—на зернапастаўках і натуроплаце (апрача натуроплаты за абмелет, прызначанна на працягу 5 дзён пасля выніскі рахунка МТС) і на хлебаздачы соў

ВОБЛАСЦІ, КРАІ І РЭСПУБЛІКІ	Зерна без кукурузы					Із кукурузы		
	У ліпені	У жніўні	У верасні	У кастрычніку	У лістападзе (на 15 лістапада)	У верасні	У кастрычніку	на 15 лістапада
БССР	—	30	45	25	—	—	—	—

II. Асобнымі гаспадаркамі—на зернапастаўках.

ВОБЛАСЦІ, КРАІ І РЭСПУБЛІКІ	Зерна без кукурузы				Із кукурузы	
	У ліпені	У жніўні	У верасні	У кастрычніку (на 15 кастрычніка)	У верасні	У кастрычніку
БССР	—	60	40	—	—	—

АБ МІЖНАРОДНЫМ СТАНОВІШЧЫ І ЗНЕШНЯЙ ПАЛІТЫЦЫ СССР

Таварышы дэпутаты! Прапанова дэпутатаў заслухаць на сесіі Вярхоўнага Савета паведамленне Наркамата Замежных спраў усім зразумела. За апошні час у міжнароднай абстаноўцы адбыліся сур'ёзныя змяненні. Гэтыя змяненні, з пункту гледзяння міралюбных дзяржаў, значна пагоршылі міжнароднае становішча.

Позиція Совецького Союзу у антагоністичних відносинах міжнародної життяя агресиваєнца ад пачыны тако і дэталізавана ў кождому разумета, ні у якім выпадку не можа быць скаржана ў якім-небудзь спачуванні агрэсарам. Яна чужа іскрава аякждому замазванню сапраўды пагоршыўшагася міжнароднаму стану. Для нас ясна, што спробам скрыць ад грамадскай думкі скаржы і змяненні, якія адбыліся ў міжнародным стане, не можа быць прашпаставіць факты. Таму скаржы звычайным, і то скаржам, а не прамовы і артыкулы патрэбны толькі тым, хто не хоча пераімаць і паказваць дэспішаму разніцу агрэсіі, у пачынаючы ад адрэсату, так сказаць, па больш ці менш «прыемлемаму» напрамку.

імкненне гэтых краін да абмежавання агрэсіі ў адных раёнах, не будзе служыць перашкодам да развязання агрэсіі ў другіх раёнах? Такія пытанні ставяцца і ў некаторых органах буржуазнага друку за граніцай. Таму мы павінны быць пільнымі. Мы стаім за справу міру і за недапушчэнне далейшага разгортвання агрэсіі. Але мы павінны памятаць высунутае тав. Сталіным палажэнне: «Заховайце асярочнасць і не давайце уцягнуць у канфлікт нашу краіну правакатарам вайны, якія прывыклі заграбаць жэр чужымі рукамі». Толькі ў гэтым выпадку мы здолеем да канца адстаяць інтарэсы нашай краіны і інтарэсы ўсеагульнага міру.

Ёсць, аднак, рад адзнак таго, што ў дэмакратычных краінах Еўропы ўсё больш прыходзяць да ўсведамлення правалу палітыкі неўмяшання, прыходзяць да ўсведамлення неабходнасці больш сур'езных пошукаў мер і шляхоў для стварэння адзінага фронту міралюбівых дзяржаў супроць агрэсіі. У такой краіне, як Англія, сталі грымка раздзяцца прамовы аб неабходнасці крутота змянення знешняй палітыкі. Мы, вядома, разумеем розніцу паміж славеснымі заявамі і сапраўднай палітыкай. Але ўсё ж пачынае адзначацца, што гэтыя прамовы не выпадковы. Вось некаторыя факты. Паміж Англіяй і Польшчай не існавала пакта аб узаемадапамозе. Цяпер рашэнне аб гэтым пакце прынята. Значэнне гэтага пагаднення толькі ўзмацняецца тым, што Германія разарвала пакт аб ненападзе з Польшчай. Невыла не прызнае, што пакт узаемадапамогі паміж Англіяй і Польшчай уносіць змяненне ў сучасную абстаноўку. Або, далей. Паміж Англіяй і Турцыяй не было пакта аб узаемадапамозе, у значнай-ж час вядомае пагадненне аб узаемадапамозе паміж Англіяй і Турцыяй ужо анована. І гэты факт уносіць сваё змяненне ў міжнародную абстаноўку.

У сувязі з гэтымі новымі фактамі адной з характэрных рыс апошняга перыяда трэба прыняць імкненне наагрэсаваных еўрапейскіх дзяржаў прыцягнуць СССР да супрацоўніцтва ў справе процідзеяння агрэсіі. Зрэштыма, што гэта імкненне заслужылае увагу. Знаходзячыся з гэтага, Савецкі ўрад прыняў прапанову Англіі і Францыі аб перагаворках, якія маюць мэтан узмацненне міжваеннай атмасферы паміж СССР, Англіяй і Францыяй і пачаць фронт міру супроць далейшага развіцця агрэсіі.

Як мы вызначаем нашы задачы ў сучаснай міжнароднай абстаноўцы? Мы лічым, што яны ідуць па лініі інтарэсу нашых неагрэсывных краін. Яны заключаюцца ў тым, каб спыніць далейшае развіццё агрэсіі і для гэтага стварыць надзеіны і эфектыўны абарончы фронт неагрэсіўных дзяржаў.

У сувязі са зробленымі нам прапановамі англійскага і французскага ўрадаў Савецкі ўрад уступіў у перагаворы з апошнімі наконт неабходных мер барацьбы з агрэсіяй. Гэта было яшчэ ў сярэдзіне красавіка бягучага года. Пачаўшыся тады перагаворы яшчэ не скончаны. Аднак ужо тады можна было бачыць, што калі на самай справе хочучы стварыць дзейскадольны фронт міралюбівых краін супроць наступлення агрэсіі, то для гэтага неабходны, як мінімум, такія ўмовы: заключэнне паміж Англіяй, Францыяй і СССР эфектыўнага пакта ўзаемадапамогі супроць агрэсіі, які мае выключна абараняльны характар; гарантаванне з боку Англіі, Францыі і СССР дзяржаў Цэнтральнай і усходняй Еўропы, уключаючы ў іх лік усе без выключэння награнацыйныя з СССР еўрапейскія краіны, ад нападу агрэсараў; заключэнне канкрэтнага пагаднення паміж Англіяй, Фран-

цыяй і СССР аб формах і размерах неадкладнай і эфектыўнай дапамогі, аказываемы адзін аднаму і гарантуемым дзяржавам у выпадку нападу агрэсараў.

Такая наша думка, якую мы нікому не навязваем, але за якую мы стаім. Мы не патрабуем прыняцця нашых пунктаў погляду і нікога не просім аб гэтым. Мы лічым, аднак, што гэты пункт погляду сапраўды аднаўдае інтарэсам безапаснасці міралюбівых дзяржаў.

Гэта было-б пагадненне выключна абараняльнага характару, якое-б дэкліравала супроць нападу з боку агрэсараў і ў корані адрознівалася ад таго ваеннага і наступальнага саюза, які заключылі нядаўна паміж сабою Германія і Італія.

Зразумела, што асновай такога пагаднення з'яўляецца прынцып узаемнасці і роўных абавязкаў.

Трэба адзначыць, што ў некаторых англа-французскіх прапановах гэты элементарны прынцып не адносна прыхільных да сябе адносінаў Гарантаваўшы сябе ад прамога нападу агрэсараў пактамі ўзаемадапамогі паміж сабою і Польшчай і забяспечваючы сябе дапамогай СССР у выпадку нападу агрэсараў на Польшчу і Румынію, англійчане і французы пакідаюць адкрытым пытанне ці можа СССР у сваю чаргу разглядаць на дапамогу з іх боку ў выпадку прамога нападу на яго з боку агрэсараў, роўна як пакідаюць адкрытым другое пытанне ці могуць яны прыняць удзел у гарантаванні мяжуемых з СССР малых дзяржаў, прыкрываючых паўночна-заходнія граніцы СССР, калі яны аказуцца не ў стане адстаяць свой нейтралітэт ад нападу агрэсараў.

Адрымалася, такім чынам, іхноўнае становішча для СССР.

У апошнія дні насталі новыя англа-французскія прапановы. У гэтых прапановах ужо прызнаецца на выхад прамога нападу агрэсараў і прынцып ўзаемадапамогі паміж Англіяй, Францыяй і СССР на умовах узаемнасці. Гэта, відавочна, крок уперад. Хоць трэба зазначыць, што ён абстаўлен такімі афарэмамі, як і афарэмамі на конт некаторых пунктаў статута Лігі нацыяў, што ён можа аказвацца фактычным крокам уперад. Што датычыць пытання аб гарантыі краін цэнтральнай і усходняй Еўропы, то тут памяненныя прапановы не робяць ніякага прыгрэса, калі глядзець на справу з пункту погляду ўзаемнасці. Яны прадугледжваюць дапамогу СССР у адносінах тых пяці краін, якім англійчане і французы ўжо далі абавязанне аб гарантыі, але яны нічога не гавораць аб сваёй дапамозе тым тром краінам на паўночна-заходніх граніцах СССР, якія могуць аказацца не ў стане адстаяць свой нейтралітэт у выпадку нападу агрэсараў.

Але Савецкі Саюз не можа браць на сябе абавязанствы ў адносінах указаных пяці краін, не атрымаўшы гарантыі ў адносінах трох краін, размешчаных на яго паўночна-заходніх граніцах.

Так абстаць справа адносна перагавораў з Англіяй і Францыяй.

Вядучы перагаворы з Англіяй і Францыяй, мы зусім не лічым неабходным адмаўляцца ад дзелавых сувязей з такімі краінамі, як Германія і Італія. Яшчэ ў пачатку мінулага года, па ініцыятыве германскага ўрада, пачаліся перагаворы аб гандлёвым пагадненні і новых крэдытах. Тады з боку Германіі нам была зроблена прапавітва аб прадстаўленні новага крэдыта ў 200 мільянаў марак. Паколькі аб умовах гэтага новага эканамічнага пагаднення мы тады не дагаварыліся, то пытанне было знята. У канцы 1938 года гер-

манскі ўрад зноў паставіў пытанне аб эканамічных перагаворах і аб прадастаўленні крэдыта ў 200 мільёнаў марак. Пры гэтым з германскага боку была выказана гатоўнасць палеці на рад уступак. У пачатку 1939 года Наркомзнешгандаль быў пакладзены да тым, што для гэтых перагавораў у Маскву выдасла скардэліны германскі прадстаўнік п. Шнур. Але затым, замест Шнур, гэтыя перагаворы былі даручаны германскаму паслу ў Маскве п. Шуленбург, якія былі перарзаны з прычынаў рэагавання Маркушы на некаторых прызнаках, не выключана, што перагаворы могуць аднавіцца.

Магу яшчэ дадаць, што з Італіі выдаўна было падпісана выгодае для абодвух краін гандлёвае пагадненне на 1939 год.

Як вядома, у лютым месяцы бягучага года было аўтографіравана спецыяльнае паведамленне, падвяргаючае разніце дзяржаўскіх адносін паміж СССР і Польшчай. У нашых уззаемаадносінах з Польшчай трэба канстатаваць трывалае агульнае падвышэнне. З другога боку, заключаючае у сакавіку месяцы гандлёвае пагадненне можа значна падняць тавараабарот паміж СССР і Польшчай.

Нашы адносіны з дружэственнай Турцыяй рэальна палепшаліся. Выдаўна паездка тав. Ільімака ў Анкару з інфармацыйнымі мэтамі мела вялікае станоўчае значэнне.

З пытанняў міжнароднага жыцця, якія набылі ў апошні час вялікае значэнне для СССР, трэба згадаць на перадавым Аляндскіх астравоў. Вы ведаеце, што гэтыя астравы на пачатку 20-га стагоддзя належалі Расіі. У рэшце рэшт іх перадаў у Фінляндыю атрымала неспадзявана. На дагавор з іх перадаў Фінляндыя атрымала таксама і Аляндскія астравы. У 1921 годзе дэлецыя ад Фінляндыі, Швецыі, Даніі, Германіі, Англіі, Францыі і Італіі аднавіла Канвенцыю, абстрабуючаю, як і да 1918 года, усе астравы і астравы. Урады кантактаваў краіны з іх перадаў у СССР прадстаўнікоў. У 1921 годзе падарункам перадаў і тэрыторыя інтэрвенцыі Савецкай Рэспубліка мела толькі прававае супраць гэтага беззаконнага акта ў адносінах СССР. Але і тады з нашага боку было ясна і недвухразова злучана, што Савецкі Саюз не можа асцяцца ў боку ад гэтага пытання, што з'яўляецца юрыдычнага статусу Аляндскіх астравоў немагчыма ў навуковае інтэрэсу нашай краіны.

Важнасць Аляндскіх астравоў заключаецца ў іх страцінным становішчы ў Балтыйскім моры. Узброены Аляндскія астравы могуць быць скарыстаны ў вярхоўных СССР мэтах. Знаходзячыся недалёка ад уваходу ў Фінскі заліў, узброены Аляндскія астравы могуць паслужыць таму, каб закрыць для СССР уваходы і выходы ў Фінскі заліў. Таму цяпер, калі фінляндскі ўрад, разам са Швецыяй, хоча правесці вялікі план узбраення Аляндскіх астравоў, Савецкі ўрад запраціў у фінляндскага ўрада даныя аб мэтах і характары намечаных узбраенняў. Замест таго, каб палеці насустрач гэтаму зусім натуральнаму жаданню Савецкага Саюза, фінляндскі ўрад адмовіў СССР у дачы аднаведных вестак і раз'ясненняў. Паслеставаліны пры гэтым спасыланні на ваенную тайну, як не цяжка зразумець, зусім не пераконаўчы. Паведаміў-жа фінляндскі ўрад свой план узбраенняў Аляндскіх астравоў другому ўраду—ўраду Швецыі. І не толькі паведаміў, а прыцягнуў яго да ўдзелу ў ажыццяўленні ўсяго гэтага плана ўзбраенняў. Між тым, згодна Канвенцыі 1921 года, Швецыя ніякімі

асобімі правамі ў гэтых адносінах не карыстаецца. З другога боку, зацкаўдасць Савецкага Саюза у пытанні ўзбраснення Аландскіх астравоў не толькі не меншая, а большая, чым у Швецыі.

Па прапанове фінляндскага і шведскага ўрадаў, пытанне аб пераглядзе Канвенцыі 1921 года абмяркоўвалася на толькі што закончыўся Совеце Лігі нацый, без сэнцы якога гэта Канвенцыя не можа быць перагледжана, бо Канвенцыя дзесяці дзяржаў была заключана на аснове аднаведнага рашэння Савета Лігі нацый ад 24 чэрвеня 1921 года. З прычыны прычання з боку прадстаўніка Савецкага Саюза, у Совеце Лігі не магло быць аднагалосся, неабходнага для рашэння Савета. Рэзультаты абмеркавання ў Совеце Лігі вядомы. Совет Лігі нацый не адобрыў прапановы Фінлянцыі і Швецыі, і не даў сэнцы на перагляд Канвенцыі 1921 года. Як вядома, фінляндскі ўрад зробіць аднаведны вывад з гэтага палажэння. У святле міжнародных падзей апошняга часу аландскае пытанне набыло для Савецкага Саюза асабліва сур'езнае значэнне. Мы не лічым магчымым мірыцца з данутчэннем якога-небудзь ігнаравання інтэрэсу СССР у даным пытанні, якое мае вялікае значэнне для абароны нашай краіны.

Зусім каротка спынюся на пытаннях Далёкага Усходу і на нашых адносінах з Японіяй.

Найбольшае значэнне ў гэтым годзе тут мелі нашы перагаворы з Японіяй па рыбалоўнаму пытанню. Як вядома, у Прымор'і, у Охоцкім моры, на Сахаліне і на Камчатцы японцы маюць у нас вялікую колькасць рыбалоўных промыслаў. К канцу мінулага года ў іх лічылася ўжо 384 рыбалоўныя ўчасткі. Між тым, тэрміны канцэсіі, на аснове якой японцы атрымлівалі гэтыя рыбалоўныя ўчасткі, ужо скончыліся. Для многіх рыбалоўных участкаў скончыліся і ўстаноўленыя ў гэтых тэрміны арэнды. У сувязі з гэтым Савецкі ўрад уступіў у перагаворы з Японіяй па рыбалоўнаму пытанню. З іншага боку было вядома, што пэўная колькасць участкаў, устаноўленыя тэрміны арэнды якіх скончыліся, не могуць быць прадастаўлены далей у расійскае ўладанне, з прычыны маючыхся ў нас стратэгічных меркаванняў. Не гледзячы на відавочную абгрунтаванасць нашай пазіцыі, з японскага боку было праяўлена вялікае супраціўленне савецкаму пункту погляду. У рэзультате перагавораў 37 рыбалоўных участкаў былі ўзяты ў японцаў, а ў іншых месцах ім было перададзена 10 новых участкаў. Пасля гэтага дзеянне канвенцыі было прадоўжана яшчэ на адзін год. Гэтае пагадненне з Японіяй па рыбалоўнаму пытанню мае вялікае палітычнае значэнне. Тым больш што з боку японскіх рэакцыйных кругоў усе было зроблена для таго, каб падрастала на іхнім бок гэты сыход, аж да ўсякага роўнага проз. Японскія рэакцыянеры яшчэ раз маюць, аднак, пераважанца ў тым, што пагрозы ў адносінах Савецкага Саюза не дасягаюць мэты (бурныя апаладысменты), а правы Савецкай дзяржавы знаходзяцца пад цвёртай абаронай. (Бурныя апаладысменты).

Цяпер, аб найбольшых пытаннях. Здацца, пара ўжо зразумець, каму патрэбна, што Савецкі ўрад не будзе царнець ніякіх празкацый з боку японска-маньчжурскіх войскаў часцей на сваіх граніцах. Барз трэба аб гэтым напамінаць і ў адносінах граніц Мангольскай Народнай Рэспублікі. Па існуючаму паміж СССР і Мангольскай Народнай Рэспублікай дагавору аб узаемапаламозе, мы лічым сваім абавязкам аказваць Мангольскай Народнай Рэспубліцы належную дапамогу ў ахове яе граніц. Мы сур'езна адносимся да такіх рэчаў, як

дагавор узаемадапамогі, які падпісан Совецкім урадам. Я павінен перагледзець, што грайцу Мангольскай Народнай Рэспублікі, у сям у заключанага паміж намі дагавора аб узаемадапамозе, мы будзем абараняць гэтак сама рашуча, як і сваю уласную грайцу. (Бурныя апладысменты). Пара зразумець, што абвінавачванні у агрэсіі супроць Японіі, выстаўленыя Японіяй супроць урада Мангольскай Народнай Рэспублікі смешны і бязглузды. Пара таксама зразумець, што усякаму цярпенню ёсць грайца. (Апладысменты). Таму ледзі своєчасова кінудь паўтараючыся усё зноу і зноў правакатарскія парушэнні грайніц СССР і МНР японска-манчжурскімі воінскімі часцямі. Адпаведнае перагледжанне намі зроблена і праз японскага пасла ў Маскве.

Мне няма неабходнасці гаварыць аб нашых адносінах да Кітая. Вы добра ведаеце заяву таварыша Сталіна аб падтрыманні народаў, якія сталі афірамі агрэсіі і змагаюцца за незалежнасць сваёй радзімы. Гэта ў поўнай меры адносіцца да Кітая і яго барацьбы з імпэрыялістычнай незалежнасць. Мы паслядоўна праводзім гэтую палітыку на справе. Яна знаходзіцца ў адпаведнасці з тымі задачамі, якія стаяць перад намі у Еўропе, а іменна з задачамі стварэння адзінага фронга міралюбных дзяржаў супроць далейшага разгортвання агрэсіі. (Бурныя апладысменты).

СССР цяпер не той, чым ён быў, скажам, у 1921 годзе, калі ён толькі што прыступіў да сваёй мірнай, творчай работы. Прыходзіцца аб гэтым напамінаць, бо да гэтага часу нават некаторыя нашы суседзі не могуць, відаць, гэтага зразумець. (Смех). Нельга не прызнаць і гэта, што СССР ужо не той, якім ён быў усёго 5—10 год таму назад, і то сілы СССР умацаваліся. (Апладысменты). Знешняя палітыка Совецкага Саюза павінна адлюстроўваць наяўнасць змяненняў у міжнароднай абстаноўцы і ўзросшую ролю СССР, як магутнага фактара міру. Няма чаго даказваць, што знешняя палітыка Совецкага Саюза у корані міралюбіва і накіравана супроць агрэсіі. Лепш за ўсё гэта вядома самім агрэсіўным краінам. (Рух у зале). З вялікім спаўненням і з хістаннямі прыходзяць да ўсведамлення гэтай праставі і некаторыя дэмакратычныя дзяржавы. (Ажыўленне ў зале). Між тым, у адзіным фронце міралюбных дзяржаў, якіх сапраўды процістаяць агрэсіі, Совецкаму Саюзу не можа не належаць месца ў перадавых радах. (Бурныя, працяжныя апладысменты ўсёго зала. Дэпутаты ўстаюць і наладжваюць авацыю таварышу Молатаву).

Магутная зброя ў барацьбе за дэлейшае ўмацаванне калгаснага ладу

Гістарычная пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання»—неаданімы ўклад ва ўсю работу нашай партыі па ўмацаванні калгасаў. Яна адыграе разарную ролю ў барацьбе дэлейшага арганізацыйна-тэрытарыяльнага ўмацавання калгасаў, яшчэ больш сапраўды ўмацавання і доўгадоўгаў калгаснага ладу. Меры гэтай пастановы сур'ёзныя і ажыццяўляюцца ў калгасным землекарыстанні, фактычна існуючыя парушэнні калгаснага статута і палітыкі партыі ў калгасным будаўніцтве выражаюцца ў тым, што многія калгасы пераходзяць і савецкаму дэкрэту, асабліва пачынаючы з таго, што Сталіна аб грамадскай уласнасці, як аснове калгаснага ладу, сучаснага арганізму, неабходнага для калгаснага ладу. Замест таго, каб уласці калгаснаму земле ад разбазарвання, асабліва прыняццям уласнага землеўладання, асабліва і расійскай работніцкай у рэспубліцы сацыялістычнага разбазарвання калгасных зямель, пачаў радушна прысядабных участкаў калгаснікаў.

Участкі зямлі, якія знаходзяцца ў асаблівым карыстанні калгаснага двара, незаконна павялічваюцца за кошт разбазарвання і раскранання грамадскіх зямель калгаса. У рэспубліцы калгасны прысядабны участкі ператвараюцца фактычна ў прыватную ўласнасць калгаснікаў, і справа даходзіць нават да таго, што многія калгасныкі здаюць яго ў арэнду. У многіх выпадках прысядабныя часткі, якія пачынаюць служыць падсобнымі гаспадаркам, ператвараюцца ў асаблівае крыніца кравання калгаснага двара, што наносіць сур'ёзную шкоду грамадскай гаспадарцы, раскраняе працоўную дысцыпліну ў калгасе, пачаў дадыраць, дэмадэдам, разгільдзіям, ікурніцкім элементам, якія хочаць жыць за кошт працы чэсных і добрасумленых калгаснікаў.

Усё гэта дэзарганізавала работу, і гэты да шматліка недахоў у рабоце калгаснага ладу. Можна было-б прывесці многа фактаў, калі калгасы наймалі рабочую сілу для правядзення сельскагаспадарчых работ, або не выконвалі іх ва ўстаноўленыя тэрміны. Тым часам большасць калгасаў мае ліквідаваныя рабочую сілу, правільнае выкарыстанне якой дало-б магчымасць не толькі поўнае задавальненне запытам саміх калгасаў, але і выдзеліць значную частку калгаснікаў для работы ў прамысловасці, для перасялення ў многазямельныя раёны нашай краіны.

Усе гэтыя скрыўленні палітыкі партыі ў калгасным будаўніцтве мелі і маюць месца таму, што партыйныя і савецкія кіраўнікі замест канкрэтнага кіравання калгасамі, штодзённага выхавання калгаснікаў, строгага захавання калгаснага статута, замест таго, каб узяць на ўсе дэталі работы і жыцця калгасаў, пусцілі справу на саахад, не заўважыўшы парушальнікаў калгаснага статута, праігнаравалі канасы варожых тэндэнцый, насаджаемых рэшткамі разбітага кулішча.

У сваёй гістарычнай праграме ЦК ВКП(б) і ЦК СССР адзначаюць, што падобная практыка з'яўляецца чуждай большэвізму, у корані анартунісцкая, і гэта робіць «ад усіх мясцовых, партыйных і савецкіх арганізацый і асоб, якія лічывалі і лічаць, што ў крадзінкі калгасных групах імя, і гоняць іх у размере трысячазібных участкаў да статутных норм, устанаўлення наістражэйшага кантролю за недатыкальнасцю грамадскіх зямель калгаса, рашучага абуздання рвацкіх і спекуляцкіх элементаў у калгасе».

У наставе дасца разгорнутая праграма барацьбы за далейшае ўмацаванне калгаснага ладу, узмацненне прадукцыйнасці працы і добробуту калгасных мас і даны чоткія ўказанні аб мерах, якія павінны быць безадкладна ўжыты для ліквідацыі данушчаных грубых скрыўленняў палітыкі партыі ў калгасным будаўніцтве.

Партыя большэвікоў пад геніяльным кіраўніцтвам вялікага Сталіна пераможна завяршыла суцэльную калектывізацыю сельскай гаспадаркі і ліквідацыю на гэтай аснове кулішча, як класа.

«Гэта быў найглыбейшы рэвалюцыйны пераварот, скачок са старога якаснага стану грамадства ў новы якасны стан, рэвалюцыйны па сваіх выніках рэвалюцыйнаму перавароту ў кастрычніку 1917 года».*).

Гэта была велізарнейшая перамога нашай партыі, усяго савецкага народа, атэкаваная пад геніяльным кіраўніцтвам таварыша Сталіна ў неспрымманай і абавязанай барацьбе з усімі ворагамі сацыялізма.

Вялікі прадаўжальнік справы Леніна—таварыш Сталін з геніяльнай празарлівасцю развясці да гай ланінскае вучэнне аб перамозе сацыялізма ў адной, асобна ўзятай краіне ва ўмовах капіталістычнага акружэння, аб шляхах сацыялістычнай перабудовы сялянскай гаспадаркі. Таварыш Сталін стварыў вучэнне аб сацыяльнай калектывізацыі і ліквідацыі апошняга астацкага капіталістычнага класа кулішча. Гэты геніяльна вырашаны пытанне аб форме грамадскага аднаення ў калгасе і стварыў вучэнне аб сельгасарцелі, як галоўнай форме калгаснага руху, у якой галоўным мэтанаміна спалучаюцца грамадскія і асабістыя інтарэсы калгасніка, якая забяспечвае трыумф сацыялізма.

«...Галоўнай формай калгаснага руху ў даны момант з'яўляецца сельска-гаспадарчая арцель... Зараз мы павінны трымаць курс не на камуну, а на сельска-гаспадарчую арцель, як галоўную форму калгаснага будаўніцтва» **).

) Кароткі курс гісторыі ВКП(б), стар. 288.

**) «Пытанні ланінізма», стар. 333.

І далей таварыш Сталін гаворыць:

«... Арцель з яўляецца пры сучасных умовах адзіна правільнай формай калгаснага руху. І гэта ўпаўне зразумела: а) арцель правільна спалучае асабістыя, бытавыя інтарэсы калгаснікаў з іх грамадскімі інтарэсамі, б) арцель удачна прыстасоўвае асабістыя, бытавыя інтарэсы—да грамадскіх інтарэсаў, аблягчаючы тым самым выхаванне ўчарашніх аднаасобнікаў у духу калектывізма» *).

Наша партыя прарабіла велізарную работу па тэхнічнаму аснашчэнню сельскай гаспадаркі, павышэнню прадукцыйнасці земляробства, усямернаму ўмацаванню калгаснага ладу.

Аналізуючы ў сваім гістарычным дакладзе на XVIII зездзе партыі становішча сельскай гаспадаркі за славядданы перыяд, таварыш Сталін гаворыў:

«Наша земляробства з'яўляецца не толькі найбольш буйным і механізаваным, а значыць і найбольш таварным земляробствам, але і найбольш аснашчаным сучаснай тэхнічна, чым земляробства любой іншай краіны».

Разам з няухільным ростам сацыялістычнага земляробства, калгаснага вытворчасці бурна рос і расце матэрыяльны добрабыт савецкага сялянства, заможнасць калгасных мас.

«Цяпер ужо гутарка ідзе не аб тым, каб прыстроіць як-небудзь у прамысловасці і ўзяць з малаці на работу беспрацоўных і бяздомных сялян, якія адбіліся ад вёскі і жывуць пад страхам голаду. Такіх сялян даўно ўжо няма ў нашай краіне. І гэта, вядома, добра, бо яно сведчыць аб заможнасці нашых вёскі. Цяпер гутарка можа ісці толькі аб тым, каб прапанаваць калгасам уважыць нашу просьбу і адпускаяць нам для растучай прамысловасці штогодна хоць-бы каля пачатра мільёна маладых калгаснікаў. Калгасы, стаўшыя ўжо заможнымі, павінны мець на увазе, што без такой дапамогі з іх боку вельмі трудна будзе расшыраць дачы нашых прамысловасць, а без расшырэння прамысловасці—не зможам задавальняць растучы попыт сялян на тавары масавага спажывання. Калгасы маюць поўную магчымасць задаволіць гэтую нашу просьбу, бо багата тэхнікі і капітала аслабленне частку работнікаў у вёсцы, а гэтыя работнікі, пераведзеныя ў прамысловасць, маглі-б прынесці велізарную карысць усей нашай народнай гаспадарцы» **).

Партыя і асабіста таварыш Сталін заўсёды ўдзяляюць і ўдзяляюць вышэйшую ацэнку і прамысловай калгаснай вытворчасці, клапацяцца аб асабістым уздыме калгасаў і няухільным уздыме калгаснай прамысловасці.

Многія і многія з іх, асабліва ў калгасы, зажалі іхніх асабістых і грамадскіх інтарэсам. Такое жыццё магчыма толькі ў калгасах, на аснове ўсямернага ўмацавання калгаснага ладу і грамадскага ладу.

Ніколі не трэба забываць, што калгасы—гэта не проста прамысловыя і падсобныя прысядкі, а сапраўды сацыялістычныя калгасы, якія маюць багатыя.

Партыя наша, наш мудры настаўнік вялікі Сталін заўсёды вучыў нас, што з пераходам многамільённых раздробленых сялянскіх гаспадарак на рэальны калектывізацыі ў многа раз ускладніцца кіравніцтва сельскай гаспадаркай.

Яшчэ ў 1933 годзе таварыш Сталін указваў:

«Калгасны лад не змяншае, а павялічвае клопаты і адказнасць партыі і ўрада ў адносінах развіцця сельскай гаспадаркі. З гэтага выцякае, што партыя, калі яна хоча кіраваць калгасным рухам, павінна ўваходзіць ва ўсе дэталі калгаснага жыцця і калгаснага кіравання. З гэтага вынікае, што партыя павінна не змяншаць, а множыць свае сувязі з калгасамі, што яна павінна ведаць усё, што робіцца ў калгасах, каб своєчасова прыйсці на дапамогу і ірадухліць пагражаючыя калгасам небяспекі».

Гэта мудрае ўказанне таварыша Сталіна забыта некаторымі партыйнымі і савецкімі работнікамі. Іменна гэтым тлумачацца факты скажэння палітыкі партыі ў калгасным будаўніцтве, у пытаннях калгаснага землярэкаменнага, з усямі доўгачаснымі ўскрыццямі ў прэс-новым ЦК ВКП(б) і ЦК СССР «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання».

Узяць к прыкладу Мухомовскі раён. Тут зямля раздавалася па запісках старшын сельсаветаў і калгасаў. Кіраўнікі раёна не толькі не вылі барацьбу з парушэннем сельсаветаў, з жалезную дысцыпліну ў калгасах, але бліжэй да назіралі антыдзяржаўную, антыкалгасную практыку, а ў радзе выпадкаў патуралі ёй. Не думалі, што працоўная дысцыпліна ў калгасах раёна расхвістаная. У мінулым годзе 987 калгаснікаў не мелі ні аднаго працадзёна, а калі 3 тысяч працадзёнаў толькі да 50 працадзёнаў кожны. Зусім натуральна законнае абурэнне пераважае большасці калгаснікаў, якія працуюць чэсна і добрасумленна, даражаць калгаснай вытворчасцю і маюць па 300—400 і больш працадзёнаў.

У Строчинскім сельсавеце, Менскага раёна, старшыня калгаса «Звезда» Валікоў карыстаўся двума прысядзібнымі ўчасткам агульнай плошчай у 1 гектар. Гэты гора-кіраўнік яшчэ садзейнічаў разбазарванню грамадскіх зямель, бо сам быў зачынічыкам антыдзяржаўных, антыкалгасных тэндэнцый.

У калгасе «Чырвоны пуцілавец», гэтага-ж сельсавета, прысядзібныя ўчасткі складалі 75 сотых замест 50 сотых па статуту.

У Навасельскаўскім сельсавеце Пухавіцкага раёна асабліва частыя выпадкі парушэння калгаснага статута. Вось што расказвае старшыня сельсавета тав. Немагай:

«У нашым сельсавеце было не мала фактаў, калі людзі, якія нічога агульнага не маюць з калгаснай вытворчасцю, жылі ў цэнтры калгаса і мелі вялікія прысядзібныя ўчасткі. Так, Корзень Іван, работнік калгасу Белыдвароўскага, не маючы ніякага дачынення да калгаса «Гарадок», карыстаўся ў цэнтры гэтага калгаса прысядзібным участкам у 0,53 га замест 0,15 га. Калгасны сельсасарцелі «Івае Забалацце» Санічын Іахімар і Камар Рыгор мелі прысядзібны ўчастак па 1 га кожны».

У радзе калгасаў выяўлены асабліва абуральныя факты парушэння

*) «Пытанні ленінізма», стар. 518.

сельскагаспадарчага статута. Некаторыя калгаснікі абзаводзіліся двума прысядзібнымі участкамі. Старшыня калгаса «Авангард», Іераўлянскага рэіона, Шэкланаў распараджаецца калгаснай зямлей, як сваёй уласнай. Без ведама праўлення Шэкланаў здаў у арэнду 5 гектараў сенажаці рэіончыму Будзінчынскаму МТС, шоферу Альховаму адвёсці 70 сотых гектара, калгасу «Днепровец» прадаў 8 гектараў зямлі. Многія семі калгаснікаў (Ілікавая Музычэнка, Кузьмы Мадзьніза і інш.) карыстаюцца двума прысядзібнымі участкамі.

У калгасе імені Кірава аднаасобнікі прысвоілі некалькі гектараў калгаснай зямлі, а судзя тав. Ешчына абмежавалася тым, што аштрафавала парушальнікаў па 50 рублёў.

Адна з найбольшых форм рабазарвання і раскравання грамадскай зямлі — незаконная прырэзка прысядзібных участкаў над выгідам раздзелу сям'і.

Гаспадарка брыгадзіра калгаса «Яскравы шлях» Жлобінскага рэіона, Івана Хадарэнка карысталася трыма прысядзібнымі участкамі ў выніку фальсифікацыі раздзелу сям'і. Хадарэнін, сестры Хадарэнка, якіх былі адведзены два ўчасткі, жывучы ў адной сям'і, на калгасную працу ніколі не выходзілі. У гэтым-жа калгасе некалькі карыстаўся трыма прысядзібнымі участкамі калгаснік Козіраў.

Такім чынам грамадская калгасная зямля прыносіцца ва ўгоду прыватна-капіталістычным і рывальскім элементам для спекуляцыі і асабістай набытка. Гэтыя дурмыскі узбуджаюць законнае незадаволенне масы чэсных калгаснікаў.

Пры гэтым трэба ведаць, што толькі партыя большавікоў вызваліла яго ад эксплуатацыі, ад саўвасізму і каларнага, што толькі яна вывела на светлую дарогу камунізму. І большасць калгаснікаў адказвае на клопаты партыі і ўрада сыханіўскай работай, большавіцкай барацьбой за сталінізм, за савецкім грамадствам, за гаспадарчым умяшаннем калгасаў, за заможнае і культурнае жыццё.

У 1928 годзе колькасць калгаснікаў, якія выпрацавалі звыш 400 прадуктаў, была іх доля ў параўнанні з 1937 годам амаль на 11 процантаў. У той жа час колькасць калгаснікаў, якія не прымалі удзелу ў калгаснай працы, зменшылася супроць 1937 года на 20 проц. У 1928 годзе было іх каля 300 працадзен, выпрацавалі 396 тыс. калгасніц, у 1937 годзе іх было 207 тысяч і звыш 400 працадзен — 183 тысячы. Гэтыя лічбы сведчаць, што пераважная большасць калгаснікаў прыдуе чэсна, добрасумленна, што асноўнай крыніцай іх багацця з'яўляецца работа ў грамадскай гаспадарцы.

На шыршыцы масы калгаснікаў адказваюць на гістарычную паставу партыі і ўрада «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад рабазарвання» матэрыял уздымае сацыялістычнага спаборніцтва, напружанай работай па дасягненню сталінскага ўраджаю.

Пры гэтым трэба адзначыць, паставы дуюць ужо канкрэтыя рэзультаты. Значна змянілася праца калгаснікаў. Сотні калгаснікаў, якія раней не выходзілі на калгасныя палы, паказваюць узоры сацыялістычнай працы.

Шэраг калгаснікаў добра разумеюць, што партыя і ўрад паставіла калгасніц на працяганні калгаснага ладу, аб далейшым росце магутнасці калгасаў, багацці і заможнасці калгаснікаў.

Звядзення калгаса «Зорка Ільіна», Шацкіскага рэіона, дэпутат

Вярхоўнага Савета БССР, ордэнаносец тав. Міцкевіч у сваім выступленні на калгасным сходзе заявіла:

«Наша партыя, ўрад і асабіста таварыш Сталін праявляюць бацькаўскія клопаты аб чэсных калгасніках. Апошняя пастанова—яскравы прыклад гэтых клопатаў. Паглядзіце на наш калгас. Мнімых калгаснікаў у нас набярэцца не звыш 40 чалавек. Яны зрываюць працоўную дысцыпліну, выкарыстоўваюць калгас у сваіх асабістых інтарэсах. Мудрае сталінскае рашэнне агароджвае калгас ад мнімых калгаснікаў, і мы гарача вітаем пастанову партыі і ўрада аб ахове грамадскіх зямель калгасаў».

Калгаснік-ордэнаносец Віктар Паўлавіч Корзун, член сельскагаспадарчай арцелі «Чырвоны ўсход», Кіравскага раёна, гаворыць:

«Гэта пастанова прасякнута сталінскай мудрасцю, гарачай любоўю і бацькаўскімі клопатамі аб калгасніках. Званне калгасніка—ганаровае званне. Калгаснае сялянства носіць яго з вялікай чэсцю. Але ёсць яшчэ ў калгасах і лодыры, рвачы, якія выкарыстоўваюць званне калгасніка ў мэгах асабістай пажыткі і спекуляцыі. Вось, напрыклад, у нас лічыцца калгаснікам Рудак. Ужо чатыры год як ён і яго сын у калгасе фактычна не працуюць. Жонка і астатнія працаздольныя члены яго сям'і на калгасную работу таксама не выходзяць. І гэтая сям'я не толькі карыстаецца правамі калгасніка, але мае каля тэктара прысядзібнай зямлі ў сваім карыстанні, чым груба парушае статут сельска-гаспадарчай арцелі».

Такія мыслі і пачуцці выказвае пераважная большасць калгаснікаў, бо яны бачаць у пастанове партыі і ўрада магутны сродак далейшага руху па шляху да яшчэ больш радаснага, шчаслівага і зможнага жыцця.

* * *

Сур'ёзным тэрмінам у справе далейшага арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў з'яўляюцца хутары—сумная спадчына нашага. Ніяк не ў нашай рэспубліцы вялікі і колькасці хутароў перашкаджае правільнай арганізацыі працы ў калгасах, рэсурсамі работнікі сільскай гаспадаркі, тармозіць палітыка-выхаваўчую работу сярод калгасных мас.

Хутары насаджаліся ворагамі народа, нацыянал-фашысцкай імперыяй, якая некалі прабралася да кіраўніцтва партыйных, саветаў і зямельных органаў. Ворагі народа ўсяляк зрылі ўсё, што было ў ЦК ВКП(б) аб ссяленні хутароў у калгасныя ссяленні, і сабралі грашовыя сродкі і будаўнічыя матэрыялы, якія савецкі ўрад атрымаў на гэту мэту. Трыцццкі-беларускія вырашкі, партызанскія і іншыя агенты стараліся насадзіць як мага больш хутароў, каб сцягнуць калгасны рух і ў асобе кулака стварыць сабе асяродок супраць савецкага народа, супраць савецкай улады, супраць савецкага сацыялізму, супраць савецкага Го. Гэты ворагі і іх стаўка біта. Канчаткова і беспаваротна перамог савецкі народ. Соцыялізм непадзельна пануе і ў сельскай гаспадарцы.

Работа па ссяленні хутароў мае велізарнае арганізацыйна-гаспадарчае і палітычнае значэнне. Аднак да апошняга часу месцовыя работ-

нікі вялі яе самацёкам. У мінулым годзе не быў выканан зусім ня-
значны план ссялення хутароў. І толькі пасля пастановы ЦК ВКП(б)
і СНК СССР, якая ўстанавіла цвёрды тэрмін ссялення хутароў—
к 1 верасня 1940 года, значна ўзняліся тэмпы работы.

Пухавіцкі раён адзін з першых закончыў ссяленне хутароў.
Характэрна, што толькі за адзін дзень, 4 чэрвеня, па Новаселкаў-
скаму сельсавеце было сселена 25 хутароў. Гэтыя поспехі тлумача-
цца тым, што работа з самага пачатку была правільна аргані-
завана: створаны будаўнічыя брыгады і звенні, устаноўлен дакладны
графік работ, загатоўлены неабходныя будаўнічыя матэрыялы. Су-
седнія калгасы прышлі на дапамогу, выдзелены будаўнічыя брыгады.
На цагельным заводзе калгаса «Чырвоны бор» створэна брыгада
з 19 чалавек, якая вырабляе ў дзень каля 3 тысяч цаглян для пячэй
новых калгасных двароў пераселеных з хутароў. У калгасе «Рассвет»
усе 100 гаспадарак знаходзіліся на хутарах, а цяпер ужо ўсе яны
сселены ў калгаснае сяленне.

У Мінскаўскім раёне да 1 чэрвеня было сселена толькі 74 двары
і за першую дэкаду чэрвеня—194. Але ўжо за адзін толькі дзень,
11 чэрвеня, сселена больш 100 двароў.

Аналагічныя факты можна прывесці і з іншых раёнаў. Усе яны
гэартыць аб тым, што партыйныя і непартыйныя большэвікі нашай
рэспублікі актыўна ўзяліся за выкананне пастановы ЦК ВКП(б)
і СНК СССР.

Рэалізуючы рашэнні майскага Пленума ЦК ВКП(б), партыйныя
і непартыйныя большэвікі Беларусі дабіліся значных поспехаў у
справе выпраўлення дануччаных скрываўленняў палітыкі партыі ў га-
ліне калгаснага будаўніцтва, у выкананні дырэктыў партыі і ўрада
па ссяленні хутароў. Да 1 чэрвеня 1939 года было сселена толькі
7½ тыс. калгасных двароў, а на 25 чэрвеня каля 95 тысяч.

Менская вобласць 23 чэрвеня закончыла план ссялення хутароў.
7.860 гаспадарак адбудоўвалі свае дамы на новых участках калгас-
ных сяленняў. У вобласці вялізная вялікая работа па быстрайшаму
сканчэнню адбудоўвання астатніх сселеных двароў калгаснікаў і
аднаасобнікаў.

24 чэрвеня выканата план ссялення хутароў Мінскаўскай воб-
ласці, а 25 чэрвеня—Пінскай. Барацьба за адмысловы пераход да
майскага Пленума ЦК ВКП(б) выклікала велізарны энтузіязм ся-
род калгасных мас, новы вытворчы ўздым, накіраваны на паспя-
ховае выкананне ўсіх сельскагаспадарчых работ 1939 года, выклі-
кала вялікі прыліў аднаасобных гаспадарак у калгасы. Па Мінскай
вобласці за першыя 20 дзён чэрвеня ўступіла ў калгасы 693 адзі-
ноўцаў гэтых гарад, па Пінскай—1314. У вобласці раснаў пача-
ступілі да ствараў камуны для прыядзення з 1 ліпеня 1940 года
прысядзібных участкаў калгаснікаў і аднаасобнікаў.

Аднак, было-б глыбокай памылкай на гэтым супакоіцца.

Трэба трымаць самую рэшучую і сяўбістую барацьбу з рэабар-
тамі і іх матэрыяламі, а таксама з іх для ссялення хутароў.
Усё гэта ідзе пачынаючы з рассялення, як антыдзяржаўнае, анты-
савецкае, антыкалгаснае і гэтыя паводзіны судзімы па ўсёй
строгасці савецкіх законаў.

І ў першых пераможных раёнах трэба шырока арганізавана
ссяленне ў калгасы і аднаасобнікаў, ссяляе-
мым з хутарскіх участкаў у калгасныя сяленні.

Заслугоўвае ўвагі ініцыятыва партыйнай арганізацыі Бараньскага раёна горада Менска, якая ў дапамогу па ссяленню хутароў паслала ў раёны вобласці 22 тэхнікаў, 8 будаўнічых брыгад са 100 чалавек, аўтамабілі і т. д. Раёнам праводзіць вялікую работу на прадпрыемствах і ў арцелях па мабілізацыі унутраных рэсурсаў, асабліва будаўнічых матэрыялаў, якімі можна дапамагчы сялу.

Партарганізацыі Облбудоўтрэста і рамонтнага трэста арганізавалі суботнік у дапамогу калгасам. Добрую ініцыятыву праявіла партыйная арганізацыя арцеля «Чырвоны металіст», гэтага-ж раёна. Члены арцеля абавязаліся выпрацаваць з адыходаў вытворчасці звышплану тры тоны цыкоў, 600 дзвярных і аконных завесаў і рад іншых будаўнічых дэталяў, **неабходных для ссялення хутароў.**

Вялікія магчымасці ў гэтых адносінах маюць партыйныя арганізацыі Гомеля, Віцебска, Магілёва, Бабруйска, Бярысава і рад іншых гарадоў. Горрайкомы партыі павінны выпрацаваць канкрэтны план сацыялістычнай дапамогі сельскім раёнам у выкананні імі адказнай задачы—ссялення хутароў.

Рашэнні майскага пленума ЦК ВКП(б), пастановы партыі і ўрада «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазавання» і «Аб падрыхтоўцы да ўборкі ураджаю і загадовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1939 годзе» патрабуюць ад усіх партыйных арганізацый, ад усіх партыйных і савецкіх кіравнікоў рашуча ўзмацняць кіравніцтва сельскай гаспадаркай, унікаць ва ўсе дробязі калгаснага будаўніцтва, усямерна дапамагаць калгасам у справе арганізацыяна-гаспадарчага ўмацавання, ўстанаўлення моцнай працоўнай дысцыпліны, узросту прадукцыйнасці працы. Яны з'яўляюцца баявой праграмай дзеяння для усіх партыйных, савецкіх і профсаюнных арганізацый, магутнай зброяй у барацьбе за выкананне народна-гаспадарчых задач, за паспяховае вырашэнне сельскагаспадарчых работ 1939 года.

Няма сумнення ў тым, што большэвікі ордэнаноснай БССР пад кіравніцтвам ленінска-сталінскага Цэнтральнага Камітэта забяспечаць поўнае і своєчасовае выкананне рашэнняў майскага Пленума ЦК ВКП(б) і з чэсцю справяцца з ускладзенымі на іх задачамі.

Г. Дворкін

Сакратар Турэўскага РК КП(б)Б—ордананосец

У барацьбе за высокі ўраджай

Таварыш Сталін у сваім справаздачным дакладзе на XVIII з'ездзе ВКП(б) падвёў вынікі барацьбы большавіцкай партыі за сацыялістычнае ператварэнне вёскі і паставіў новыя велічныя задачы далейшага уздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі і матэрыяльна-культурнага ўзроўню калгаснага сялянства.

Асабліва вялікія змены ў сельскай гаспадарцы адбыліся за апошніе дзесяцігоддзе. Калгасы лад перамог канчаткова і беспаваротна. Сацыялістычная сістэма гаспадаркі з'яўляецца цяпер адзінай у нашым земляробстве. Савецкая вёска становіцца ўсё больш заможнай.

Сельская гаспадарка нашай краіны—самая буйная ў свеце, а яе тружаныя—самыя шчаслівыя. Сацыялістычнае земляробства аснашчона матэрыяльна перадавой тэхнікай: трактарамі, камбайнамі, рознастайнымі складанымі сельскагаспадарчымі машынамі.

Укараненне машын і агра-тэхнікі, арганізаваная арцельная работа прывялі сельскую гаспадарку да нябачанага росквіту. Калгасы і саўгасы збіраюць багаты ўраджай, з кожным годам павялічваюцца вага працадня.

Успехі нашай сельскай гаспадаркі бяспрэчна вялікія, але яны паклаі толькі пачатак вырашэнню паставленай таварышом Сталіным грандыёзнай задачы, дабіцца штогодняй вытворчасці 8 мільярдаў пудоў зярна пры сярэдняй ураджайнасці 12—13 цэнтнераў на гектар. Гэта наша баявая праграма, сцяг барацьбы за далейшы рост сельскагаспадарчай прадукцыі, за яшчэ большы ўздым матэрыяльнага і культурнага добрабыту горада і вёскі.

Наказ таварыша Сталіна з навілібейшым патхненнем прынялі калгаснікі і калгасніцы Турэўшчыны. У адказ на заклік вялікага правадыра яны сталі дабівацца нябачанай прадукцыінасці працы, рэзка павялічваць ураджай, развіваць жывёлагадоўлю.

Вывярненыя вытворчы ўздым ярка сведчыць аб узросшай сіле і арганізаванасці калгасаў, аб вялікай актывнасці і свядомасці калгаснікаў. Падзесяці і ў прыватнасці Турэўскі раён здатна ставіцца сваімі непраходнымі балотамі, неуроджанымі землямі, некультурнасцю і неабысменнасцю «паляшук» Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, савецкая ўлада назаўсёды пакончылі з гэтай сумнай спадчынай мінулага.

Арганізаваная калектыўная праца, што гэтыя клопаты і дапа-

мога партыі і ўрада адкрылі калгаснікам дарогу да культурнага, заможнага жыцця.

У гэтым годзе Тураўскі раён 20 красавіка, першым у рэспубліцы, закончыў сяўбу ранніх яравых.

У нашым раёне дзесяткі калгасаў штогод збіраюць высокі ўраджай.

За апошнія тры годы сярэдні ўраджай у калгасе «Совецкая Беларусь» даходзіў да 16 цэнтнераў зернавых і 191 цэнтнера бульбы з гектара. У 1938 годзе калгас сабраў у сярэднім 15 цэнтнераў зернавых і 205 цэнтнераў бульбы з гектара. Звыно Бабарыкі Ульяны дабілася ўраджаю проса ў 45 цэнтнераў з гектара.

У калгасе «ХІІ Кастрычнік» сярэдняя ўраджайнасць 1938 года складала 14,4 цэнтнера зернавых і 196 цэнтнераў бульбы.

Красамоўным падвярджэннем нашых поспехаў у барышце за высокі ўраджай можа служыць той факт, што 24 калгасы раёна зацверджаны кандыдатамі на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку.

Совецкі ўрад высока ацаніў працу перадавых калгаснікаў раёна, узнагародзіўшы 6 чалавек ордэнамі і 3—медалямі Саюза ССР.

У адказ на сталінскія клопаты аб лепшых людзях сацыялістычнай земляробства калгаснікі Тураўшчыны яшчэ з большай энергіяй і палітычным уздымам уступілі ў сацыялістычнае спаборніцтва імені Трэцяй Сталінскай Пяцігодкі.

Да веснавой сяўбы калгасы пачалі рыхтавацца з восені. Перш за ўсё паклапаціліся аб засяненні насенных фондаў зярном першакласнай катэгорыі. Глебу для пасеву ярыны ўзралі ранняй восенню, а вясной правялі ранняе бранаванне зялёнага ўзросту на 18—20 сантыметраў глеба добра трымала вільгаць, набыла рыхлую, камкаватую структуру. Амаль 50 процантаў плошчы пад раннія культуры ўпершыню засеялі яравізаваным насеннем. Большую частку азимых прапаравалі. Звыш 500 гектараў азимых было падкормлена.

Надрыхтоўкай да веснавой сяўбы кіраваў не толькі земадзел, выключную увагу ўдзяляла ёй расійская партыйная арганізацыя. Ранком партыі на сваіх пасаджэннях сістэматычна заслухоўваў парторг, старшыні сельсоветаў і калгасаў, кіраўнікоў МТС і прымаў канкрэтныя рашэнні, у якіх указвалася, як забяспечыць эвалюцыйную ролю куністаў, разгарнуць сацыялістычнае спаборніцтва, палітмасавую работу. Старшыні калгасаў і брыгадзіры склікаліся на спецыяльныя працы. У калгасях наладжана была агратэхнічная, што дапамагчы масам калгаснікаў пазнаёміцца з агратэхнічнымі правіламі апрацоўкі глебы.

У лютым месяцы адбыўся расійскі злет стаханавцаў перадавых сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, да якога ў кожным сельсавеце былі праведзены нарады стаханавцаў.

Прадз'ездаўскае соцспаборніцтва імені Трэцяй Сталінскай Пяцігодкі выклікала не бывалае адным палітычнай актывнасці сярод калгаснікаў. У гонар ХVІІІ з'езда ВКП(б) калгаснікі, на сходах бралі абавязальныя сустрэчы ў поўнай гатоўнасці большае значэнне і выдатна, у самыя сціслыя тэрміны правесці вясеннюю сяўбу. Ініцыятарамі разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва былі камуністы і комсамольцы. Іх прыкладу следвалі шырокая маса калгаснікаў.

У першы дзень пятавых работ большасць калгаснікаў перамякнула свае нормы. Так, калгаснікі сельгасарцела «Чырвоны пацятка»

Верасницького сільсовета тт. Вашкоу С., Блоцкі А. і інші, сівгематична переважували норму на 150—170 проц. Кожны таргун адзіным жада-
нем вынесці перамождам у саборністве. На ўласным вопице калгас-
нікі пераканаліся, што высокі ўраджай у вялікай меры залежыць
ад таго, як вясною пасееш.

Высокая показка сяды забяспечаны былі апэратывым і канкрэтным кіраванствам партыйнай арганізацыі. У сядыслетнім спадарністве калгасаў дзеяна данамізу расны партыйны актыў. Умелае спадлучэнне партыйна-палітычных работ з гаспадарчай высока аднаго аўтарытэт члена партыі. Прадстаўленне вытворчым арганізацыям права кантролю за становішчам справы на прадпрыемстве, у саюзе, калгасе павысела ролю і адказнасць першых партыйных арганізацый.

ных партийных организаций. Комюисты Тураушчылы у сваей рабоце кіраваліся рашэннямі XVIII зезда партыі і ўказаннямі тав. Андрэеа аб тым, каб быць сапраўднымі кіравнікамі і памочнікамі каласеа, а не псуенымі пазіраўнікамі, штодзённа дапамагаць каласнікам і каласніцам у іх барацьбе за сталіскі ўраджай. У час сяўбы, калі закляглася аснова нізкага ўраджая, вырашаўся яно лес, камюісты былі на палях, 283 чалавекі, арганізаваныя ў 10 агіткалектываў, праводзілі ў брыгадах, звеннях і гуртках у час ашачынку і асезенных перапынкаў бяседу, чыталі і разьяснялі каласнікам рашэнні партыі і урада, дапамагалі вывучаць даклад тав. Сталіна і магэрыяна XVIII зезда партыі.

У сваім дакладзе на XVIII з'ездзе партыі тавараны Стэдін сказаў, што трэба «расставіць работнікаў на пазях такім чынам, каб кожны з іх мог атрымаць сабе па месцы, каб кожны работнік мог мець сваю агульную справу максімум таго, што пастаў згоден ён даць на сваіх асабістых якасцях, каб я адны напрамак работы па рэстаўрацыі кадраў поўнасю адпаведна направаўся тым наптычым лані, у імя правядзення якой робіцца гэта расстаноўка».

Кружиться указанным правдыра, Туркская партийная организа-
ция правдыа вынуждо работу на расстановку кадров партийных и не-
партийных бойцовых в компаниях, а также в асбестовых и дзела-
ных яваси каждого работника и вкратце данамазачи в это ра-
боте, што сдобиетсильна насилье выканание задач, поставленных
перед партийной организацией

У Запясскім сельсовете, які быў самым адстаючым у рэсп. рай-
ком партыі вылучылі старшыню сельсовета комсомольца тав. Пу-
хавіцкага, а ў кантрасы «ХІІ Кастрычнік» і «Перамога» — камуніста
тав. Пакуцька і кандыдата партыі тав. Тарасюка. З самага пачатку
ранком партыі скарэктавалі на дэманштрацыі ў рабочым, зладжваючы іх
справаздачы, знішчаючы недахопы на месцы. Сельсовет з адстаючых
вынішаў у перадавыя, закончыўшы сяўбу першым у рэсп.

При сельхозкоопе створана першая партыйная арганізацыя з 11 членаў і кандыдатаў партыі. Агінскіх складала з 25 камунастаў і комсамольцаў, дзяўчын, палічына пярэньных калгаснікаў і савецкай інтэлігенцыі. Кірава катэдрам тав Пакінька

Великую увагу партійна організація надає комсомолу. Комсомольські організації, створені в особливих класах сільського району, малі і слабі. Партійна організація допомагає районному комітету комсомолу створити комсомольські організації і налагодити їх роботу в усіх п'яти класах. Цяпер в комсомольських організаціях класу є 104 комсомольці.

Хуткі рост комсамольскіх арганізацый выклікан палепшаннем усёй партыйна-налітчынай і выхавачай работы сярод моладзі і, асабліва, сярод дзяўчат. Комсамольская арганізацыя калгаса «ХІІІ Кастрычнік» за апошнія 3-4 месяцы вырасла на 24 чалавекі, амаль выключна за лік дзяўчат.

Комсамол пад кіраванствам партыйнай арганізацыі многа дапамог у разгортванні сацыялістычнага спаборніцтва, у барацьбе за паспяховае правядзенне веснавой сяўбы.

Упартая работа партыйных і непартыйных большэвікоў дала не дрэнныя вынікі. Усе 5 калгасаў зацверджаны кандыдатамі на Сельска-гаспадарчую выстаўку.

Многа ўвагі удзяліў райком партыі стварэнню новых пярвічных партарганізацый і умацаванню старых. У Азеранскім сельсавеце да з'езда партыі была адна толькі кандыдацкая група, а зараз створана моцная пярвічная партарганізацыя з 10 камуністаў. Яе сакратар Раеўскі не дрэнна спраўляецца з работай. Праведзеная ў калгасах партыйна-налітчыная работа забяспечыла завяршэнне веснавой сяўбы ў сціслыя тэрміны. Сельсовет адным з першых у раёне закончыў сяўбу і дзейна рыхтуецца да ўборкі высокага ўраджаю.

Самай вялікай у раёне з'яўляецца партарганізацыя Тонэжскага сельсовета. Яна праявіла вялікую работу па ўцягненню ў партыю перадавых камуністаў і савецкай інтэлігенцыі. За апошнія 4 месяцы прынята ў партыю 19 чалавек. У калгасе «VІ з'езд Саветаў» створана кандыдацкая група.

За час веснавой сяўбы значна вырасла пярвічная партарганізацыя Версінскага сельсовета. У партыю прынята 5 чалавек. Сярод іх дзевяці дзяўчаты каласнай вытворчасці брыгадзір калгаса «VІ з'езд Саветаў» І. Ханевіч, узнагароджаны медаллю «За трудовое отличие», заг. малочна-таварнай фермай гэтага-ж калгаса тав. Карась і інш.

Рост пярвічных партыйных арганізацый у калгасах даў магчымасць палепшыць дзімас партыйнае кіраванства. У партыю ўступаюць перадавыя савецкай гаспадаркі, інтэлігенцыя, дзяўчыны часткі савецкай моладзі—выхаванцы ленінскага комсамола. За 1938 год і 3 месяцы 1939 года ў партыю прынята 80 чалавек. Сярод іх старшыня калгаса «Новае жыццё» тав. Казёл, узнагароджаны ордэнам «Трудового красного знамени», старшыня Занясоцкага сельсовета тав. Пухавіцкі, узнагароджаны медаллю «За трудовую доблесть», старшы аграном райземадзела тав. Паулавец, узнагароджаны ордэнам «Знак почёта», настаўніца Букчанскай вышэйшай сярэдняй школы тав. Палавец, узнагароджаная медаллю «За трудовое отличие».

Аб палепшэнні большэвіцкай прапаганды і агітацыі сведчыць высокі ўзровень масава-налітчынай работы сярод працоўных раёна Партыйныя і непартыйныя большэвікі вывучаюць матэрыялы XVIII з'езда партыі. Разгортваюцца работа па вывучэнню гісторыі ВКП(б) Парткабінет павялічыў колькасць кансультацый па гісторыі партыі. Агудзел прапаганды і агітацыі аб'ёма ў дапамогу самастойна вывучаючым гісторыю партыі часта прысылае высокакваліфікаваных лектараў. У калгасы сістэматычна выязджаюць кансультанты.

Прышлося не мала папрацаваць над ліквідацыяй вынікаў шкоднасці ў раёне. Трацкецка-бухарынская банда прыслужнікаў фашызма, абраўшы сельскую гаспадарку галоўным аб'ектам шкод-

ніцкай работы, спрабавала ўзарваць калгасы знутры, выклікаць азлабленне сялянства.

У нашым раёне было не мала фактаў парушэння статута сельгасарцелі, калі прысядзібныя ўчасткі зямлі, якая знаходзілася ў асабістым карыстанні калгаснага двара, празмерна расшыраліся за кошт грамадскіх зямель калгасаў.

Пастанова Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Савета Народных Камісараў Саюза ССР асудзіла антыдзяржаўную практыку разбазарвання калгасных зямель і папярэдзіла партыйныя і савецкія арганізацыі, правленні калгасаў і зямельныя органы аб неабходнасці прыцягваць парушальнікаў гэтай пастановы да суровай адказнасці.

Таварыш Сталін і партыя вучаць нас няухільна захоўваць статут сельгасарцелі, у якім правільна спалучаюцца асабістыя інтарэсы калгаснікаў з грамадскімі, што забяспечвае далейшы рост заможнасці калгаснікаў.

Правільнае спалучэнне асабістых інтарэсаў з грамадскімі з'яўляецца асновай калгаснага ладу. Асабістая гаспадарка калгасных двароў павінна насць вужка падсобны характар, а агульна-калгасная—узрастаць, як аснова.

У рашэннях XVIII з'езда ВКП(б) указваецца, што адной з важнейшых задач трэцяй сталінскай пяцігодкі з'яўляецца далейшае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, рост грамадскай арцельнага гаспадаркі. Гэта абавязвае партыйныя, савецкія арганізацыі і зямельныя органы штодзённа займацца пытаннямі калгаснага будаўніцтва, ўзмацніць барацьбу з парушальнікамі статута сельгасарцелі.

З велізарным патхненнем і радасцю калгаснікі сустрэлі пастанову ЦК ВКП(б) і СНК СССР «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгасаў ад разбазарвання». На калгасных сходках пераважная большасць калгаснікаў поўнасьцю і аднадушна адабрае пастанову партыі і ўрада, якая кладзе канец сур'ёзным скажэнням палітыкі партыі і ўрада калгаснага землеўладання, цалкам стаць на варце інтарэсаў чэсных калгаснікаў і рашуча б'е па дармаедах, якія прыкрываюцца званнем калгасніка.

Кожны працаздольны калгаснік і калгасніца павінны ўкладаць сваю працу ў калгасную грамадскую вытворчасць, добра сумленна адносяцца да работы.

Яшчэ ў 1933 годзе ў бюсёлзе з дэлегатамі калгаснікаў Днепрапетровскай вобласці таварыш Сталін сказаў: «І калі ўсе калгаснікі, — усе, а не толькі большасць, будуць працаваць чэсна, — калгасы заваяюць прадуктамі, яны заваяюць усім дабрам, і наша краіна стане самай багатай краінай у свеце».

Алеюль выцякае задача правільна і хуткага уцягнення ў грамадскую вытворчасць усіх — а не толькі большасці працаздольных калгаснікаў.

Наша партыйная арганізацыя шырока разгарнула агульнасавую работу, і, апраючыся на масы чэсных калгаснікаў, беззаветна аддаюцца справе калгаснага ладу, змагаюцца за поўную і хутчэйшую ліквідацыю парушэнняў статута сельгасарцелі.

У аказ на клопаты партыі і ўрада калгаснікі нашага раёна з вяснінным энтузіязмам рыхтуюцца да ўборкі высокага ўраджаю, каб першымі ў рэспубліцы, зорна і без страт, як і веснавую службу, правесці ўборку і выканаць дзяржаўныя пастаўкі.

Зараз на калгасных палях поўным ходам ідзе праполка зернавых і тэхнічных культур. Першую праполку ільну калгасы раёна ўжо закончылі.

Адначасова калгасы рамантуюць сельскагаспадарчы інвентар, прыводзяць у парадак жаткі, конныя граблі, малатарні. На 15 чэрвеня адрамантавана 98 сенакасілак з 102 і 48 жатак з 62. Паспяхова ідзе рамонт трактароў і іншых сельскагаспадарчых машын у МТС. Адрамантавана ўжо 3 камбайны і 11 трактароў.

Перадавы калгас «Совецкая Беларусь», зацверджаны ўдзельнікам на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку, поўнасьцю закончыў падрыхтоўку да ўборкі. Ва ўсіх брыгадах адрамантаваны лняяркі, конныя і ручныя граблі, трыеры, ачышчаны і прадэзінфекцыраваны складскія памяшканні.

Баявая задача партыйнай арганізацыі, земаддзела—узначаліць небывалую вытворчую актыўнасць і працоўны ўздым, яким ахоплены шырокія калгасныя масы, штодзённа кіраваць сацыялістычным спаборніцтвам у барацьбе за высокую ўборку ўраджаю, за паспяховае падрыхтоўку да Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўкі, дабывацца далейшага росквіту культурнага і зможнага калгаснага жыцця.

Д. Матлахаў

Сакратар Віцебскага гаркома КП(б)Б

Прыём у партыю па новаму статуту

Народы вялікага Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі на чале з геніем чалавецтва тав. Сталінным ажыццяўляюць сусветна-гістарычную задачу завяршэння будаўніцтва сацыялістычнага грамадства і паспяховага пераходу ад сацыялізма да камунізма. У гэты перыяд нязмерна павышаецца гістарычная роля і значэнне авангарда рабочага класа нашай большэвіцкай партыі, якая ажыццяўляе кіраўніцтва ўсім савецкім народам у яго барацьбе за камунізм. У адпаведнасці з гэтым ва многа раз узрастае роля і аказнасць кожнага члена нашай вялікай камуністычнай партыі.

Тав. Жданаў на XVIII зездзе ВКП(б) гаварыў, што вакол саветаў, профсаюзаў, комсомола, кзаперацыі, Асаавіяхіма і іншых грамадскіх арганізацый ёсць шматлікі беспартыйныя актыў і што задача камуністаў, якія працуюць у гэтых арганізацыях, — безупынна павышаць яго ідэяна-палітычны ўзровень, каб дасягнуць таго ўзроўня і ажыццяўлення задач камуністычнага авангарда, г. зн. да ўзроўню партыйнасці і **рыхтаваць лепшых сваіх людзей да ўступлення ў партыю».**

Партыя рэвалюцыйнага творчага марксізма — партыя большэвікоў — не прызнае застылых форм партыйнага будаўніцтва.

На XVIII зездзе ВКП(б) у статут партыі былі ўнесены змены, таму што старыя нормы прыёму не адпавядалі цяперашняй класавай структуры савецкага грамадства і гармавалі ўступленне ў партыю перадавых рабочых, каласнікаў, інтэлігенцыі. Новы статус павялічыў перадавыя перашколы. У партыю ўступілі перадавыя людзі вытворчасці, стаханавцы, перадавікі сельскай гаспадаркі, лепшыя прадстаўнікі савецкай інтэлігенцыі, інжынеры, навуковцы, работнікі, настаўнікі, пісьменнікі. У партыю ўступае лепшая частка савецкай моладзі, выхаваная пад кіраўніцтвам партыі ленинска-сталінскім комсамолам.

Пасля XVIII зезда Віцебская гарадская партарганізацыя прыняла ў кандыдаты 155 таварышоў, аддаўшы сэрцы Леніна-Сталіна, прывіўшых сябе на грамадскай і вытворчай рабоце, перадавікоў прамысловасці і транспарта, лепшых прадстаўнікоў савецкай інтэлігенцыі.

У партыю ўступіла тав. **Байбус** — работніца-стахановка трыкотажнай фабрыкі імя Клара Цэткін. На фабрыцы яна працуе з 1929 г., сістэматычна перавыконвае план, прымае ахвотны ўдзел у грамадскай рабоце, член фабрычнага камітэта. Тав. **Мельнікава Е. А.** мастар швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі», ініцыятар стаханавскага руху. На фабрыцы пачала працаваць з 1931 г. работніцай-парт-

ніхай, затым брыгадзірам і майстрам. Неаднакроць прэміравалася, карыстаецца аугарытэтам сярод рабочых. Тав. Болдышаў К. Т. працуе на транспарце 33 годы, сістэматычна дапамагае маладым рабочым і вучыць іх стаханаўскім метадам работы.

Ліквідацыя катэгорый палегчыла ўступленне ў партыю лепшых прадстаўнікоў савецкай інтэлігенцыі. За час пасля XVIII партзезда Віцебская партарганізацыя прыняла ў кандыдаты партыі 17 тэхнікаў, 3 інжынераў, 7 настаўнікаў і навуковых работнікаў. У большасці гэта маладыя людзі, смелыя, ініцыятыўныя спецыялісты. Сярод іх 24-гадовы тэхнік, пач цэха маслазавода тав. Чэркасава Р. А., якая добра спраўляецца з работай. Яе стаханаўскі цэх сістэматычна перавыконвае план. Тав. Чэркасава упарта працуе над павышэннем свайго тэхнічнага узроўню. У выніку яе рацыяналізатарскіх мерапрыемстваў цэх дабіўся эканоміі прэссука, зніжэння маслічнасці жмыха. Тав. Чэркасава—комсамолка з 1930 г., актыўна удзельнічае ў комсамольскім і грамадскім жыцці завода. Навуковы работнік медыцынскага інстытута тав. Шмідаў Г. Б. да 1930 г. працаваў столярэм. Як малады спецыяліст, тав. Шмідаў карыстаецца заслужаным аугарытэтам сярод настаўнікаў і студэнцтва інстытута. У сваёй заяве ён ліша: «Прашу прыняць мяне кандыдатам у члены ВКП(б). Ленінска-сталінскі комсамол за 10 год майго прабывання ў яго радах падрыхтаваў мяне да ўступлення ў рады партыі Леніна—Сталіна. Спадзяюся высокае званне комуніста з гонарам апраўдаць».

Лепшыя людзі, гордзяць нашым радзімай, ідуць у партыю, каб самааддана змагацца за вялікія ідэі камунізма. Але трэба памятаць, што ў агульнай масе правяраных і адданых справе партыі таварышоў могуць пранікнуць у яе рады чуждыя большэвізму, кар'ерыскія, выпадковыя элементы.

Трэба памятаць, што Савецкі Саюз знаходзіцца ў абстаноўцы варажэга капіталістычнага акружэння, якое засылае ў нашы тылы шпіёнаў, дыверсантаў, шкоднікаў. Ворагі і надалей будуць імкнуцца прабрацца ў партыю, каб, прыкрываючыся партыйным білетам і высокім званнем комуніста, шкодзіць нашай справе.

Задача кожнай партыйнай арганізацыі не аслабляць большэвіцкай пільнасці, строга захоўваць ленінска-сталінскіх прынцып індывідуальнага адбору ў партыю, раісцва проціздзейнічаць малення спробе лёгкадумных адносін да прыёму ў партыю новых членаў. Без усякай паспешнасці, але і без валакиты партарганізацыя павінна разглядаць кожную заяву аб прыёме ў рады ВКП(б).

«Сістэматычна паляпшаць састаў партыі, падымаючы ўзровень свядомасці членаў партыі і прымаючы ў рады партыі ў парадку індывідуальнага адбору толькі правяраных і адданых справе камунізма таварышоў» (Сталін).

У рашэннях XVIII з'езда ВКП(б) указана, што гаркомы і райкомы партыі з'яўляюцца канчатковай інстанцыяй, якая зацвярджае прыём у партыю. Гэта павышае іх адказнасць за індывідуальны адбор.

Пасля ўказання Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) аб неабходнасці строгага захавання прынцыпа індывідуальнага адбору партарганізацыі больш уважліва павінны падыходзіць да кожнага чалавека. Але, відаць, яшчэ не ўсе работнікі Віцебскай партарганізацыі цвёрда усвоілі гэта ўказанне, бо часам зацвярджаюць у кандыдаты партыі людзей без папярэдняга іх вывучэння і праверкі. Выяўлен рад парушэнняў ста-

тута ВКП(б), няўважлівы, а часам і ліберальны падыход да прымаемых у партыю.

Бюро Віцебскага гарадскога камітэта партыі ўстрымалася ад зацверджання часткі прынятых пярвічнымі партарганізацыямі кандыдатаў у члены ВКП(б).

Партарганізацыя Медінстытута на адным партсходзе прыняла ў кандыдаты партыі 10 чалавек без дастатковай папярэдняй праверкі. Абмяркоўваючы кандыдатуру тав. Ш., партбюро абмежавалася заявай комсамольца Ю. аб тым, што тав. Ш. можна прыняць у партыю. Тут жа прынялі ў кандыдаты і тав. Ю., хоць усе камуністы як на партбюро, так і на агульным сходзе характарызавалі яго як нявытрыманага, няшчырага чалавека, парушальніка працоўнай дысцыпліны. Гарадскі камітэт партыі не зацвердзіў рашэння гэтай партарганізацыі.

Партарганізацыя станцыі Таварная прыняла ў кандыдаты некалькі К., які ў анкеце пісаў, што з 1918 па 1921 г. знаходзіўся ў палоне ў Польшчы. На паседжанні бюро і райкома выявілася, што К. добраахвотнік польскіх легіёнаў, прыбыў у Савецкі Саюз у 1921 г.

У радзе партарганізацыі ёсць вынікі прыёму ў партыю падчас непадрыхтаваных.

Партарганізацыя трамвайнага парка прыняла ў кандыдаты партыі тав. Г., чалавека матэрыяльнага, не прымаўшага ўдзелу ў грамадскім жыцці. Партарганізацыя завода «Комінтэрн» прыняла выключанага з партыі ацёна з сюрскіх партарганізацыі І., не правяўшы прычыны яго выключэння.

Навукада тых выпадкаў тлумачыцца неатрэбнасцю спецыялістаў асобных партыйных арганізацый і іх краўнікоў у справе прыёму ў партыю, згульвым падыходам, а таксама уважліва папярэдняга вывучэння падаўшых заявы таварышоў.

Перавод з кандыдатаў у члены партыі, асабліва кандыдатаў з прагэрманаваным стажам праходзіць усё яшчэ незадавальняючым. На Віцебскай партарганізацыі за перыяд пасля з'езда прынята ў члены партыі толькі 139 кандыдатаў. На фабрыцы імя Клары Цэткін—35 кандыдатаў партыі са стажам з 1930—1933 г. Партбюро фабрыкі за цэлы год правяў з імі толькі адну гутарку. Палітычным ростам кандыдатаў партбюро не цікавіцца, не дапамагае ім падрыхтавацца да ўступлення ў партыю. Многія кандыдаты, якія апраўдваюць сябе на вытворчасці і ў грамадскай рабоце, не падаюць заяву аб прыёме ў партыю, бо лічаць сябе непадрыхтаванымі, як напрыклад стэханавка панчошнага цэху тав. Панкова, якая выконвае план на 130—135 проц. і актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці. Часта кандыдатам не даюць партдачування, блючыся, што яны не справяцца з ім. Тым часам вольны сведчыць аб ашуканым. Так, кандыдат партыі тав. Чулкова добра спраўляецца з мопраўскай работай.

Не лепш пастаўлена работа з кандыдатамі і на Акулярнай фабрыцы, дзе налічваецца 8 кандыдатаў з вялікім прагэрманаваным стажам. Партбюро не прыцягвае іх да актыўнага партыйнага жыцця, хоць многія з іх падрыхтаваны да прыёму ў партыю. Кандыдат партыі тав. Дароніна працуе на фабрыцы 24 год. Яна—герой праці першай пяцігодкі, займаецца ў гуртку палітграматы, але падаць заяву аб прыёме ў члены партыі не ранаецца. Партбюро не паклапацілася аб тым, каб дапамагчы ёй лепш падрыхтавацца. У партарганізацыі Горхарчганія былі вынікі, калі кандыдаты партыі, не ведаючы рашэння XVIII з'езда ВКП(б), шукалі па 5 рэкамендацыі. Справы кандыдатаў гг. Кагана і Якушава, якія ўжо аформілі перавод

у члены партыі, партбюро больш месяца не перадавала ў гарком партыі.

Добрых вынікаў у рабоце з кандыдатамі дабілася партарганізацыя фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі».

Партбюро фабрыкі асобна ўвагу ўдзяляе ідэянаму росту матадных кандыдатаў партыі і клопоціцца аб своєчасовым уступленні іх у члены партыі.

Тав. Дзерабін—кандыдат партыі з 1937 г., стаханавец, двухсотнік, прымаў актыўны ўдзел у партыйным жыцці фабрыкі. Па сканчэнні кандыдацкага стажу прынят у члены партыі. Як аспірант на сваёй дзённым і рэгулярна праводзіць вывучэнне рашэнняў XVIII з'езда ВКП(б). Цяпер тав. Дзерабін вылучыў начальнікам інжэнерства.

Тав. Савеленка—кандыдат партыі з 1938 г. пры дапамозе партарганізацыі палітычна выраста і прынята ў члены партыі. Як добрая работніца, тав. Савеленка вылучана нам дырэктара сталовай фабрыкі, з работай спраўляецца добра і карыстаецца аўтарытэтам сярод рабочых.

Следуючы ўказанням таварыша Сталіна аб неабходнасці сістэматычна паляпшаць састаў нашай партыі, пры ўмове строгага захавання прынцыпа індыўідуальнага адбору, Віцебскі гарком КП(б)Б, выконваючы рашэнні апошняга чэрвеньскага пленума ЦК КП(б)Б, прымае ўсе меры, каб паярэдзіць залішняю спешку і рэзкім змяншэннем спробы некаторых партыйных партарганізацый павесці прыем у партыю самацёкам, ператварыць яго ў чарговую кампанію. Мы зараз вядзем барацьбу за тое, каб забяспечыць адбор лепшых, сапраўды перадавых людзей—рабочых, стаханаўцаў, інжынераў, тэхнікаў, урачоў і т. д., якія прымаюць актыўны ўдзел у штодзённым грамадска-палітычным жыцці і праявілі сябе ў барацьбе за сацыялізм. Дасканала правіраючы кожнага прымаемага ў партыю, мы не лічымся з часам, які патрабуецца на вывучэнне і разбор кожнай заявы, але разам з тым не дапускаем і валакіты.

Новае панаўненне рудоў партыі патрабуе пастойлівай палітыкава-выхавацкай работы. Маладым камуністам неабходна дапамагчы ў цвёрдым засваенні большавіцкіх традыцый, у глыбокім вывучэнні праграмы і статута ВКП(б), у асвадэнні тэорыі марксізма-ленінізма. Старыя камуністы павінны штодзённа працаваць з маладымі таварышамі, асабістым прыкладам паказваць ім, як трэба выконваць абавязкі члена партыі. Маладых камуністаў неабходна ўцягваць у актыўнае партыйнае жыццё, бо гэта дапамагае атрымаць вопыт у партыйнай рабоце, прывучае да дысцыпліны, выхоўвае стойкага большавіка—барацьбіта за справу Леніна—Сталіна.

Строга захоўваць прынцып індывідуальнага адбору ў партыю

Гістарычны XVIII з'езд партыі Леніна-Сталіна паднёў вынікі грандыёзных перамог сацыялізма ў нашай краіне, дзе няма галечы і бяспраўі, дзе няма антаганістычных класаў, дзе рабочыя, сяляне і інтэлігенцыя, якія складаюць савецкае грамадства, жывуць і працуюць на пачатках дружэстваўнага супрацоўніцтва.

XVIII з'їзд нашої партії указує шляхи найвищого розвитку нашої громади, переходу від соціалізму до вищої форми його стадії — комунізму.

Партія дабілася гэтых перамог таму, што яна зыхавала ў чыстае сцяг дэмакратыі і партыі перада, зборна свайх членаў і тэорыі марксізму-ленінізму, выходзіла іх на ідэях Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, згуртавала працоўныя масы вакол свайго непераможнага дэмакратычна-сталінскага сцягу.

І гэты гістарычны перамогі яшчэ больш павысілі аўтарытэт партыі ў народзе і ўмацавалі непераможнае ўважэнне да ўсеперамаючай сілы большавым.

Наша більшовицька партія акружана любовою міль наїх бєспартійних більшовиків. Вони так люблять комуністичну партію, прислухоўваюцца да єе голасу, давяраюць їй свой лес і самі рыхтуюцца уступити у єе ряди. Імєнне цєпилах, перед выхлюденєм быдла у ряды партії свєдицє, аб як кучкам дурьмєлє нашы більшовицькы партії, аб єе кроўнай сувязі з масами працюющих.

Яшчэ ў 1935 годзе ў вятрынскіх газэтах былі надрукаваныя фотарада таварыш Сталін гаварыў:

«Бог і царик — гэта той, хто адданы да канца справе пролетарскай рэвалюцыі. Такіх многа сярод непартыйных. Яны так не паспелі ўступіць у рады партыі, або яны так высока павышэ партыю, бачаць у ёй такую святыню, што хочуць падрыхтавацца яшчэ і яшчэ да ўступлення ў партыйныя рады. Часта такія людзі, такія таварышы, такія байцы стаяць нават вышэй многіх і многіх членаў партыі. Уны верны ёй да гроба».

На працягу ўсёй гісторыі нашай партыі Ленін і Сталін вучаць нас аднаго і таго ж: у партыі не дазваляюць усім суровым і адказным.

На XVIII з'їзді партії таварыш Сталін паставу адной з асноўных нашых задач:

«С ст. матычна паляпшаць састаў партыі, падымаючы ўзровень
свядомасці членаў партыі і прымаючы ў рады партыі ў парадку

інтывідуальнага адбору толькі правяраных і адданных справаў кунунізма таварышоў».

Гэты ленинска-сталінскі прыныцып з'яўляецца непакіслым законам нашай партыі і не падлягае ніякаму змяненню.

Тав. Жданаў на XVIII з'ездзе партыі гаварыў аб тым, што асобныя кунуністы, не разумеючы характару нашай партыі, лічаць, што яна павіна быць не намерана большыя класавыя аб'якцы сваіх членаў і шырока адчыняе дзверы для кожнага, хто толькі захоча ўступіць у яе рады.

...«Сіла нашай партыі,—указаў тав. Жданаў,—заклучаецца не ў тым, каб знішчыць граніцы паміж партыйнай і непартыйнай, паміж партыйнымі і беспартыйнымі, і расплыцца, растварыцца ў масе, а ў тым, што партыя, з'яўляючыся зборным пунктам перадавых людзей з рабочага класа, сялянства, інтэлігенцыі, не гоніцца за колькасцю членаў, а клапаціцца аб іх якасці, аб высокім званні членаў партыі, аб іх стойкасці і адданасці справе рабочага класа».

Змяненні ў статуце ВКП(б), прынятыя XVIII з'ездам, служаць довадамі сны нашай партыі, з'яўляюцца сродкам яшчэ большага ўмацавання сувязі партыі з масамі.

Істарычныя перамоны нашай партыі і краіны знаходзяць вернае выражэнне ў нязмерна ўзросшай палітычнай і вытворчай актыўнасці рабочых, калгаснага сялянства і інтэлігенцыі, у велізарнай цяжы ў партыю лепшых людзей краіны, правяраных на розных участках барацьбы за соцьялізм.

Партыйныя арганізацыі Беларусі прарабілі вялікую работу па прыёму ў ВКП(б). Даволі сказаць, што калі за ўвесь 1938 год па рэспубліцы прыняты ў кандыдаты партыі 6.167 і ў члены—2.389 чалавек, то за 5 месяцаў, з 1 студзеня па 1 чэрвеня 1939 г., прыняты ў кандыдаты партыі 10.569 і ў члены—3.489 чалавек. У тым ліку пасля XVIII з'езда, г. зн. за красавік—май 1939 г., прыняты ў кандыдаты 5.372 і ў члены партыі—1.847 чалавек.

У партыю прыняты лепшыя людзі рэспублікі, узросшыя на розных участках соцьялістычнага будаўніцтва, беззастагна адданыя соцьялістычнай радзіме, вялікай справе будаўніцтва соцьялізма, нашаму Сталіну.

Віцебскі гарком прыняў кандыдатам у члены партыі доктара ветэрынарных навук, дэпутата Вярхоўнага Савета СССР тав. Белкіна Г. Я. Калановіцкі райком партыі (Менск) прыняў у партыю заг. кафедрай мед'інстытута прафесара тав. Голуб.

Бежанковіцкі райком прыняў у кандыдаты партыі настаўніка Васільева П. А., узнагароджанага ордэнам Ленна. Чашніцкі райком прыняў у партыю старшыню калгаса «Ударнік» тав. Харкаўца, узнагароджанага ордэнам «Краснога знамені» і медаллю «За трудовую доблесть». Уваравіцкі райком прыняў у кандыдаты партыі тав. Кундзелева С. С.—старшага механіка Уваравіцкай МТС, узнагароджанага медаллю «За трудовое отличие» і зацверджанага кандыдатам на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку.

Дубровенскі райком прыняў у партыю старшага агранома саўгаса «Першае Мая» тав. Аўхукова Г. П., узнагароджанага медаллю «За трудовую доблесть». Петрыкаўскім райкомам прынята звеніўшая калгас «Чырвоны партызан» тав. Піскун А., узнагароджанага медаллю «За трудовое отличие». Крычаўскі райком прыняў у партыю тав. Кузьмянкова—шчыятара стахановскага руху на Крычаўскім цэментным

завоцце. Рэчыцкі райком прыняў у партыю дэпутата Вярхоўнага Савета БССР тав. Якімовіча. Сталінскі райком прыняў у партыю токара менскага станкабудаўнічага завода імені Варашылава тав. Драгуна, які выконвае нормы на 200 проц. і зараз вылучан майстрам пралета; работніцу-стаханавку кандзіцэрскай фабрыкі «Комунарка» тав. Боршч, узнагароджаную граматай; заслужанага артыста рэспублікі тав. Бяссмертнага; народнага артыста рэспублікі тав. Владамірскага; мастацкага кіраўніка першага беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра тав. Рахленка; дырэктара кансерваторыі тав. Бергера; пісьменніка-ардэнаносца тав. Броўку і рад шматлікіх выдатных людзей нашай краіны, да канца адданых справе сацыялістычнай радзімы, справе партыі Леніна—Сталіна.

Усяго за апошні час толькі ў Сталінскім раёне г. Менска прыняты ў партыю 37 інжынерна-тэхнічных работнікаў, 13 урачоў, 5 артыстаў, 2 аграномы і інш.

Па ўсёй рэспубліцы за перыяд з 1 студзеня па 1 чэрвеня 1939 г. прынята 337 інжынерна-тэхнічных работнікаў, 642 настаўнікаў пачатковых школ, 112 аграномаў і іншых спецыялістаў сельскай гаспадаркі, 178 навуковых работнікаў і выкладчыкаў, 75 урачоў і т. д.

Пад кіраўніцтвам партыйных арганізацый многія з новапрынятых прайшлі вялікую школу грамадскай масава-палітычнай работы, загартаваліся ў барацьбе з трацкіска-бухарынскімі і буржуазна-нацыяналістычнымі агентамі фашызма.

За пасляз'ездаўскі перыяд павялічылася колькасць первічных партарганізацый. У адных толькі камгасах створаны новыя 109 первічных партарганізацый, якія наладжваюць масава-палітычную работу, шырока разгортваюць сацыялістычнае спаборніцтва.

Аднак не ўсе партарганізацыі да канца ўсвоілі ясныя і чоткія ўказанні партыі і таварыша Сталіна аб індывідуальным адборы. Сярод партыйных кіраўнікоў знаходзяцца людзі, якія думаюць, што новы статус зрабіў прыем у партыю выключна проста і лёгкай справай, што цяпер ужо можна прымаць у партыю ўсіх жадаючых. Гэты ў кожнай няверны, непартыйны погляд на арганізацыю прыему ў партыю ідзе ўразрэз з большэвіцкімі традыцыямі ўсёй гісторыі нашай партыі, з указаннямі Леніна і Сталіна. Кампанейскі падыход да прыему ў партыю новых членаў толькі ў сабе вялікі небяспекі. Неабходна цвёрда памятаць указанне таварыша Сталіна аб камгастычным акружэнні, заўсёды быць пільнымі, аберагаць нашу партыю ад пранікнення ў яе рады варожых элементаў, умець і своєчасова выкрываць іх.

Сурова захоўваючы ленінска-сталінскі прыцып індывідуальнага адбору, ведучы рашучую барацьбу з валакатай і самацёкам, партыйныя арганізацыі нашынны значна лепш арганізавалі работу сярод беспартыйнага актыва, каб узняць яго палітычны і ідэйны ўзровень для ўступлення ў партыю. Трэба дасканала вывучаць кожнага прымаемага, улічваючы, якую карысць і на якім участку работы ён можа прынесці. Толькі ў такім выпадку будзе забяспечан сапраўды здаровы рост нашай партыі.

Практыка работы падсобных первічных арганізацый і раённых камітэтаў партыі за апошнія некалькі месяцаў паказвае, што прыцып індывідуальнага адбору не заўсёды захоўваецца. Ёсць яшчэ такія партыйныя работнікі, якія ў пагоні за колькасцю не клапацяцца аб якасці, не правяраюць як след кожнага прымаемага ў рады большэвіцкай партыі. Асобныя з іх прабавалі нават аргані-

заваць спецыяльную кампанію вярбоўкі ў рады партыі, устанаўляючы «кантрольныя лічбы».

Узяць, напрыклад, Чэрвеньскі раён.

Сакратар пярвочнай партарганізацыі рыбгаса «Волма» тав. Шалапёнак разам з інструктарам райкома тав. Дубасарскім сабралі ў красавіку месяцы 4 старшын калгасаў і 2 іх намеснікаў і пачалі апытваць, чаму яны не ўступаюць у рады партыі, хоць з імі на конт гэтага гавораць ужо не першы раз. На агульным сходзе партыйна-кандыдацкай групы была нават устаноўлена «кантрольная лічба»: прыняць у партыю да адкрыцця з'езда 3 чал. Райком партыі ведаў аб гэтым рашэнні, але не адмяніў яго як няправільнае, не растлумачыў партыйна-кандыдацкай групе, што яна і права не мае прымаць у партыю, што такое права дана толькі пярвочным партарганізацыям. Сакратар пярвочнай партарганізацыі Чэрвеньскага горсавета тав. Озерскі на адным з адкрытых партсходаў, на якім абмяркоўваліся вынікі работы XVIII з'езда партыі, практыкаваў масавую раздачу беспартыйным анкет для ўступлення ў партыю. Былі першы сакратар райкома тав. Рубін не толькі не спыняў гэта непартыйнае дзеянне, але сам заахвочваў Озерскага, чым груба парушыў статут партыі. Сакратар пярвочнай партарганізацыі Хугарскага сельсавета тав. Тарасюк расказваў, што яго выклікалі ў райком і патрабавалі прыняць у партыю як мага больш людзей. Не дзіва, што пасля такога «настаўлення» партарганізацыя Хугарскага сельсавета за адзін толькі месяц прыняла ў партыю 12 чалавек.

ЦК КП(б)Б свочасова спыніў антыпартыйную практыку ў Чэрвеньскім раёне. За данішчыныя памылкі знят з работы першы сакратар райкома тав. Рубін.

Факты легкадумных адносін да прыёму ў партыю маюць месца і ў радзе іншых партыйных арганізацый Беларусі.

Партарганізацыя пратэзнай майстэрні прыняла ў кандыдаты партыі І., які разам са сваёй маці займаўся спекуляцыяй. Маці яго неаднакроць была судзіма і ў сучасны момант выслана як спекулянтка. Сам І. у 1937 г. самавольна пакінуў работу, каб заняцца спекуляцыяй на рынку.

Партарганізацыя ўпаўнаважанага наркамата нарыхтовак г. Мазыра прыняла ў кандыдаты партыі Р., які скрыў сваё выключэнне з партыі за антыпартыйныя праступкі. Партарганізацыя Нова-Ельнянскага сельсавета Краснапольскага раёна прыняла ў кандыдаты партыі П., які, будучы старшынёй калгаса, разваліў яго і зараз з'яўляецца лодырам, дэзарганізатарам калгаснай вытворчасці. Партарганізацыя Выдрынскага сельсавета таго-ж раёна прыняла ў кандыдаты партыі П. і С. Пры праверцы выявілася, што адзін мае судзімасць, а другі быў ужо членам партыі і некалькі раз выключався за антыпартыйныя праступкі.

Партарганізацыя Сельгасбанка прыняла ў кандыдаты партыі Т., які ніякага удзелу ў грамадскім жыцці не прымаў. Бюро Стаўпскага Райкома КП(б)Б адмовіла ў прыёме яго ў партыю.

Партарганізацыя Віцебскай фабрыкі «КІМ» прыняла ў кандыдаты партыі С., якая не жыла яшчэ вельмі адетальных інструментаў і нагараў у беспамятных склаках. І зусім правільна зрабіла бюро Віцебскага гаркома, калі ўстрымалася ад прыёму яе ў партыю.

Рад арганізацый пры разглядзе заяў аб прыёме ў партыю да-

пускае залічваюць паспешнасць. Так было, напрыклад, у Гомельскім гарком партыі, бюро якога на пасяджэнні 3 сакавіка разгледзела акрамя дзесяці пытанняў партыйна-гаспадарчага будаўніцтва 56 спраў аб прыёме ў партыю. Дзюбровенскі райком 2 красавіка на адным з пасяджэнняў разгледзеў 34 справы аб прыёме ў партыю і яшчэ 13 вельмі важных пытанняў. Бюро Бабрунскага райкома на пасяджэнні 5 красавіка ухітрылася разгледзець 56 спраў. У Чэрвеньскім райкоме разглядалі адразу на 25-30 спраў аб прыёме. Пярвічная партарганізацыя Добрушскай фабрыкі «Герой працы» на партсходзе 26 красавіка адным махам прыняла ў партыю 18 чалавек. Не цяжка зразумець, які гэта быў «індыўідуальны адбор», калі кожнаму удзялялася не больш 2—3 мінут. У пасобных партарганізацыях у выніку нецярпмай спешкі мноюць месца факты, калі прымаюць у партыю людзей, якіх рэкамендуючыя ведаюць толькі 7—8 месяцаў, нават без рэкамендацыі, без прадстаўлення анкет, аўтабіяграфіі і т. д.

3-га красавіка Гомельскі гарком прыняў у кандыдаты партыі тав. Кабаневу, не гледзячы на тое, што члены партыі пішуць у выданных ёй рэкамендацыях, што ведаюць яе ўсяго 7—8 месяцаў.

17 красавіка на бюро Гомельскага гаркома быў прыняты ў кандыдаты партыі тав. Дар'ян, (партарганізацыя аэраклуба). З дакументаў, прадстаўленых у гарком партыі, ясна відаць, што на сходзе пярвічнай партарганізацыі тав. Дар'ян быў прыняты без рэкамендацыі, апошняя была напісана праз 10 дзён пасля яго прыёму ў партыю.

Пярвічная партарганізацыя Горвальскага сельсавета Рэчыцкага раёна прыняла ў кандыдаты партыі настаўніка тав. Дарашэвіча толькі на аснове яго заявы, без прадстаўлення рэкамендацыі, анкет і аўтабіяграфіі. Вядома, што такая практыка нічога агульнага не мае з большэвіцкімі традыцыямі.

Некаторыя пярвічныя партарганізацыі і райкомы партыі, забываючы і ігнаруючы XVIII з'езд і ўказанні тав. Сталіна аб строім захаванні прынцыпа індыўідуальнага адбору пры прыёме ў партыю, зусім неадпаведна кіруюць справай прыёму ў партыю. Бо як жа інакш можна растлуміць тое, што рад пярвічных партарганізацыяў горада Менска, а таксама Пухавіцкі, Клічаўскі, і Церахоўскі райкомы прымаюць у партыю ўсіх паставіўшых заявы. Вось чаму гэтыя партарганізацыі раслі галоўным чынам за лік служачых, машыністаў, рахункаводаў, касіраў, сакратароў прыёмных, вартаўнікоў, прыб-ральшчыц і кур'ераў.

Гэтыя партарганізацыі зачастую прымалі ў партыю людзей, якія нічым сябе не праявілі і не прадстаўляюць ніякай каштоўнасці для партыі.

Гэтан неадпаведны прыктыцы трэба пакінуць канец. Справа прыёму ў партыю трэба кіраваць па-большэвіцку. Трэба ўстанавіць тры перапынкі, пры якім адзін з сакратароў гаркома ці райкома абавязана павярнуць з асобамі, якія ўступаюць у партыю, і павяртае іх адхіляючы ад іх матэрыяламі, да разгляду на пасяджэнні бюро. Акрамя таго, гаркомы, райкомы і пярвічныя партарганізацыі павінны з'яўляцца сур'ёзнымі ўзгаў на тое, каб пры прыёме ў партыю побач з асабістымі якасцямі і палітычнымі якасцямі прымаліся, строга згодна з іх абавязковымі патрабаваннямі і ўказаннямі ЦК ВКП(б) аб прыёме ў партыю, дасканалым і своєчасовым афар-

мленні матэрыялаў на прымаемых у рады партыі (заявы, анкеты, рэкамендацыі, рашэнні, запаўненне і выдача партдакументаў). Трэба памятаць, што на райкомы і гаркомы КП(б)Б ускладаецца цяпер асобая адказнасць за прыём у партыю, паколькі рашэнне райкомаў і гаркомаў згодна статуту ВКП(б), зацверджанаму XVIII з'ездам партыі, з'яўляецца канчатковым па ўсіх сацыяльных групах прымаемых у партыю.

Вялікая ўвага павінна быць удзелена рабоце з новапрынятымі. Пасля ўступлення ў рады партыі кожны таварыш павінен адразу адчуць усю адказнасць пераходу ад беспартыйнасці да партыйнай арганізацыі, пранікнуцца ўсведамленнем адказнасці за справу партыі, за справу пабудовы камуністычнага грамадства. Неабходна састэматычна дапамагаць малым камуністам у іх пераходзе ад дзіцячых роляў, каб яшчэ больш умацаваць нашы рады, яшчэ вышэй узняць бояздольнасць кожнай партарганізацыі.

На пераходныя партарганізацыі зараз ускладаецца адказная задача па выхаванню новага пакалення. Неабходна прывіваць малым камуністам большэвіцкія традыцыі, умушчаць ім павялічыць абавязкаў членаў партыі, забяспечыць вывучэнне ім статута ВКП(б), праграмы і тактыкі партыі. Гаркомы і райкомы партыі павінны прыняць усе меры для палепшання работы з кандытатамі партыі ў пераходных партарганізацыях.

Сакратары райкомаў партыі абавязаны асабіста кіраваць усёй работай па прыёму новых членаў у партыю, даючы чоткія і ясныя адказы на ўсе пытанні, якія ўзнікаюць у работнікаў пераходных партыйных арганізацый у сувязі з прыёмам у партыю, выходзячы з гэтага самым дакладнае захаванне ўсіх патрабаванняў статута ВКП(б), бо гэта з'яўляецца пераважным абавязкам кожнай партыйнай арганізацыі, кожнага партыйнага кіраўніка, кожнага камуніста.

Пленум ЦК КП(б)Б, які нядаўна закончыўся, разглядаў і прыняў пастанову «Аб парушэнні некаторымі пераходнымі партыйнымі арганізацыямі і райкомамі КП(б)Б ленінска-сталінскага прынцыпа індывідуальнага адбору ў партыю».

Задача ўсіх партарганізацый у сваёй далейшай рабоце кіравацца гэтай пастановай, якая поўнасю выцякае з рашэнняў XVIII з'езда партыі і ўказанняў таварыша Сталіна аб усямерным умацаванні нашай партыі, аб строгім захаванні большэвіцкага прынцыпу індывідуальнага адбору ў партыю людзей, бязмежна адданых справе камунізма.

Ва ўсіх раёнах Беларусі сярод рабочых, калгаснікаў і савецкай інтэлігенцыі ёсць выдатныя кадры беспартыйнага актыва, па справе даказаўшыя сваю адданасць справе Леніна—Сталіна. Задача ўсіх партыйных арганізацый—правільна выкарыстаць гэты нечужны рэзерв для далейшага росту нашай вялікай большэвіцкай партыі, партыі Леніна—Сталіна.

В. Бедзім

На-большэвіцку кіраваць работай агітатараў

Шырокія масы працоўных нашан соцыялістычнай радзімы з велізарным інтарэсам і натхненнем вывучаюць зараз геніяльны даклад таварыша Сталіна, матэрыялы і рашэнні гістарычнага XVIII з'езда ВКП(б). На прадпрыемствах, у дзяржаўных, кааператывных і навучальных установах, у калгасах і саўгасах праводзяцца групавыя і індывідуальныя біяседы, чыткі і растлумачэнні матэрыялаў і рашэнняў з'езда. Уся гэта работа суправаджаецца новым уздымам вытворчай і палітычнай актыўнасці мас, разгортваннем соцыялістычнага спаборніцтва і стаханавскага руху, перавыкананнем вытворчых планаў, палепшаннем якасці работы на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах, установах.

Выход у свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» знамянуе сабой новую паласу ў пастаноўцы і арганізацыі не толькі партыйнай прапаганды, але і масавай палітычнай агітацыі.

Можна без пераувелічэння сказаць, і гэта паказала ўсебеларуская нарада агітатараў, што большэвіцкая агітацыя ва многіх партыйных арганізацыях Беларусі значна палепшылася. Яна стала шырэй, канкрэтней, дзейсней.

Для масавага растлумачэння матэрыялаў і рашэнняў з'езда партыйныя арганізацыі выдзелілі ў якасці агітатараў тысячы лепшых, тэарэтычна пісьменных і палітычна правяраных партыйных і непартыйных большэвікоў. Іх творчая мысль павінна зараз працаваць над тым, як лепш, больш зразумела даясці да свядомасці найшырэйшых працоўных мас дакументы сусветна гістарычнага значэння: геніяльны даклад тав. Сталіна, матэрыялы і рашэнні XVIII гістарычнага з'езда большэвіцкай партыі—гэту баявую праграму барацьбы за завяршэнне будаўніцтва соцыялістычнага грамадства і наступовага пераходу ад соцыялізма да камунізма. Сярод вылучаных агітатараў, якім даверана ганаровая і адказная задача—несці большэвіцкае слова ў масы, мы маем велізарную колькасць савецкіх інтэлігентаў: інжынераў, настаўнікаў, урачоў, кіравнікоў устаноў, а таксама лепшых рабочых ад станка і калгасны актыў.

Толькі на адной Магілёўскай вобласці арганізавана 312 агітатэктываў, у якіх працуюць 9.726 агітатараў. На былых выбарчых участках арганізавана 426 гурткоў, у якіх займаецца 8.124 хатніх гаспадынь.

Значная колькасць кіраўнікоў агіткалектываў і агітатараў па-большэвіцку адносіцца да сваіх абавязкаў. Так, напрыклад, у Цішоўскім сельсавеце Магілёўскага раёна кіруе агіткалектывам настаўніца тав. Васільева. Яна ўзорна спраўляецца са сваёй асноўнай педагогічнай работай, за што ўзнагароджана ўрадам медаллю, і ў той-жа час добра арганізавала кіраўніцтва агіткалектывам.

Калектыў агітатараў, якім кіруе тав. Васільева, складаецца з 22 чалавек, з іх 10 настаўнікаў, а астатнія—калгасны актыў. Улічваючы неаднолькавую падрыхтоўку агітатараў, тав. Васільева асаблівую ўвагу ўдзяляе тым таварышам, якія маюць невялікі вопыт работы і менш пісьменны.

Тав. Васільева не абмяжоўваецца толькі правядзеннем заняткаў агіткалектыва. Яна склала цвёрды план сваёй работы, які ўзгадніла з агітатарамі. Яна ведае, у які дзень і ў якога агітатара ёй, як кіраўніку, трэба прысутнічаць на занятках. Тав. Васільева дае ўказанні, як лепш арганізаваць работу на ўчастку, як жывей, цікавей правесці заняткі. Нярэдка яна сама ў прысутнасці агітатара праводзіць заняткі з калгаснікамі. Дзякуючы ўмеламу паступову пачынаю, ёй удалося ўцягнуць слухачоў у жывую, цікавую беседу, разгарнуць таварыскую дыскусію. Такі канкрэтны метады кіраўніцтва і пастаянная дапамога спрыяюць палітычнаму росту агітатараў, палепшэнню іх работы.

Брыгадзёр калгаса імя Сталіна Цішоўскага сельсавета тав. Ігнаценка ўзорна арганізуе палітзаняткі з калгаснікамі. Займаецца ён у пяцідзёнку 2-3 разы. За апошні час праведзена 6 заняткаў па вывучэнню даклада таварыша Сталіна. Акрамя таго, праведзены заняткі па вывучэнню прамовы тав. Андрэева, тав. Варашылава, даклада таварыша Жданава і іншых матэрыялаў з'езда.

Вывучэнне з'ездаўскіх матэрыялаў выклікала небывалы вытворчы ўздым калгаснікаў. Брыгада тав. Ігнаценкі выканала план веснавой сяўбы па зернавых і тэхнічных культурах за 31,2 дні замест 8 дзён, прадугледжаных планам. Пры гэтым якасць работы выдатная. Ячмень, пшаніца і тэхнічныя культуры засеяны па добра ўгноенай глебе. Пасадку бульбы на плошчы ў 40 га правялі за 5 дзён замест планавых 8. Брыгада тав. Ігнаценкі першай у раёне скончыла пасевную кампанію.

У сувязі з добра наладжанай агітацыйнай работай у брыгадзе значна павялічылася колькасць стаханаўцаў, выконваючых нормы выпрацоўкі на 150 і больш процантаў. Калі ў мінулым годзе ў брыгадзе было ўсяго 12 стаханаўцаў, то цяпер 32.

Усю агітацыйна-масавую работу, у тым ліку і вывучэнне матэрыялаў гістарычнага XVIII з'езда, тав. Ігнаценка цесна ўв'язвае з задачамі, якія неабходна практычна вырашыць на канкрэтным участку работы.

У выніку вывучэння прамовы тав. Варашылава на XVIII з'ездзе ВКП(б) была створана асабіста-аграмаўская арганізацыя, якая зараз добра працуе. У сувязі з вывучэннем даклада тав. Жданава на XVIII з'ездзе партыі 8 лепшых стаханаўцаў падалі заявы аб ўступленні ў рады большэвіцкай партыі. У калгасе добра працуе рэдкаленія. Яна рэгулярна выпускае цікавую баявую нацыянальную газету. Гэта нацыянальная газета вылучана ў якасці экспаната на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку.

Тав. Ігнаценку ва ўсёй яго рабоце сістэматычна данамагася кіраўнік агіткалектыва тав. Васільева. Палітычнаму росту тав. Ігнаценкі, як і іншых агітатараў, многа спрыяюць заняткі агіткалектыва. На гэтых занятках быў добра вывучан даклад тав. Сталіна, тлумачены ўсе пытанні, і толькі пасля гэтага агітатары пайшлі ў масу.

Тав. Васільева расказвае, якім чынам ёй удалося аказаць заняткі, зрабіць іх цікавымі і карыснымі для агітатараў. «Спачатку я праводзіла чытку матэрыялаў і растлумачэнне прачытанага, але хутка пераканалася, што такі метада вельмі сямліе маіх слухачоў: яны сядзяць і сумуюць. Цяпер метада заняткаў агіткалектыва мы перамянілі. Спачатку я ставлю асноўныя пытанні з вывучаемага матэрыяла і ў кароткім уступным слове даю ім тлумачэнне. Стаўляю перад слухачамі пытанне, я зварачаюся да кожна-небудзь з іх: «Уявіце сабе, што вы самі праводзіце заняткі, і вашы слухачы зададу вам гэта пытанне. Скажыце, як-бы вы на яго адказалі?» Калі на першых занятках я не атрымлівала вычарпальных адказаў, то ў далейшым спыта папшла добра. Ведаючы загады таму, агітатары актыўна рыхтаваліся да яе, складалі канспект і зачасця зварачаліся за парадай, які матэрыял прачытаць дадаткова на данаму пытанню».

Гэты метада ажывіў заняткі тав. Васільевай. У слухачоў часта ўзнікаюць пытанні, на якія яны атрымлівалі на занятках вычарпальны адказ, самі разгортваюць таварыскую дыскусію. Усё гэта безумоўна спрыяе палітычнаму росту агітатараў і дабівае добрую падрыхтоўку іх да заняткаў з калгаснікамі.

Насеняхаў у сваёй рабоце агіткалектыў дабіўся дзякуючы умеламу кіраванню і вялікай данамагася работнікаў райкома і абкома КП(б)Б. Тав. Васільева расказвае, што іх жывое кіраванне многа днамагася ў яе рабоце. У яе на занятках два разы быў сакратар абкома тав. Баяновскі, які даў многа каштоўных указанняў. За адзін раз агітатары райкома КП(б)Б тав. Шыкун наведваў яе заняткі 6 разоў прысутнічаў таксама на занятках асобных агітатараў. Акрамя таго, райком партыі сьвіжаў кіраванню агіткалектывамі на нарады.

Надрэнна працуе і агітатар швейнай фабрыкі ім. 8 сакавіка тав. Берзён (г. Менск). У палітычных бясёдах з слухачамі гуртка яна імкнецца прысці пэўныя жывыя прыклады і заўсёды ўвядзе бясёду з работай сваёй вытворчасці.

Перад і мас тав. Берзён жыва і цікава расказвае аб заўважэннях і сталінскім выніках, аб разніцы народнай гаспадары СССР, умела ўвядзе матэрыял з задачай сьваго гаспадарства і іхнім сацыяльна-эканамічнымі, якія ўзяў на сябе калектыў, уступаючы ва ўсёсюздае гаспадарства імені Тройкі Сталіна і Пяцігодкі. Вывучаючы з слухачамі матэрыял XVIII з'езда, тав. Берзён растлумачыла, што азначае дагнаць і перагнаць у эканамічных адносінах перадвышэнне іхніх тэмпаў і краін. Гэтыя аб'екты аб'екты кадры і іншыя інтэлігенцыі, што асабліва падкрэсліў таварыш Сталін, яна вывучае работніц на жывую бясёду.

Пры вывучэнні прамовы тав. Варашылава на XVIII з'ездзе партыі тав. Берзён умела ўвядзе гэта пытанне з задачай насняй работніц і фабрык, што спрыяе палітычнаму росту іхніх гурткаў. Тав. Берзён сама падрыхтавала за гэты час 10 значыстаў ПІХА і рыхтае яшчэ 30 значыстаў. У брыгадзе, дзе тав. Берзён працуе агітатарам, усе рабочыя адлі нормы на значок ПІХА.

1 ступені і ГСА. Яе брыгада к 1 мая выканала план на 120 проц. за красавік месяц. Паасобныя стаханаўцы выконваюць план на 150—170—200 проц.

Тав. Берзон дабілася моцнай сувязі з падшэфнай часцю Чырвонай Арміі. Раз у пяцідзеньку на фабрыку прыходзіць налігрук або камісар падшэфнай часці. Яны інфармуюць слухачоў аб міжнародным становішчы за даны адрэзак часу. Работніцы са здзяльненнем слухаюць гэтыя бяседы.

Устаноўлена таксама сувязь з цэнтральнай бібліятэкай імені Леніна. Кожныя 10 дзён работнікі бібліятэкі чытае для рабочых фабрыкі ўрывкі з мастацкай літаратуры. Зі апошні час прачытаны некаторыя творы Горкага, Некрасава, Салтыкова-Шчыдрына і радзі сучасных пісьменнікаў.

На фабрыцы імені К. Маркса (в. Вясачаны, Лезненская расна) агітатарам у механічным цэху прысе сесар тав. Левін. Тры разы ў месяц ён збірае рабочых для вывучэння матэрыялаў XVIII з'езда РКП (б). Разом прымаюць акты, які ўзят у аўтарства. Даклада таварыша Сталіна і іншых матэрыялаў з'езда. Акрамя таго, тав. Левін шлодзіць удзяленне 15—20 мінут для вывучэння ў выніку агітацыі масаў палітычнай работы цэху імя св. т. на 107—117 проц. Стаханаўцы цэху дуюць на 180—200 проц. нормы. Токар тав. Сідорэнка выконвае сваё заданне на 233 проц., тав. Баранаў—на 197 проц. і т. д.

Добра паставіў наптамасавую работу тав. Лангман агітатар арцелі «Коопэратыўнык» Лезненскага расна. Зораны работнікі 3 разы ў месяц, ён праводзіць 7 бясед у кожным змове, зыхіла, чытку і растлумачэнне даклада тав. Сталіна і двух раздзелаў даклада тав. Молатава. Тав. Лангман карыстаецца ў час бясед горад, інай картай і іншымі нагляднымі дапаможнікамі. Спачатку год у арцелі прачытаны даклады аб міжнародным становішчы, аб дні смраці Леніна, аб 21-м гадавіне РСЧА, аб міжнародным рабочым днём, аб Пярэжскай Комуне, аб класавай сутнасці насмі. Праведзен таксама рад сходаў вытворчага характару.

У Радзюхскім раёне 37 а. д. лекцыю Гуркіна па вывучэнню матэрыялаў з'езда зхоніена 2 15 чал. у горадзе і 8 514 на сяце. Ленінскі агітатарамі злучоныя арганізацыі тт. Тіхонаў, Воінніч, Лісенка, Якутовіч, а таксама тт. Болтухін, Брыліца, Федзіна і інш. Гуркі ўжо закончыў вывучэнне даклада тав. Сталіна, прамаў тт. Андрэеў, Бараніцаў, Молатава і Ціхонцаў і прыступіў да вывучэння даклада тав. Молатава.

Добра паставлена прагандыстская работа па горадах і фабрыцы ім. Сталіна Ціхонцаў сельсавета, у арцелі тт. Молатава і тав.

Работа агіталецтваў і агітатараў добра паставілі там, дзе народныя арганізацыі на-большаўскі кіруюць іх, дапамагаюць расці, накіроўваюць работу.

Нажалі, у нас ёсць яшчэ партарганізацыі, якія не кіруюць агітацыянай работай, прадаставілі агітатараў самім сабе.

Агітатары Фашчаўскага сельсавета. Школаўскага расна працуюць кожны па-своём. Іх не кантралююць, не ўдзяюць, яны на якому плану ўсёці заняты. Ні ў адным ма. а. д. Фашчаўскага сельсавета нельга знайсці брашуры з дакладамі і рашэннямі XVIII з'езда, тады як у культма. у т. Школіва іх дастаткова. Ба ўсім сельсавета

няма ні адной вітрыны цэнтральных газет, а калгасы атрымліваюць іх у недастатковай колькасці.

Дрэнна пастаўлена вывучэнне матэрыялаў XVIII з'езда сярод працоўных Бялыніцкага раёна. 17 агіткалектываў, у якія уваходзіць 350 агітатараў, не спраўняюцца са сваімі абавязкамі. Большасць агітатараў не працуе. Агіткалектыў пры Вішоўскім сельсавеце ялі 16 агітатараў, з іх прыступілі к рабоце толькі 5. Агіткалектыў пры Шылаўскім сельсавеце складаецца з 30 агітатараў, а працуе толькі палова.

Габораўні аб недахопах нашай агітацыйна-масавай работы, неабходна з ўсёй сілай падкрэсліць той факт, што мы яшчэ не прыступілі як след да паглыбленага, фундаментальнага вывучэння зездаўскіх матэрыялаў, да глыбокай прапаганды рашэнняў XVIII гістарычнага з'езда ВКП(б). Гэты недахоп патрэна ліквідаваць і чым хутчэй, тым лепш.

Асаблівую ўвагу ў сучасны момант неабходна ўдзяліць масава-патрыятычнай агітацыі сярод сельскага насельніцтва. І створанае рашэнне ЦК ВКП(б) і Сходу Народнага Саюза СССР «Аб мерах павышэння грамадскіх зямель калгасна-агінтараў» і пастанова ЦК ВКП(б) аб падрыхтоўцы да выбараў у райсады і райзамак сельскагаспадарчых працоўных павінны быць дасведзены да сведомасці кожнага калгасніка і пачэсанага ў раскіданым шырокім слым сяглыста. Трэба ўжо зараз, без гэтага не пачаць падрыхтоўку агітацыйна-масавай работы сярод насельніцтва ў сувязі з рашэннем маніфэста і пленума ЦК ВКП(б) аб падрыхтоўцы да выбараў у мясцовыя саветы дэпутатаў працоўных. Трэба ўлічыць, што выбары ў мясцовыя саветы будуць большімі, чым былі выбары ў Вярхоўныя Саветы СССР і БССР.

Ужо зараз трэба праверыць, як пастаўлена палітычная работа сярод насельніцтва былых выбарчых участкаў, якая работа прыводзіць з агітатараў, што трэба зрабіць, каб паддзяліць палітычную агітацыю сярод насельніцтва.

Задача ўсіх партыйных арганізацый—безадкладна наладзіць шырэйшую масава-патрыятычную работу па падрыхтоўцы да выбараў у мясцовыя саветы дэпутатаў працоўных.

Партыйныя арганізацыі абавязаны ўдзяліць больш увагі большэвіцкаму курсу на павышэнне і ўдзяленне агітатараў, павышэнне іх ідэа-палітычнай уласнасці, ідэальна-дэмакратычнай работы. Усім кіраўнікам партыйных арганізацый і кожнаму камуністу належыць цвёрда памятаць, што агітацыйна-масавае працоўнае правядзенне не ад выпадку да выпадку, не кампанейскі, а пастаянна, безумоўна, што іх задача—вырошчыць кадры большэвіцкіх агітатараў, усямерна тыматэлічны ім у рабоце. У будучы час неабходна правесці ва ўсіх раёнах курсы агітатараў з адрывам і без адрыву ад вытворчасці, старанна іх падрыхтоўваць.

Курскіх агіткалектыў абавязаны добра ведаць кожнага агітатара, яго работу і запатрабаванні. Не дэёргаць і перашкаджаць, а кіраваць і дапамагаць агітатару—задача кіраўнікоў агіткалектываў і партыйных арганізацый.

Для перацягнення лепшага ваныгу агітацыйна-масавай работы горада ў сельскія раёны і дапамогі агітатарам, якія працуюць у калгасах, неабходна практыкаваць сістэматычныя выезды лепшых партыйных і непартыйных агітатараў горада ў сельскія раёны,

калгасы і машынатрактарныя станцыі для правядзення гутарак аб рашэннях XVIII з'езда ВКП(б), аб задачах сельскай гаспадаркі ў трэцяй сталінскай пяцігодцы, аб міжнароднай палітыцы.

Гаркомы партыі абавязаны арганізаваць для выезджаючых у сельскія раёны агітатараў хоць-бы аднадзённы семінар, каб падрыхтаваць іх да намечаных бясед.

Нашы газеты ўсё яшчэ мала ўвагі ўдзяляюць агітацыйна-масавай рабоце, не асвятляюць вопыт кіраўнікоў агіткалектываў і агітатараў. Паказваць работу лепшых агіткалектываў і агітатараў, зрабіць іх вопыт набыткам усіх агітатараў, асвятляць агітацыйна-масавую работу ў калгасах, на прадпрыемствах — заводах раённых, абласных і цэнтральных газет.

* * *

Агітатар можа заваяваць аўтарытэт толькі пры ўмове, калі ён дае правільны і вычарпальны адказ на кожнае пытанне слухача. А для гэтага неабходна многа чытаць, ўзмоцнена рыхтавацца да заняткаў. Трэба цвёрда памятаць указанне Леніна, што агітатар — гэта народны трыбун, які ўмее гаварыць з масай, запальваць яе ланем свайго энтузіязма, браць выпуклыя, гаворачыя факты: можа такія агітатара знаходзіць жывы водгук, падхопліваецца і падтрымліваецца энергіяй мас.

«Кожны агітатар, — гаварыў Ленін, — павінен быць дзяржаўным кіраўніком, кіраўніком усіх сялян і рабочых у справе эканамічнага будаўніцтва» (т. XXV, стар. 455).

Большэвіцкая агітацыя выходзіла масы палітычна і згуртоўвае іх на барацьбу за трыумф камунізму. Штодзённа кіруючы масамі, наш большэвіцкая партыя трымае манісеннюю сувязь з імі, уважліва і чула прыслухоўваецца да іх патрэб, дапамагае масам выніца на іх уласным вопыце.

Большэвіцкая агітацыя згуртоўвае масы і арганізуе іх на барацьбу за справу Леніна — Сталіна. Большэвік-агітатар — гэта тое, хто з усімі цесна звязан з масай, выходзіць шырокі актыв і апрацоўвае на яго ва ўсёй сваёй рабоце, хто адважна і без хістанняў вядзе масы працоўных па ленінскаму шляху да вяшчынь камунізму.

Партыйныя арганізацыі павінны абогатніць лепшым вопытам агітацыйнай работы, каб зрабіць яго набыткам усіх нашых агітатараў. Трэба выкарыстаць усе лепшыя формы агітацыйна-масавай работы. Практыкаваць групавыя бяседы з рабочымі, калгаснікамі, сельскімі. Да такіх бясед неабходна толькі добра рыхтавацца, каб не магла лепш атаямляць з матэрыялам і быць гатовым адказаць на любое пытанне, якое можа ўзнікнуць у слухачоў. Агітатар пры гэтым ролю ў групавой бяседзе, ён павінен рэгарнуць яе выклікаць ажыўленую таварыскую дыскусію па ўсіх закранутых тэмах пытаннях.

Не трэба думаць, што можна абмежавацца толькі правядзеннем сходаў або групавых бясед з насельніцтвам. Трэба практыкаваць і такую форму масавай работы, як палітлі, праводзіць таксама і індывідуальную работу з калгаснікамі, рабочымі і служачымі. Сіла для гэтага ў нас дастаткова. Усю асноўную агітмасавую работу на летні перыяд трэба перанесці ў сады і паркі.

Неабходныя большэвіцкія вывады трэба зрабіць з указанняў таварыша Сталіна аб капіталістычным акружэнні. Нястомна апрацоўваць

большэвізм, выходзяць масы ў духу рэволюцыйнай, большэвіцкай стойкасці, адвагі і мужнасці, вырошчваюць у іх пачуццё адказнасці за лёс сацыялістычнай дзяржавы, за выкананне савецкіх законаў, умяцоўваюць працоўную дысцыпліну, беручы дзяржавную маёмасць, усямерна садзейнічаюць умацаванню ваеннай магутнасці СССР вось наша асноўная задача. Выходзяць працоўных у духу інтэрнацыяналізма і любові да свайго сацыялістычнага радзімы, у духу нянавісці да грацкіска-бухарынскіх і буржуазна-нацыяналістычных агентаў фашызма.

Рост палітычнай актыўнасці працоўных, высокі інтарэс да пытанняў міжнароднага становішча і сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР ставіць перад партыйнымі арганізацыямі адказныя задачы. Трэба па-большэвіцку ўзяцца за перабудову палітычнай агітацыі. Агітацыя павінна быць жывой, захопляючай, канкрэтнай, палітычна вострай, адкрытай, праўдзивай. Толькі такая агітацыя будзе дзейнай. Ва многіх партыйных арганізацыях умацавалася шкоднае, павярхоўнае адносіны да палітычнай агітацыі, як да справы другараднай, якая нібыта не патрабуе асобных ведаў і падрыхтоўкі. Нярэдка бывае, што не толькі бяседы, але нават лекцыі і даклады праводзяцца раснех.

Зусім ясна, што ўсё гэта з'яўляецца вынікам недаацэнкі агітацыйнай работы, слабых кіравніцтва агітатарамі, адсутнасці клопату аб павышэнні іх палітычнага ўзроўню. Такія адносіны да агітацыйнай работы ў далейшым недапушчальны.

Партыйныя арганізацыі павінны пакончыць з саматужніцтвам і неарганізаванасцю ў справе кіравніцтва кадрамі агітатараў. Агітатару трэба забяспечыць штодзённую дапамогу ў яго палітычным і культурным росце, стварыць яму неабходныя ўмовы для самастойнай работы па авалоданню марксіска-ленінскай тэорыі, майстэрствам агітацыі.

Заўсёды трэба памятаць, што поспех агітацыі можа быць забяспечан толькі пры ўмове, калі яна будзе матэрыяльнай, даходнай і, галоўнае, пранізана большэвіцкай партыйнасцю, прыведзенай да высокім палітычным узроўню. А для гэтага неабходны кваліфікаваныя кадры—большэвіцкія агітатары.

Большэвіцкая агітацыя з'яўляецца той галоўнай партыйнай работай, якая выходзіць шырокія масы нашай сацыялістычнай радзімы ў духу камунізма, дамагаецца ім аўладання вялікім вучэннем Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, узнімае і вядзе ўперад на новыя гераічныя справы ў барацьбе за камунізм, стварае масы на выкананне большэвіцкіх лозунгаў нашай партыі і вялікага працаўдзяржаўнага народаў, генаўнага настаўніка ўсяго працоўнага чалавечества таварыша Сталіна.

Решэнне XVIII з'езда ВКП(б) з'яўляецца магутным сродкам мабілізацыі шырокіх мас працоўных—партыйных і непартыйных большэвікоў на выкананне пастаўленага вялікім Сталіным задання, да таго ж і перагнаць у эканамічных адносінах капіталістычныя групы. Усямерна ўмацоўваючы большэвіцкую партыю баявы авангард працоўных і навуку сацыялістычную дзяржаву—вялікую і магутную краіну Саветаў, бараціцца распраўляючыся з ворагамі народа, мы пераможам перакрыжаваным сталінскага ЦК ВКП(б), пад кіраваннем таварыша Сталіна ўперад, да новых перамог!

Аб выкладанні асноў марксізма-ленінізма ў ВНУ БССР

Партыя Леніна і Сталіна заўсёды удзяляла выключную увагу пытанням большага выхавання нашых кадраў, пазашкольна іх даснавання і тэорыі іна ўчэбна. Вышэйшая школа — гэта кузня кадраў сацыялістычнай інтэлігенцыі, і выкладанне ў ёй «асноў марксізма-ленінізма» з'яўляецца неаддзяльна часткай камуністычнага выхавання студэнтаў.

Вярнуцца да фарміравання маладых кадраў, як укажэ таварыш Сталін на XVII з'ездзе ВКП(б), звычайна праймае на асобных таварышаў і тэхнік. Гэта правільна і метадычна, і ім няма неаходжана іх прыводзіць, каб спецыяліст-медык быў у той жа час, скажам, спецыялістам па фізіцы, бітанцы, або таварышам-небудзь таварышам навуцы.

«Але сапраўды адна галіна навукі, веданне якой павінна быць абавязковым для большэвікоў усіх галін навукі,—гэта марксісцка-ленінска навука аб грамадстве, аб законах развіцця грамадства, аб законах развіцця пролетарскай рэвалюцыі, аб законах развіцця сацыялістычнага будаўніцтва, аб перамоце камунізму. Бо нехта хоча сапраўдным левым чалавекам, які імкнецца сябе левым, але які замкнуўся ў сваю спецыяльнасць, замкнуўся, скажам, у матэматыку, бітаніку або хімію і не бачыць нічога далей сваёй спецыяльнасці. Левынец не можа быць толькі спецыялістам аблюбаваўшы ім галіну навукі, ад пачатку быць разам з тым напавяком—грамадскім работнікам, які жыве і дзейнічае сваёй крыві, знае і законамі і грамадства развіцця, умее карыстацца гэтымі законамі і імкнецца быць актыўным удзельнікам палітычнага кіравання краінай. Гэта будзе, тады, дадатковай напавякай для большэвікоў-спецыялістаў. Але гэта будзе такая напаветка, рэзультаты якой акупацца з ліхвой» (Сталін).

Таварыш Сталін паставіў перад партыяй вельмі важныя задачы—завяршыць сацыялістычную інтэлігенцыю таварыш марксізма-ленінізма. А для гэтага партыйныя арганізацыі і выкладнікі, сапраўды абавязаны клапаціцца, каб інжынеры, урачы, педагогі і іншыя спецыялісты, якія выходзяць з нашых ВНУ, не толькі добра ведалі сваю справу, але і дасканалы ўладам рэвалюцыйнай тэорыі, былі людзьмі, да канца адданымі нашай партыі, нашай сацыялістычнай радзіме. Навучальнае прывядзенне ў жыццё гэтага геніяльнага ўказання таварыша Сталіна даць поўную магчымасць выказаць з нашых

студэнтаў сапраўды большэвіцкія кадры, работнікаў ленинска-сталінскага тыпу.

Магутным сродкам павышэння тэарэтычнага і ідэйна-палітычнага ўзросту нашых кадраў з'яўляецца «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», складзены пры непасрэдным удзеле таварыша Сталіна і разлічаны перш за ўсё на партыйныя і непартыйныя кадры на нашу інтэлігенцыю.

У гэтым навучальным годзе выкладанне сацыяльна-эканамічных дысцыплін было карэнным чынам перабудавана. У адпаведнасці з настановамі ЦК ВКП(б) «Аб настановах партыйнай прапаганды ў сувязі з выпускам «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)»» выкладанне марксіска-ленінскай тэорыі ва ўсіх вышэйшых навучальных установах было праведзена на аснове глыбокага вывучэння «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Замест курса дыялектычнага матэрыялізма, гістарычнага матэрыялізма і ленінізма, якія выкладаліся раней, уведзены курсы «асноў марксізма-ленінізма». Замест існаваўшых асобна кафедр дыялектычнага і гістарычнага матэрыялізма, ленінізма і гісторыі ВКП(б), створаны адзіныя кафедры марксізма-ленінізма.

Задача перабудовы заключаецца ў тым, каб пакласці канец сваявольства і перабудова ў гэтым інтэлектуальнай партыйнай тэорыі, ленадзінскаму выкладанню гісторыі, асабліва марксізма і ленінізма, дыялектычнаму і гістарычнаму матэрыялізму і гісторыі ВКП(б).

Для лепшай арганізацыі вучэбнай работы па курсу «асновы марксізма-ленінізма» ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б) Беларусі ЦК ВКП(б) 4 верасня 1950 года прыняў рашэнне аб перабудове курсу «асновы марксізма-ленінізма» зрабіў прадстаўнік Усесаюзнага камітэта па справах вышэйшай школы пры СНК СССР тав. Гатарын.

З 7 лютага 1950 года ў вышэйшых навучальных установах БССР прыступілі да глыбокага вывучэння «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Спэцыяльна ў гэтых установах праведзены «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» у гэтым вучэбным годзе прызначаны адпаведныя катэгорыі выкладчыкаў і студэнтаў. 64 ленинскія выкладчыкі сацыяльна-эканамічных дысцыплін замацаваны за ВНУ для выкладання курсу «асновы марксізма-ленінізма». Арганізаваны адзіныя кафедры марксізма-ленінізма ў ВНУ, асабліва ў пераходзячых у сувязі з гэтым кафедрах.

Аддзел прапаганды і агітацыі ЦК КП(б)Б арганізаваў правядзенне лекцый, а таксама праверку работы асобных кафедр марксізма-ленінізма.

Праверка паказала, што яшчэ не ўсе кафедры ўкамплектаваны кваліфікаванымі выкладчыкамі, якія б поўнацэнна адпавядалі павышэнню працоўнага ўзросту для выкладання курсу «асновы марксізма-ленінізма». Недастатковая, а часам аднабаковая падрыхтоўка некаторых выкладчыкаў безумоўна адбіваецца на якасці лекцый, якія вельмі часта не адпавядаюць зместу і духу ўзбраення большэвіцкім нашым студэнтам, не заклікаюць іх да патрэбнай тэарэтычнай і практычнай работы, сумленна і не выкарыстоўваюць у слухачоў інтарэсу і актыўнасці.

Большасць кафедр марксізма-ленінізма не кіруе выкладаннем і ленинскім выкладаннем асабліва важнымі пытаннямі размярковае нагрузку паміж выкладчыкамі, арганізуе чытанне лекцый па патаках і курсах. Навукова-даследчая работа, пытаннямі павышэння

тэарэтычнага ўзроўню выкладчыкаў кафедры да апошняга часу амаль не займаліся.

У Палітэхнічным інстытуце г. Менска кафедра не працавала цэлы семестр. Некаторыя яе члены замест таго, каб узорна рыхтавацца да лекцый, усебакова павышаць свой палітычны і агульна-адукацыйны ўзровень, заняліся дыскрэдытацыяй адзін другога.

Лекцыі выкладчыка тав. Астроўскага не задавальняюць студэнтаў Палітэхнічнага інстытута. Студэнт тав. Канаплін заявіў, што ўсе студэнты вельмі зацікаўлены ў тым, каб добра ведаць асновы марксізма-ленінізма, але выкладчык да лекцый не рыхтуецца, і студэнты слухаць яго не хочучы. Чытаюць на лекцыях газеты, метафізічныя творы, гутараць адзін з другім. Студэнт тав. Шэнікман дадаў да гэтага, што і сама мова Астроўскага некультурна: ён гаворыць, напрыклад, «матэфізіка», «анцыклапедыя» і т. п. Адсюль відаць, што ёсць яшчэ выкладчыкі, якія ніта адстаі ад ўзрослых патрабаванняў свайх слухачоў.

І сакавіка тав. Астроўскі чытаў для IV курса хіміка-тэхналагічнага факультэта другую лекцыю па IV раздзелу. Ні слова не сказаўшы аб пытаннях, якім была прысвечана папярэдняя лекцыя, не вытлумачыўшы асноўных рыс дыялектыкі і метафізікі, лектар адразу пачаў з Лейбніца, з абмаўлення метафізікамі скачкоў, і ўся лекцыя звязалася да пытання аб скачках. Навыясненымі асталіся астатнія рысы метафізікі, нічога не сказана аб характары руху і рухаючых сілах, аб метафізічным поглядзе на крыніцы руху. Лектар засыпаў слухачоў выпадковымі прыкладамі, пераскокваў з аднаго на другі і наганяў у іх тое, што трэба было даказаць. Для аўдыторыі так і засталася няясным, што хацеў даказаць лектар сваімі прыкладамі. Ніякіх фармулёвак, ніпрадуманага асноўнага пытанняў тэмы, выпадковасць прыкладаў, няувязка лекцыі з гісторыяй партыі, з дзеяннем законаў дыялектыкі—воць агульнае уражанне аб гэтай лекцыі.

Аб лекцыях другога члена кафедры Палітэхнічнага інстытута тав. Саламаха студэнты адзначаюць занадта нізкім. Аднак кафедра працэсавала тав. Саламаха самому сабе, і ён нярэзка прыходзіць на лекцыю слаба падрыхтаваным, прадзіць яе на ніжым тэарэтычным узроўні. Напрыклад, на тэму «Вярцеба Леніна супраць перадаваў і «легальных марксістаў» лектар гаворыць аб усім папярэдням, але ні аб чым глыбока. Гаворыць аб «героях і птоўне», аб матэрыялістычным разуменні гісторыі, аб дзяржаве, і ўсё-ж для студэнтаў засталася незразумелым, што хацеў даказаць лектар. Нічога не сказана было аб тым, як Ленін ускрыў бездапаможнасць суб'ектывізму і ідэалізму для глыбучага разумення грамадскіх з'яў, як ён паказаў, што суб'ектывізм і ідэалізм—гэта народнікаў зводзіцца да буржуазнай апалагетыкі, як адкідаў шартманскія, паклёпніцкія сцвярджэнні Міхайлоўскага аб марксізме, як бліскуча вытлумачыў сутнасць вялікага вучэння Маркса, які ператварыў гісторыю ў навуку, якое значэнне мае вучэнне Маркса аб грамадска-эканамічнай фармуле для свядомай рэвалюцыйнай дзейнасці асобы, партыі і класа. Замест усяго гэтага студэнты чулі ад лектара нішто і нячленараздымнае. Галоўная патажэрга падручніка аб народніцкіх згасціненні не разабраным. Мільком былі сказаны, што народнікі змывалі класавыя супярэчнасці ў вёсцы, асцвялялі кулакоў і кулацкую гаспадарку, але і гэта не было абгрунтавана. Не ўпамнена было і аб тым, як Ленін паказаў, што народнікі, вытлумачыўшы формулу «народная вытворчасць» у процілегласць капіталістычнай, імкнуліся

скрыць за «сярэднімі лічбамі» кулацкую эксплуатацыю на вёсцы, як яны пад выглядам абароны інтарэсаў народа прыпадносяць праграму развіцця кулацкай гаспадаркі. У лекцыі не было паказана, як Ленін сарваў з народніцкай маскі «прыяцеля народа» і паказаў, што на са-мні справе яны д'якуюцца працэсавікамі марадаў, якія разараюць народ. Па пытанню аб «легальным марксізме» быў абыйдзён такі важны момант, як барацьба Страле з народніцтвам з буржуазных пазіцый і як Ленін паказаў гэтага буржуазнага ідэолага ва ўсёй яго нагаце.

Ад «легальных марксістаў», пераскочыўшы цераз I з'езд, лектар перакіннуўся да пытанняў узнікнення эканамізма. Многа гаварылася аб «Крэда», але без усякага растлумачэння яго варожасці марксізму, у прыватнасці такіх яго палажэнняў як «марксізм ёсць абсалютнае пануючай практыкі» або «марксізм перажывае крызс». Лектар не павінен быў сідзіцца на тое, што ўсе слухачы і без растлумачэння разумеюць варожасць гэтых палажэнняў для марксізма.

Як відаць з прыведзеных фактаў, дырэкцыя і партарганізацыя інстытута на-сапраўднаму не кіравала справай марксісцка-ленінскага выхавання студэнцтва. Кафедра таксама стаяла ў баку, хоць яе за-гадчык добра ведаў, што тыповы статут вышэйшай навучальнай установы ўключае на яго рад адказных абавязкаў: чытанне лекцыяў, кіраванства і сістэматычны кантроль за якасцю лекцыяў, практычных заняткаў, кансультацый і іншых відаў вучэбнай работы, якая право-дзіцца супрацоўнікамі кафедры.

Трэці выкладчык Палітэхнічнага інстытута тав. Варановіч пра-вае чытаць лекцыі так, як чытаў іх да выхаду ў свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» і пастановы ЦК ВКП(б) ад 14 лістапада 1938 г. Яго лекцыя па трэцяму раздзелу была прыгата так, як ён звычайна чытаў лекцыю па ленынізму на тэму «Ленінскае вучэнне аб перарастанні буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістыч-ную». У яго атрымалася абстрактнае выкладанне фактаў і падзей рэвалюцыі 1905 года без марксісцкага іх аналізу. Пытанне аб ро-лі і значэнні Саветаў у 1905 годзе тав. Варановіч не звязваў з уздымам рэвалюцыйнага руху ўвосень 1905 года і словам не абмовіўся наогул таго, што Саветы гэта творчасць рэвалюцыйных мас, што яны узніклі па ініцыятыве рабочых у дні ўсесаўдальнага Кастрычніцкага стачкі.

Асобнае палажэнне марксізма-ленінізма тав. Варановіч проста канстатуе, не паказваючы, чаму імяна так наша партыя ставіць пытанні. Напрыклад, тав. Варановіч кажа: «Ленін і Сталін, партыя большэвікоў зыходзілі з таго, што ў рэвалюцыі 1905 года, на-крыванай супроць царызма, супроць астаткаў прыгонніцтва ў Расіі, гегемонам павінен быць пролетарыят, а яго сцюдыкам «буржуазныя»». Прыведзены гэта важнейшае палажэнне ленынізма, тав. Варановіч не ўказаў, чаму пролетарыят павінен і можа быць гегемонам буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі, што ён выігрывае ад яе, і чаму толькі пролетарыят можа д'весці да канца буржуазна-дэмакратычную рэ-валюцыю ў эпоху імперыялізму і чаму пролетарыят больш буржуаз-зацікаўлен у поўным знішчэнні астаткаў прыгонніцтва.

У Лесатэхнічным інстытуце імя С. М. Кірава таксама не на-ладжана яшчэ работа па рэформе марксісцка-ленінскага. За ўвесь час пра-ведзены толькі чатыры метадычныя нарады. Над павышэннем квали-

факты навуковых работнікаў кафедры не працуе, члены кафедры не ўзялі гэмі для напісання дысертацый, не наладжана навукова-даследчая работа.

Лекцыі загадчыка кафедры тав. Ахрэмчыка звычайна змястоўны, але недастаткова яркі і цікавы. Манатоннае чытанне стомляе студэнтаў і зніжае дысцыпліну. Чытаючы лекцыю, тав. Ахрэмчык чамусьці ўвесь час пярэзіць аўтара і гаворыць, што кантакта з аўтарам быць не можа. Большасць студэнтаў займаецца размовамі, чытаннем газет або праглядам канспектаў па іншых прадметах.

8 мая студэнт Соскін са сваім суседам цэлую лекцыю абмяркоўваў дыпломную работу студэнта Ш. Тоўскага, а студэнт Вернікоўскі ўвесь час вазіўся з вылічальнай лінейкай.

У нас лекцыі 10 мая група студэнтаў на задняй парце ўвесь час размаўляла ўслух, а выкладчык не звяртаў на гэта ніякай увагі.

Многія студэнты заходзяць у клас пасля пачатку лекцыі. Так, 8 мая спазнілася 13 чалавек, з іх трое—на 20 мінут. А на лекцыю 10 мая студэнты Іофе і Гімельштэйн спазніліся на 25 мінут. З 80 студэнтаў на лекцыі прысутнічала толькі 42.

Лектар данускае неахайныя, няправільныя фармуліроўкі. На лекцыі 10 мая ён сказаў: «У нас рабочыя цярпелі ад інтэлігенцыі, яны хочуць быць інжынерамі, а не інтэлігенты да рабочых, некультурных мас». Такім чынам у лектара атрымалася, што рабочыя—«некультурная маса».

Кафедра марксізма-ленінізма Лесатэхнічнага інстытута не здолела арганізаваць самастойную работу студэнтаў над вывучэннем «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» і твораў класікаў марксізма-ленінізма. Кансультацый студэнты наведваюць слаба. Большая частка студэнтаў самастойную работу над вывучэннем асноў марксізма-ленінізма адкладае да экзаменаў.

У гутарцы з групай студэнтаў 5 курса Лесатэхнічнага факультэта выявілася, што большасць іх не прапавала самастойна не толькі над першакрыніцамі твораў класікаў марксізма-ленінізма, але нават над вывучэннем «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». Студэнты Паташнікава і Стош не маглі тлумачыць адказаў на пытанне, чаму царскі ўрад вымушан быў адмяніць у 1861 г. прыгоннае права. Студэнтка Мацюліна не здолела ўскрыць сутнасць рознагалоссяў на II з'ездзе РСДРП па паводу фармулёўкі і параграфу статута—аб членстве ў партыі. Студэнт Каваленка нічога не мог сказаць аб красавіцкіх тэзісах Леніна, а студэнтка Дземідава сцвярджала, што Ленін у сваіх красавіцкіх тэзісах прапававі падтрымліваць часовы ўрад і ўважэнні ў яго.

Навучальная частка інстытута дрэнна спланавала работу студэнтаў-выпускнікоў. Чытанне скарачанага курса лекцыі было закончана ў другой палове мая, адначасова студэнтам прапавалася напісаць і здаць дыпломныя работы к 1 чэрвеня і разам з тым падрыхтаваць і здаць залік па асновах марксізма-ленінізма. Студэнт-выпускнік тав. Шапіра гаворыць: «Мы хочам добра падрыхтавацца за залікаў па асновах марксізма-ленінізма, але дырэкцыя прапавала нам здаць і абіраць дыпломную работу, а часу для падрыхтоўкі асноў марксізма-ленінізма не адвяла».

Самастойную работу студэнтаў над вывучэннем асноў марксізма-ленінізма стымулююць добра падрыхтаваныя тэарэтычныя канферэнцыі. Кафедра за ўвесь час арганізавала тры такія канферэнцыі

для студэнтаў і навуковых работнікаў інстытута па творах Леніна «Што рэбіць?», «Дзве тактыкі соцьял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі», «Пролетарская рэвалюцыя і рэнегат Кауцкі». Канферэнцыя не дала чаканых вынікаў, бо не была як след падрыхтаваная.

Загадчык кафедры марксізма-ленінізма тав. Ахрэменчык заявіў, што на тэарэтычнай канферэнцыі студэнтаў факультэта механічнай апрацоўкі драўніны удзельнічала мала студэнтаў з матодшых курсаў. Канферэнцыя студэнтаў лесагаспадарчага факультэта застухала толькі даклады, таварыскай дыскусіі не было. Канферэнцыя студэнтаў леса механізацыі транспарта таксама прайшла без асобнага асэнсавання.

Не зусім сур'ёзна аднеслася кафедра і да падрыхтоўкі тэарэтычнай канферэнцыі для навуковых работнікаў інстытута аб вучэнні Маркса Энгельса—Леніна—Сталіна аб дзяржаве. Канферэнцыя намечана была на 9 мая. Калі навуковыя работнікі сабраліся, то выявілася, што бестытэсць дакладчыкаў, нават спецыяльна вылучаных, не падрыхтаваны і не рашыліся выступіць. Ёсць гадзіны абмяркоўвалі пытанне: пачынаць ці не пачынаць канферэнцыю Нарэшце, дагаварыліся адкласці.

Кафедры неабходна ўпарта працаваць, каб палепшыць выкладанне асноў марксізма-ленінізма ў інстытуце.

Некалькі дзён арганізавана работа ў Гомельскім педагагічным інстытуце імя В. І. Чкалава. Кафедра абмеркавала рад пытанняў, звязаных з выкладаннем асноў марксізма-ленінізма, аб метадах падрыхтоўкі да лекцыі, быў праведзены разбор лекцыі, напісаны выкладчыкам асноў марксізма-ленінізма тав. Летнікавым.

Члены кафедры правялі 7 групавых і 18 індывідуальных кансультацый па гісторыі ВКП(б) і матэрыялах XVIII з'езда партыі. Групавым і індывідуальным кансультацыям абслужана 180 чалавек.

Тэарэтычныя канферэнцыі, прысвечаныя вывучэнню «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» і твораў Леніна, прайшлі на высокім ідэйным узроўні. Акрамя таго, прачытана 6 тэарэтычных лекцый, на якіх прысутнічала 1.400 студэнтаў.

Кафедра арганізавала кабінет марксізма-ленінізма з выстаўкай літаратуры па асобных тэмах гісторыі ВКП(б) і матэрыялах XVIII з'езда партыі. Пры кабінете працуе гурток з 50 студэнтаў, якія вывучаюць зараз ленінскую работу «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваююць супроць соцьял-дэмакратаў?»

Выкладчыкі асноў марксізма-ленінізма тт. Эльман, Лебедзев, Летнікаў і інш. уважліва рыхтуюцца да лекцыі і ў асноўным не дрэнна спраўляюцца з работай. Але выкладчыкам трэба яшчэ многа працаваць над зместам і палітычнай заостранасцю сваіх лекцый, навучыцца ставіць асноўныя пытанні рэвалюцыйнай барацьбы ў цеснейшую сувязь з тактыкай, з палітыкай, з практыкай, прымяняць тэорыю марксізма-ленінізма да выянення складанейшых з'яў грамадскага жыцця, выхоўваць, заклікаць, натхняць нашу моладзь на новыя слаўныя справы.

Малады выкладчык інстытута тав. Летнікаў многа і ўпарта працуе над сабой, але нявыпытнасць у выкладчыскай рабоце і недастатковая падрыхтаванасць сказваюцца на якасці яго лекцый.

9 мая тав. Летнікаў чытаў лекцыю на тэму «Асноўныя рысы марксісцкага дыялектычнага метада». Уся першая гадзіна прышлі на разбор пытання: у чым адрозненне дыялектыкі ад метафізікі. Гэтае

пытанне ён абавязан быў разгледзець у папярэдняй лекцыі, але не здолеў улажыцца ў адведзены час. Тав. Летнікаў прыводзіць безліч цытат, якія іншы раз лагічна не выцякаюць з закранутага пытання. Зусім недарэчы былі прыведзены разважання французскіх матэрыялістаў аб тым, што нібыта «пясчынкі, трапушы у мозг французскага караля, магла вызначыць лёс гісторыі краіны». Калі і можна было прывесці гэты прыклад, то толькі ў выглядзе крытыкі абстрактнага разумення французскімі матэрыялістамі ўсеагульнай сувязі з'яў, але лектар гэтага не зрабіў. Лектар гаварыў аб усеагульнай сувязі з'яў, прыводзіў прыклады з сонечнай сістэмы, з грамадскага жыцця, але не зрабіў абагульненняў. Лектар не паказаў, што ўсеагульная сувязь з'яў патрабуе да сябе гістарычнага падыходу, не выглумічыў усёй шкоднасці ізаляванага разгляду іх. Ён упамінаў многа імен філосафаў і прыродазнаўцаў—Робінэ, Спінозы, Ньютона, Дарвіна, Менсера, Лайбля, Швандэна і т. д., не гаворачы аб тым, што гэта за людзі, калі і дзе яны жылі, чым вядомы.

Амаль усе выкладчыкі не пакідаюць часу для адказаў на пытанні студэнтаў, прывучаючы іх зусім не задаваць пытанняў.

Вялікай папулярнасцю сярод студэнтаў карыстаюцца лекцыі тав. Эльмана. Для выпускнікоў Мед'інстытута тав. Эльману прыйшлося прачытаць толькі скарачаны курс лекцый па асновах марксізма-ленінізма, але студэнты ў сваёй масе нядрэнна засвоілі гэты прадмет. На чацвёртым, выпускным, курсе Мед'інстытута са 168 студэнтаў здалі экзамен на выдатна 54 (32 проц.), на добра—57 (34 проц.), на пасрэдна—53 чал. (31½ проц.) і не здалі 4 чал. (2¼ проц.).

Найбольш глыбокія і вычарпальныя адказы далі студэнты тт. Бухман—(фізмат), Брэсер і Цаленчук (літфак).

Тав. Бухман грунтоўна асвятліў дзве тактыкі соцыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі, сказаў, як яны прымяняліся навоўне рэвалюцыі 1905 года (адносіны да дзяржаўнай думы, да ўзброенага паўстання, да Саветаў і т. д.), ўскрыў сутнасць марксісцкага дыялектычнага метада і паказаў яго абсалютную правільнасць і дакладнасць у прымяненні да з'яў прыроды і грамадства. Тав. Цаленчук добра асвятліў становішча на ідэалагічным фронце ў год рэакцыі, паказаў сутнасць махізма, здолеў каротка і разам з тым дакладна перадаць змест ленінскай работы «Матэрыялізм і эмпірыкрытыцызм» і абарону ў ёй тэарэтычных асноў марксісцкай партыі.

Нядрэнна пастаўлена выкладанне «асноў марксізма-ленінізма» ў Мед'інстытуце. Выкладчыкі тт. Драгілеў, Топаз, Рубінчык і іншыя ў далатак да вывадаў і палажэнняў «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» прыцягваюць дадатковыя матэрыялы. Так, у лекцыях па першаму раздзелу курса скарыстаны творы Леніна «Развіццё капіталізма ў Расіі», «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваяуюць супроць соцыял-дэмакратаў?», па другому раздзелу—«Што рабіць?» і т. д. Тэарэтычны і палітычны ўзровень студэнтаў узрастае. З 467 студэнтаў выпускнога курса экзамен па «асновах марксізма-ленінізма» здалі на выдатна—151 (34,5 проц.), на добра—185 (39,6 проц.) і на пасрэдна—121 (25,9 проц.), незадавальняючых ацэнак не было. Узоры авалодвання марксісцка-ленінскай тэорыяй паказалі выдатныя вучобы тт. Дусевіч, Слесараў, Клебанава, Дубровенская, Тумарынсон, Розенгауз і іншыя студэнты.

З 7 па 16 чэрвеня на ўсіх курсах Мед'інстытута праведзены былі калоквіумы па прачытаных раздзелах «Кароткага курса гісторыі

ВКП(б)». Для падрыхтоўкі было адведзена 16 дзён. Калектывам паказалі, што многія студэнты, не абмяжоўваючыся самастойным вывучэннем «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)», працуюць над першакрынцамі, чытаюць кансультацыі ў газетах і журналах. Студэнт 12 групы II курса тав. Скір даў вычарпальны адказ на пытанне: чаму царскі ўрад аказаўся вымушаным адмяніць у 1861 годзе прыгоннае права. Ён прывёў і дадатковыя матэрыялы з ленинскіх артыкулаў «Рабочая партыя і сялянства», «Пяцідзесяцігоддзе падзення прыгоннага права», а па пытанню аб Крымскай кампаніі выкарыстаў кансультацыі, змешчаныя ў журналах.

Выдатныя адказы аб ленинскай барацьбе супроць народнікаў і аб значэнні ленинскай работы «Што такое «прыяцелі народа» і як яны ваююць супроць сацыял-дэмакратаў?» далі студэнты II курса тт. Мікуліч, Мурашка, Футэр і інш.

Добра растлумачыла пытанне аб тактычнай лініі III з'езда партыі і тактычнай лініі канферэнцыі меншавікоў студэнтка II курсу Самохіна. Яна здолела ўскрыць сутнасць рознагалоссяў паміж большавікамі і меншавікамі па тактычных пытаннях і ў той-жа час паказала несацымальнае значэнне ленинскай працы «Дзве тактыкі сацыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі», вылучыўшы ў свет у ліпені 1905 года.

Студэнтка 10 групы III курса тав. Кідышсон падрабязна асвятляла пытанне аб барацьбе Ілеханава з народніцтвам і значэнні яго групы «Вызваленне працы» у справе распаўсюджвання марксізма ў Расіі. Яна здолела таксама ўскрыць сутнасць сур'ёзных памылак, дапушчаных гэтай групай.

Студэнтка 14 групы III курса тав. Шахновіч дала грунтоўны адказ на пытанне аб пачатку рэвалюцыйнага дзеянняў Ленина, а таксама аб пецярбурскім «Саюзе барацьбы за вызваленне рабочага класа». Тав. Кандрацэня з 10 групы і тав. Машніцкая з 14 групы нядрэнна растлумачылі прычыны паражэння рэвалюцыі 1905 года.

Некаторыя студэнты яшчэ слаба працуюць над матэрыяламі. Яны разважаюць так: экзамен будзе ў наступным годзе, і вывучэнне «асноў марксізма-ленінізма» можна адкласти да пары да часу. Наколькі памылка гэтыя таварышчы, крысачуна сабраць выток калектывам. Студэнтка Вятік-Нікус Ф. II. (11 групы III курсу) не здолела паказаць сутнасці розніцы паміж II з'ездам РСДРП па арганізацыйных пытаннях. Тав. Лушын (9 група III курсу) не мог адказаць на пытанне, у чым заключаецца значэнне ленинскага плана пабудовы марксісцкай партыі. Студэнтка гэтай-жа групы Карнсева Г. Л. нічога не ведала аб барацьбе Ленина супроць «легальных марксістаў», а студэнтка Каганова Л. М. не падрыхтавалася да калектыва, як быццам у яе «не было часу». Не даў вычарпальнага адказу на пытанне аб наступленні сталынінскай рэакцыі студэнт 16 групы II курсу тав. Бобавоз.

Вопыт паказаў, што калектывам неабходна практыкаваць і ў дзіцячым, асаблі па кожнаму прадзённым раздзелу «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)», а не падаваць кожных 3-4 раздзелаў. Такая форма работы будзе стымуляваць самастойнае вывучэнне матэрыяла студэнтам і даць магчымасць ленині замацаваць тыя дадатковыя веды, якія дае выкладчык у час лекцыі.

За апошнія чатыры месяцы ў Мед'інстытуце сіламі кафедры працягнуты лекцыі па пытаннях тэорыі марксізма-ленінізма для

навуковых работнікаў і студэнтаў: «Да пытання аб развіцці маністычнага погляду на гісторыю», аб рабоце Леніна «Матэрыялізм і эмпірыокрытыцызм», «Аб ролі асобы ў гісторыі» і т. д. Акрамя таго, праведзен рад тэарэтычных канферэнцыяў сярод студэнтаў, аспірантаў і навуковых работнікаў.

* * *

Вопыт работы вышэйшых навучальных устаноў Беларускай ССР паказвае, што большасць кафедраў марксізма-ленінізма ўсё яшчэ не стала цэнтрам калектыўнай работы выкладчыкаў над палепшаннем якасці лекцый. Навукова-даследчая работа, пытанні павышэння тэарэтычнага ўзроўню выкладчыкаў, кантроль за якасцю лекцый і кансультацый усе яшчэ не на належнай вышыні. У гэтым, безумоўна, адна з прычын зачастую нізкай якасці лекцый.

Партыйныя, камсамольскія, грамадскія арганізацыі ВНУ і дырэктары павінны палепшыць кіраванне справай марксісцка-ленінскага выхавання студэнтаў, заняцца канкрэтнымі пытаннямі выкладання асноў марксізма-ленінізма, мабілізацыі студэнцтва на самастойную глыбокую работу над «Кароткім курсам гісторыі ВКП(б)», стварыць усе ўмовы для тэарэтычнага росту і навуковай работы выкладчыкаў «асноў марксізма-ленінізма», забяспечыць сістэматычную дапамогу і кантроль за іх работай.

Адною з форм павышэння тэарэтычнага ўзроўню выкладчыкаў з'яўляюцца добра падрыхтаваныя семінары. У першую палову мая месяца Аддзел асветы і прапаганды ЦК КП(б) Беларусі арганізаваў для выкладчыкаў «асноў марксізма-ленінізма» першы занятак семінара, прысвечаны чацвертаму раздзелу «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». У аснову была пакладзена работа Леніна «Матэрыялізм і эмпірыокрытыцызм». Асноўныя рэфераты: «Бараньба з махізмам», «Аб развіцці марксісцкай тэорыі пазнання», «Крызіс сучаснай фізікі» і «Марксісцка-ленінскае вучэнне аб прадукцыйных сілах і вытворчых адносінах» даручана было распрацаваць і напісаць чатыром таварышам на працягу двух месяцаў. Семінар поўнасьцю сябе апраўдаў. Усе абласныя і гарадскія цэнтры з поспехам могуць і павінны прымяняць у сябе гэту форму работы, што будзе садзейнічаць тэарэтычнаму росту выкладчыкаў, дапаможа ім весці сваю работу на высокім узроўні бальшэвіцкай партыйнасці, аўладаць майстэрствам бальшэвіцкай прапаганды.

Выкладанне марксісцка-ленінскай тэорыі неабходна ўзняць на належную вышыню, каб узброіць рыхтуемыя кадры савецкай інтэлігенцыі самай перадавой навукай аб законах развіцця грамадства. І з гэтай задачай мы безумоўна справімся, бо маем для таго усе сродкі і магчымасці.

Б. Шпітальнік і М. Белкін

Актыўны памочнік партыі

(Вопыт перабудовы работы ў пераходнай камсамольскай арганізацыі калгаса)

Гістарычны XVIII з'езд ВКП(б) удзяліў вялікую ўвагу ленінска-сталінскаму камсамолу. Клопаты большэвіцкай партыі аб камсамоле знайшлі свай яракае адлюстраванне ў пэставах з'езда. У статут нашай партыі ўключэн спецыяльны раздзел аб камсамоле, дзе з вычарпальнай павулатой вызначаны яго задачы ў перыяд, калі партыя большэвікоў разгортвае сусветна-гістарычнага значэння работу па звар'яшчэнню будаўніцтва сацыялізма і паступоваму пераходу ад сацыялізма да камунізма.

Камсамольскім арганізмам прадастаўлена шырокае поле дзейнасці і гаспадарчай дзейнасці, развіцця творчай ініцыятывы.

Актыўны удзел камсамолу ў ўсім жыцці краіны павінен умела спалучацца з агульным уздзеяннем усяй яго работы, з ідэяльным выхаваннем камсамольскіх мас, з ўдзяленнем у рады камсамолу лепшай часткі моладзі, з апрацоўваннем марксісцка-ленінскай тэорыі.

У гэтым артыкуле мы хочам расказаць аб вопыце перабудовы работы калгаснай камсамольскай арганізацыі пры калгасе ім.іі Фрунзе (Пова-Барсуцкі сельсавет, Рэчыцкага раёна), якая налічвае зараз 39 членаў. Партыйная арганізацыя ў калгасе няма, і камсамольская арганізацыя дзейнічае ўсім прывільным вывады з ўказання таварыша Жданова аб тым, што там «дзе няма пераходнай партыйнай арганізацыі, як і пераходная камсамольская арганізацыя яна павінна ўзяць на сябе ролю актыўнага правадніка партыйных дырэктыв».

Рыхтуючыся да вяснянай псеўднай кампаніі, камсамольская арганізацыя паставіла перад сабою задачу стварэння ўзорнай камсамольска-маладзёжнай звоніцы, каб яны прыкладам сваёй працы натхнялі астатніх калгаснікаў на лепшую вытворчую работу.

Рэчыцкі райком і Гомельскі абком камсамолу адобрылі гэту ініцыятыву. Аднак, пры выдзяленні участкаў некаторыя брыгадцы калгаса асабліва вялікае супрацьстаяне арганізацыі камсамольска-маладзёжных звоніц, хоць і гэта пытанне было адобрана праўленнем калгаса і агульным сходам калгаснікаў. Толькі ўпартая і настойлівая барацьба пры дапамозе райкома партыі і райвыканкома дала камсамольскай арганізацыі магчымасць ажыццявіць пастаўленую задачу.

На чале чл. райкома камсамольска-маладзёжных звоніц былі пастаўлены камсамольцы Хаміков Саша, якую Прэзідыум Вархо-

нага Совета СССР узнагародзіў медаллю «За трудовую доблесть». Кавалёва Грыпіна, Жураулева Маша і комсомолец Тарашчанка Сцяпан.

У пачатку красавіка на адкрытым комсомольскім сходзе, прысвечаным уключэнню ў сацыялістычнае саборніцтва імені Трэція Сталінскай Пяцігодкі, тав. Хамякова заявіла: «Наша звыно бярэцца ў 1939 годзе дабіцца ўраджаю з участкаў у два гектары зямлі 18 цэнтнераў ільновалакна і 30 цэнтнераў ільнонасення і другога участка ў 2 га — на 170 цэнтнераў бульбы і 15 цэнтнераў ячменю з гектара». Такія-ж абавязкі ўзялі на сябе ўсе комсомольска-маладзёжныя звенні і робяць усе для таго, каб поўнасьцю іх выканаць.

Тав. Хамякова працуе па строгаму графіку, у спецыяльным сшытку вядзе ўчот работы за дзень. Вось некаторыя яе запісы:

«11 красавіка. Пабарапавалі участак. Унеслі 6 цэнтнераў супер-фасфата.

17 красавіка. Унеслі 8 цэнтнераў попелу.

20 красавіка. Участак забаранавалі ў другі раз.

26 красавіка. Унеслі 2 цэнтнеры аміячнай селітры.

29 красавіка. Участак засеялі.

10 мая. Пачалі матыжанне ільну».

У калгасе выяўлены былі сур'ёзныя недахопы ў правядзенні сяўбы. 4-я брыгада пасеяла бульбу ў аднавор, пры ворыве і сяўбе дапускаліся агрэхі і т. д. Інспектары па якасці не сапраўды за работай брыгады. Комсомольская арганізацыя вылучыла групу «легкай кавалерыі», якая правярала ўсе гэтыя факты і далажыла аб іх на адкрытым комсомольскім сходзе.

Таксама заўважана было, што многія калгаснікі сістэматычна не выходзяць на работу, што прысядзібныя участкі не заўсёды адпавядаюць нормам, устаноўленым статутом сельсавета. Пры гэтым было выяўлена 27 выпадкаў парушэння статута.

Усе гэтыя пытанні абмяркоўваліся на комсомольскім і на агульным сходзе калгаснікаў.

Комсомольскі сход, які адбыўся 2-га мая, адзначыўся ў сваёй настанове па дакладу старшынні праўлення калгаса кандыдата партыі т. Будачэнка дапушчальны ў чыё сяўбы недахопы (сяўбы ў аднавор, агрэхі, зацяжка сяўбы, адсутнасць працоўнай дысцыпліны, выпадкі парушэння статута сельсавета і інш. д.), на-мемну рад мерапрыемстваў па выпраўленню гэтых памылак. У пры-ватнасці ўжо выпраўлены парушэнні статута ў такіх прысядзібных участкаў.

Сельскі совет вельмі адставае ў выкананні пазна на месцы і малаку. Комсомольская арганізацыя заслухала даклад свайго агента па загапоўках. Указаўшы на недахопы яго работы, яна вылучыла ў дапамогу яму групу комсомольцаў.

Комсомольская арганізацыя займаецца пытаннем павышэння работы пажарнай дружны; па яе ініцыяцыі кіравнік дружны быў заменен больш працаздольным таварышом. Яна пактапацае таксама аб тым, каб у калгасе беспероботна працаваў інтэлы друк, развівалася калгасная самадзейнасць.

Такую разнастайную работу праводзіць пераможная комсомольская арганізацыя калгаса імені Фрунзе.

Таварыш Жданаў у сваім дакладзе на XVIII зездзе партыі гаварыў:

«...Скажам, няма парадку ў праўленні калгаса, дрэнна з

сяўбой, дрэнна з працоўнай дысцыплінай,—чаму гэтыя пытанні не можа абмяркоўваць комсамольская арганізацыя? Чаму комсамольская арганізацыя не можа абмяркоўваць пытанне аб дрэннай рабоце праўлення калгаса і арганізавань справу так, каб замяніць дрэннае праўленне добрым? Чаму комсамольская арганізацыя не можа абмяркоўваць пытанне аб дрэнных парадах у сельсавеце? Чаму яна не можа ўзяць на сябе, па даручэнню райкома партыі, і прыглядзенне партыйных даручэнняў, дырэктыв, якія зараз няма каму выконваць, толькі таму, што няма пярвочнай партарганізацыі? Я думаю, што комсамольская арганізацыя можа і павінна гэта рабіць».

Першыя крокі па рэалізацыі пастановаў XVIII з'езда ВКП(б) гавораць аб тым, што комсамольская арганізацыя калгаса імені Фрунзе правільна зразумела свае задачы.

VIII пленум ЦК ВЛКСМ у сваёй пастанове «Аб рабоце арганізацыі ВЛКСМ у сувязі з рашэннямі XVIII з'езда ВКП(б)» указвае:

«Звярнуць асаблівую увагу ўсіх арганізацый комсомола на неабходнасць рашуча палепшыць работу па выхаванню ўсёй савецкай моладзі ў духу марксізма-ленінізма, у духу большавізма. Рашэнне гэтай важнейшай задачы патрабуе ад усіх комсамольскіх арганізацый спалучэння практычнай работы па будаўніцтву камунізма з работай па ідэйнаму ўзбраенню савецкай моладзі. Усёй сваёй работай комсамольскія арганізацыі абавязаны выхоўваць у моладзі высокае пачуццё савецкага патрыятызма, мабільнасці і гатоўнасці. Кожны комсомолец павінен быць гатоў у любую мінуту са зброяй у руках устаць на абарону сваёй радзімы».

Як комсамольская арганізацыя калгаса імені Фрунзе выконвае гэту задачу, як яна спалучае практычную работу з уздымам ідэйнага зроўню членаў сваёй арганізацыі і калгаснай моладзі?

Пры комсамольскай арганізацыі рэгулярна, тры разы ў месяц, працуе палітгурток, які вывучае матэрыялы XVIII з'езда ВКП(б). 19 комсамольцаў і некомсамольцаў (сярод іх і настаўнікі школы, абслугоўваемая комсамольскай арганізацыяй) самастойна вывучаюць гісторыю партыі.

3-га чэрвеня была праведзена тэарэтычная канферэнцыя па першаму раздзелу «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

Комсамольская арганізацыя вылучыла 18 агітатараў. Некаторыя з іх (комсомолец-настаўніца тав. Грыханова, тав. Дорах П. В.) закончылі вывучэнне даклада таварыша Сталіна і прыступілі да вывучэння даклада таварыша Молатава.

Спалучэнне практычнай і гаспадарчай работы з павышэннем ідэйнага зроўню моладзі комсамольская арганізацыя праводзіць па дэталёва распрацаванаму плану. У чэрвені намечана правесці 4 агульныя сходы і 3 пасяджэнні камітэта комсомола. Намечана: абмеркаваць пастанову ЦК ВКП(б) і СНК СССР «Аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю і заатовак сельскагаспадарчых прадуктаў у 1939 годзе», заслухаць справаздачы групы «лёгкай кавалерыі» і загадчыка клубам, абмеркаваць выпадкі парушэння статута сельскагаспадарчай арцелі, даклад старшынні праўлення калгаса аб падрыхтоўцы да ўборкі ўраджаю, аб масавай рабоце ў калгасе, аб рабоце школы, аб культмасавай рабоце ў брыгадзе № 8, заслухаць даклад аб міжнародным становішчы і задачах прызыўнікоў, справаздачу

комсамольска-маладзёжных звенняў, аб выкананні фінплана па калгасу, аб становішчы абаронна-фізкультурнай работы ў калгасе, вывучэнне матэрыялаў чарговага II пленума ЦК ЛКСМБ. Акрамя таго, арганізаваць літаратурны вечар, прысвечаны А. М. Горкаму, паставіць лекцыю на антырэлігійную тэму, правесці вечар самадзейнасці, аформіць арганізацыю СВБ і гурткоў ПІХА і ГСА.

Правільная арганізацыя работы ў адпаведнасці з пастановамі XVІІ з'езда ВКП(б), сістэматычная масава-налічная работа сярод моладзі, узорная работа комсамольцаў на калгасных палях і іншых участках узнялі аўтарытэт комсамольскай арганізацыі і павялічылі цягу калгаснай моладзі ў комсамол. На працягу мэй месяца комсамольская арганізацыя прыняла 10 новых членаў. Загэтак паступіла 8 новых заяў аб прыёме ў рады комсамола.

Комсамольская арганізацыя рэкамендвала ў кандыдаты партыі 5 комсамольцаў. Райком партыі ўжо зацвердзіў 4 з іх, у тым ліку і сакратара пераходнай комсамольскай арганізацыі тав. Мядзведзева Фёдора.

Калгас імені Фрунзе зацвердзіў кандыдатуру на Усеагульную сельскагаспадарчую выстаўку Поеспхам калгаса не мала спрыяла дружная работа комсамольскай арганізацыі, якая упарты змагаецца за няўхільнае выкананне вялікіх задач партыі.

Размяшчэнне соцыялістычнай прамысловасці Беларускай ССР у трэцяй пяцігодцы

XVIII з'езд вялікай бальшавіцкай партыі амадушна прыняў трэці пяцігадовы план развіцця народнай гаспадаркі СССР. З сталінскім размахам намечана грандыёзная праграма далейшага будаўніцтва камуністычнага грамадства.

Трэцяя сталінская пяцігодка—пяцігодка новага гіганцкага ўздыму ўсёй народнай гаспадаркі, культуры і добрабыту працоўных мас нашай вялікай радзімы, у тым ліку і яе неад'емнай часткі—фарпоста краіны соцыялізма на заходніх рубяжах з капіталістычным светам—ардынароўнай Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

У святле сапраўды грандыёзных задач трэцяй пяцігодкі перад намі ва ўвесь рост пастае пытанне аб правільным, роўнамерным размяшчэнні соцыялістычнай прамысловасці па ўсёй рэспубліцы, аб набліжэнні яе да крыніц сыравіны і раёнаў спажывання.

Правільнае соцыялістычнае размяшчэнне прамысловасці мае велізарнае значэнне ў справе ліквідацыі адрыватан у спадчыну ад капіталізма процілегласці паміж горадам і вёскай.

Энгельс у сваёй класічнай рабоце «Анты-Дзюрынг» падвергнуў пачынаючы крытыцы вульгарны «сенецыфічны» прэжкі соцыялізм н. Дзюрынга, які меркаваў, што процілегласць паміж горадам і вёскай няўхільна па самой прыродзе рэчаў.

Аснованаложнікі марксізма-ленінізма яшчэ на зары развіцця электратэхнікі прадбачылі тыя грандыёзныя перспектывы, якіх дасць прымяненне электрычнасці ў вытворчых працэсах.

У 1850 годзе Маркс з геніяльнай прараблівасцю прадказаў далейшы лёс мадэлі электрычнай машыны:

«Царстваванне яе вялікасці пары, якая перавярнула свет у мінулым стагоддзі, скончылася; на яе месца стане нямерна больш рэвалюцыйная сіла—электрычная іскра»*).

Маркс і Энгельс падкрэслівалі велізарнае значэнне электрычнасці і лічылі, што імяна яна стане адным з магутнейшых рычагоў знішчэння процілегласці паміж горадам і вёскай.

Перадавая тэхніка, рознастайнасць відаў сыравінных рэсурсаў, высокі узровень развіцця прадукцыйных сіл створыць магчымасць роўнамернага размяшчэння прамысловасці. Але капіталізм не можа выкарыстаць гэту магчымасць.

«Толькі грамадства,—гаворыць Энгельс,—здольнае гарманічна прыводзіць у рух свае прадукцыйныя сілы, згодна адзі-

* Маркс, Выбраныя творы, т. I, стар. 76, выд. 1933 г.

наму агульнаму плану, у стане арганізаваць іх так, што будзе мачыма роўнамерна размеркаваць буйную вытворчасць па ўсёй краіне, у поўнай адпаведнасці з яго ўласным развіццём і захаваннем і развіццём іншых элементаў вытворчасці»^{*)}

Вучэнне асновапаложнікаў навуковага камунізму аб размяшчэнні прадукцыйных сіл пры сацыялізме атрымала сваё далейшае развіццё ў работах Леніна і Сталіна. Правадыры нашай партыі ўжо ў 1920 годзе, ва ўмовах бяспрыкладнага заняпаду сельскай гаспадаркі і прамысловасці, у перыяд разрухі і цяжкіх затрудненняў на харчовым, навуковым і транспартным фронтах, у калыцы імперыялістычнай блокады абвясцілі, упершыню ў свеце, дзяржаўны план сацыялістычнай перабудовы ў мінулым адстагалай краіны на базе навейшай тэхнікі электрычнасці.

План ГОЭЛРО ўвайшоў у гісторыю як адно з самых смелых і тэрачных дзеянняў пролетарыята, як грандэзны вызув капіталістычнымі краінамі.

У гэтым выдатным дакуменце ясна сказана, што мы жадаем выраўняць фронт нашай эканомікі ва ўзровень з дасягненнямі капіталістычнага ўкладу, эканамічна дагнаць і перагнаць перадавыя капіталістычныя краіны, роўнамерна размясціць прамысловасць, палічыўшы яе непасрэдна да крыніц сыравіны і раснаў спажывання.

У выніку няўхільнага правядзення ў жыццё ленінска-сталінскай палітыкі індустрыялізацыі план ГОЭЛРО не толькі поўнасцю выканан, але і перавыканан амаль у два з паловай разы. Царская Расія атрымала пятнаццатае месца ў свеце па вытворчасці электраэнергіі СССР выйшаў на другое месца ў Еўропе і трэцяе ў свеце. У 1910 годзе было выраблена 1,9 млрд. кіловат-гадзін электраэнергіі, у 1938 годзе электрастанцыі СССР далі 41,2 млрд. кіловат-гадзін. Адна толькі Дняпроўская гідрастанцыя імя Леніна ўжо ў 1936 годзе дала электраэнергіі больш, чым усе электрастанцыі былой царскай Расіі.

Сталін—вялікі пераўтваральнік, геніяльны правадыр, настаўнік і друг працоўных—мудра і пабеданосна веў і вядзе ў бой армію будаўнікоў сацыялізма. Таварыш Сталін з'яўляецца аўтарам планаў, якія назаўсёды ўвайшлі ў сусветную гісторыю пад іменем сталінскіх.

За годы двух сталінскіх пяцігодак раней адстагала ў тэхнічных адносінах краіна ператворана цяпер у перадавую індустрыяльную дзяржаву з самым буйным у свеце машынізаваным калектыўным землеўборствам. На месцы былой турмы народаў вырас на аснове ўзаемадапамогі і супрацоўніцтва несакрушальны брацкі саюз многіх народаў.

За годы першай і другой пяцігодак створана новая, удасканаленая тэхніка, асваенне якой дало штуршок развіццю магутнага стаханавскага руху за высокую прадукцыйнасць працы, за перагляд старых тэхнічных норм і праектных магутнасцей.

Поспехі тэхнічнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі, няўхільны рост кадраў, аўладаўшых тэхнікай сваёй справы, даюць магчымасць паскорыць вырашэнне нашай асноўнай задачы—дагнаць і перагнаць у эканамічных адносінах найбольш перадавыя капіталістычныя краіны.

Сталінскі план індустрыялізацыі СССР забяспечыў найбольш

^{*)} Маркс і Энгельс, т. XIV, стар. 301.

нацыянальнае размяшчэнне прадукцыйных сіл, стварэнне другой вугальна-металургічнай базы, сапраўдных прамысловых прадпрыемстваў у нацыянальных рэспубліках, на Далёкім Усходзе, у Сярэдняй Азіі, на Півначы, на самых далёкіх ускраінах нашай краіны.

Трэці пяцігоднік пачаў развіццё народнай гаспадаркі дасць мажымасць яшчэ больш наблізіць прамысловасць да крыніц сыравіны і раёнаў спажывання, а таксама дабудаваць далейшыя ўздыму эканомікі ў мінулым адсталых раёнах СССР.

У рэзалюцыі XVIII з'езда ВКП(б) указана:

«З'езд лічыць, што ў размяшчэнні новага будаўніцтва ў трэціх пяцігодках па раёнах СССР неабходна выходзіць з набліжэння прамысловасці да крыніц сыравіны і раёнаў спажывання ў межах ліквідацыі нерацыянальных і прымерзі да далёкіх перавозак, а таксама—далейшага ўздыму ў мінулым эканамічна-адсталых раёнах СССР».

Набліжэнне прамысловасці да крыніц сыравіны і энергіі і роўнамернае яе размяшчэнне азначае ў нашых умовах, ва ўмовах пяхальнага ажыццяўлення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі, гаспадарчы і культурны ўздым ранен адсталых раёнаў—былых ўскраін царскай Расіі.

* * *

Беларуская Савецкая Соцыялістычная Рэспубліка, дзякуючы няўхільнаму правядзенню ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі і брацкай дапамозе рускага рабочага класа, з краіны адсталая, жабрацкая да рэвалюцыі, ператварылася, асабліва за гады двух сталінскіх пяцігодак, у квітнеючую індустрыяльна-калясную краіну.

Атрымліваючы ад саюзнага ўрада сістэматычную дапамогу матэрыяльнымі рэсурсамі і кадрамі, БССР развівала сваю прамысловасць значна больш хуткімі тэмпамі, чым СССР у цэлым. Асноўныя фонды прамысловасці СССР за першую пяцігодку вырастлі ў 2,2 раза, а БССР—у 3,9 раза. У 1937 г. валавая прадукцыя прамысловасці БССР дасягнула 2,1 млрд. рублёў, перавысіўшы даваенны ўзровень у 21 раз, тады як прадукцыя прамысловасці СССР у цэлым перавысіла яго ў 9,5 раза.

Напярэдадні першага пяцігодкі прамысловасць БССР давала прадукцыі ў 3 разы менш, чым сельская гаспадарка, а ўжо ў 1932 г. перавысіла яе ўзростаў прадукцыяй. У 1937 г. удзельная вага прамысловасці ва ўсёй прадукцыі народнай гаспадаркі дасягнула 77,5 проц.

За гады двух сталінскіх пяцігодак у будуючую прамысловасць БССР укладзена каля 860 млн. рублёў. К 1937 году асноўныя фонды будуючай прамысловасці дасягнулі 638 млн. рублёў, г. зн. у параўнанні з 1928 г. вырастлі ў 7,7 раза. Цяжкая прамысловасць развівалася яшчэ больш высокімі тэмпамі: яе асноўныя фонды к 1937 г. павялічыліся ў параўнанні з 1928 г. у 10,3 раза.

У БССР за гады савецкай улады створан рад новых галін прамысловасці (тарфяная, машынабудавальная, хімічная, цэментная, тлущавая і інш.). К 1936 году асноўныя фонды новых і рэканструяваных прадпрыемстваў займалі ва ўсёй цэнзавай прамысловасці БССР 83 проц., а ў вядучых галінах удзельная вага іх была яшчэ большай: у электрастанцыях 93,8 проц., у тарфянай прамысловасці 94,6 проц., у скура-абутковай 98,8 проц. і т. д.

За годы сталінскіх пяцігодак у БССР пабудаваны: Бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат (адзін з буйнейшых у Еўропе), Магілёўская фабрыка штучнага валакна, віцебская швейная фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», віцебская трыкатажная фабрыка «КІМ». Белгрэс імя Сталіна, Гомсельмаш, барысаўская запалкавая фабрыка «Пролетарская перамога», Крычаўскі цэментны завод, Магілёўскі грубаліцейны завод, Гомельскі механізаваны шклозавод імя Сталіна і т. д. Зусім занова створана мясная і кандзіцёрская прамысловасць, а таксама галіны, якія выпускаюць прадметы шырокага спажывання: швейныя, трыкатажныя і іншыя вырабы.

На базе багацейшых сыравінных рэсурсў пабудаваны дзесяткі буйнейшых тарфяных заводаў. Ужо к канцу першай пяцігодкі асновныя фонды тарфянай прамысловасці ўзраслі ў 12,7 раза супроць 1928 г. Уведзены новыя удасканаленыя способы здабычы торфу: фрэзерны, багерны, скрэперны, вялікі гідраторф.

У 1938 г. прадукцыя тарфянай прамысловасці дасягнула звыш 2.500 тыс. тон супроць 14 тыс. у 1913 г.

Буйнейшыя, аспэцыяльныя перадавой тэхнікай машынабудаўнічыя заводы (завод імя Кірава, імя Варашылава ў Менску, завод імя Кірава ў Віцебску і завод «Пролетарыі» у Гомелі) выпрацоўваюць стругальныя, такарныя, свірвальныя станкі, машыны для дарожнага будаўніцтва, для тарфянай прамысловасці, розныя сельскагаспадарчыя машыны, запасныя часткі для трактараў і т. д.

Менск, Гомель, Магілёў, Віцебск, Мазыр, Бабруйск, Орша, Полацк і іншыя гарады ператвораны ў буйнейшыя рабочыя цэнтры. Валавая прадукцыя прамысловасці ўжо ў 1936 г. перавысіла прадукцыю 1913 г. на Менску ў 20 раз, на Віцебску ў 39,4 раза, на Гомелю ў 55,6 раза, на Магілёву ў 86,9 раза, на Бабруйску ў 26,6 раза. Узніклі новыя прамысловыя цэнтры: Крычаў, Быхаў і інш.

Дасягнуты рашчучыя поспехі ў тэхнічнай рэканструкцыі прамысловасці Беларусі. Энергаўзброенасць прадпрыемстваў ўзрасла на 40 проц. у параўнанні з 1928 г. Удзельная вага спажываемай электраэнергіі ўзнілася з 26,4 проц. у 1928 г. да 78,6 проц. у 1937 г. У асобных галінах гэты рост яшчэ больш значны: у хімічнай — з 18,0 да 98,4 проц., у металаапрацоўчай — з 58,6 да 99,5 проц. і т. д.

Звыш 175 тысяч рабочых працуе зараз на прадпрыемствах рэспублікі. Створаны кадры рабочых і інжынераў з беларускага насельніцтва.

К канцу другой пяцігодкі на калгасных палях БССР працавала звыш 8 тыс. трактараў, 629 камбайнаў, 1094 шырокахватныя льюцэрабілкі, 2.047 складаных і поўскладаных малатарань, 1.697 трактарных сеялак і тысячы іншых сельскагаспадарчых машын.

З кожным годам павялічваюцца ўраджаі тэхнічных культур, ўзмоцнена развіваецца сацыялістычная жывёлагадоўля. За чатыры годы (з 1/1—34 г. па 1/1—38 г.) пагалоўе буйнай рагатай жывёлы павялічылася на 40,7 проц., свіней — на 85,7 проц., авечак і коз — на 20,2 проц.

К пачатку 1939 г. на Беларусі налічвалася звыш 10 000 калгасаў, у якіх аб'ядналася 90 проц. усіх сялянскіх двароў з 96—97 проц. пасеўнай плошчы.

З краіны сахі і касулі Беларусь ператварылася ў краіну трактара і камбайна.

Такія, у кароткіх рысах, поспехі, дасягнутыя Беларускай ССР у выніку правязнення ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі. Яны былі-б яшчэ больш грандыёзнымі, калі-б не контррэвалюцыйная ідэя ідэя трацкіска-бухарынскіх і буржуазна-нацыяналістычных шпенаў, якія прабавалі сарваць пераможны ход соцыялістычнага будаўніцтва, дэзарганізаваць новае размяшчэнне прадпрыемстваў рэспублікі, забытаць пытанні спецыялізацыі па раёнах і прадпрыемстваў.

Не малую шкоду ворагі народа нанеслі ў паліўнай прамысловасці. Яны знарок зніжалі планы здабычы мясцовага паліва, зрывалі механізацыю торфараспрацовак, закрывалі торфарцелі і т. д. Яны усяляк тармазілі будаўніцтва энергетычнай базы Беларусі, асабліва другіх чарг БССР, якая мае велізарнае значэнне для развіцця прамысловасці ў Віцебску, Магілёве, Оршы і ў радзе іншых гарадоў і раёнаў рэспублікі.

Але слава ворагам аказалася б тая. Слава савецкая разведка выявіла гэтых змярэнцаў. Партыя Леніна-Сталіна паспяхова ліквідуе вынік варожай работы і намячае яшчэ больш грандыёзныя планы соцыялістычнага размяшчэння прадукцыйных сіл.

Поспехі, дасягнутыя ў соцыялістычным будаўніцтве Беларускай ССР, дэманструюць на аснове прынятага XVIII зездам ВКП(б) трэцяга пяцігодня планы вызначыць маштаб і формы спецыялізацыі нашай гаспадаркі і пачаць размяшчэнне найбольш важных прамысловых аб'ектаў, галоўным чынам на базе мясцовай сыравіны.

Развіццё нашай рэспублікі ў трэцім пяцігоддзі пойдзе па лініі далейшага індустрыялізацыі, пяхітання росту тэхнічнага ўзбраення, дасягнення больш высокага ўроўня развіцця навуковай тэхнікі, ўсямернага развіцця ўсенароднага стаханаўскага руху.

Высакі развіцця навукі дасягнуць галіны прамысловасці, якія працуюць на мясцовай сыравіне: тарфяная, лясная, дрэваапрацоўная, будаўнічых матэрыялаў, харчовая, тэкстыльная і іншыя.

Тарфяная прамысловасць сярод іншых галін народнай гаспадаркі Беларусі займае буйнейшае месца.

Наводзе даных Інстытута торфа, на тэрыторыі БССР зарэгістравана больш 2 (800) тарфянікаў з агульнай плошчай каля мільёна га (973,960 га). Прамысловыя залежы торфу займаюць 840 тыс. га і запасаў звыш 16 мільярдаў кубаметраў сырой масы. Аднак і гэтыя велізарныя лічбы не ахоплваюць поўнасцю тарфяны фонд рэспублікі, бо ў іх, па-першае, не увайшлі даныя 1937—1938 г., а, па-другое, яшчэ далёка не ўсе расны БССР даследаваны з дастатковай паўнатаю.

Тарфяныя месцанараджэнні даволі роўнамерна размеркаваны па ўсіх кутках нашай краіны. Аднак на агульным фоне выдзяляюцца раёны павышанай канцэнтрацыі і раёны, менш багатыя торфам. Да першых галоўным чынам адносяцца частка басейна Заходняй Дзвіны, заходняя палова сярэдняй часткі Беларусі, басейн Прыпяці, усходняя-ж частка, асабліва ў сярэдняй паласе, менш затарфавана.

Беларускія тарфянікі па якасці сваёй не ўступаюць і нават ва многім перавышаюць якасць тарфянай сыравіны суседніх і цэнтральных абласцей СССР. Па сваіх тэхнічных уласцівасцях беларускія тарфянікі прыгодны для самых рознастайных народнагаспадарчых

мэт. За нямногім выключэннем усе заляганыя могуць эксплуатавацца для паліва і газіфікацыі з выкарыстаннем тарфяных смол для хімічнай прамысловасці.

Павсямесная наявнасць торфу ў рэспубліцы дзвягае ў трэцім пяцігоддзі ўсямерна развіць тарфяную прамысловасць, пашыраючы існуючыя і ўводзячы ў эксплуатацыю новыя торфагаспадаркі з комплекснай механізацыяй працэсаў вытворчасці, ствараючы паліўныя базы на месцы спажывання торфу, што дае магчымасць скараціць аб'ём і радыус перавозак і ў значнай меры падлегчыць работу транспарта. У далейшым не могуць быць цярлівы перавозкі торфу на чыгуны на 240—240 кіламетраў, часта нерацыянальныя сустрэчныя, залішне-далынія. Так, напрыклад, торф вывозіцца з Смалявіч Менскай вобласці ў Віцебск, з торфзавода «Татарка» Асіповіцкага раёна ў Гомель.

У трэцім пяцігоддзі на развіццё тарфянай прамысловасці адпускаецца 200 млн. рублёў супроць 67 млн. у другой пяцігодцы. Гэтыя велізарныя сродкі дазваляюць фарсіраваць асваенне новых торфмасіваў.

Ужо ў 1939 г. неабходна пачаць асваенне буйнейшага торфмасіва «Дабееўскі мох» (Сіроцінскі раён Віцебскай вобласці) з плошчай звыш 3.080 га і запасам торфу ў 64 млн. кубаметраў. У гэтым жа раёне ёсць яшчэ два вялікія месцанараджэнні торфу: Караванніцкае і Бавялінскае, распрацоўка якіх з 1935 года шкідніцкім закансервалам.

У Віцебскай вобласці намячаецца прыступіць да асваення такіх буйнейшых торфмасіваў, як «Кранівенскі мох» Лезненскага раёна, «Смятанка» Шклоўскага раёна, «Гурынскае» Чашніцкага раёна, «Шчэрбінскі мох» Аршанскага раёна. З уводам у эксплуатацыю гэтых і раду дробных торфмасіваў Віцебская вобласць зойме пасля Менскай адно з вядучых месц у тарфянай прамысловасці рэспублікі і амаль поўнасцю задаволіць патрэбы сваёй камунальнай гаспадаркі, прамысловасці, школ, больніц, устаноў і насельніцтва.

Тарфяныя багатыя Магілёўскай вобласці да апошняга часу ляжаць някранутымі. Тысячы га тарфяных балот Бялыніцкага, Прапоискага, Хоцімскага, Клічаўскага і іншых раёнаў вобласці амаль не распрацоўваюцца. Кіраўнікі гэтых раёнаў баяцца, што з павелічэннем збыты торфу на яго не знойдзецца спажывцоў, тым часам як торф мала выкарыстоўваецца ў камунальнай гаспадарцы і яшчэ менш для апальвання школ, больніц і устаноў.

У непасрэднай блізкасці ад Магілёва ёсць сотні га тарфяных балот з глыбіняй залягання торфу ад 3 да 5 метраў. Гэтыя масівы таксама амаль не выкарыстоўваюцца, хоць горад адчувае вялікую патрэбу ў паліве.

Асабліва востра стаіць пытанне аб стварэнні паліўных баз на мясцовым торфе ў найбольш бязлесістых раёнах: Мсціслаўскім, Лоеўскім, Горацкім і іншых. Развіццё мясцовай паліўнай тарфянай базы паміма задавалення мясцовых патрэб дае яшчэ і тую выгаду, што большая частка спажываемай на паліва драўніны можа быць скарыстана на пашырэнне выпуску мэбля і іншых вырабаў шырокага спажывання.

У Бабруйскім раёне ў трэцім пяцігоддзі намячаецца пабудова торфзаводаў «Туголіца» і «Рэдкі рог».

У Гомельскай вобласці намячаецца ўвод у эксплуатацыю торфараспрацовак «Голае» Добрунскага раёна, «Беліцкае» Рагачоўскага раёна, «Жарэбна-Конскае» Гомельскага раёна. Магутнасць торфза-

вода «Большэвік» неабходна дасягнуць з 225 тыс. тон у 1938 г. да 325 тыс. тон у 1942 г. Аднак і гэтыя торфмасівы поўнасцю не забяспечаць горад Гомель і яго вобласць мясцовым палівам, і торф часткова прыдзецца ўвозіць з іншых абласцей рэспублікі.

На тэрыторыі Палескай вобласці знаходзіцца звыш 28 проц. усіх тарфяных рэсурсаў Беларусі. Але ў здабычы торфу вобласць займае усёго толькі 2,5 проц. Прыродныя багацці вобласці зусім слаба вывучаны. У 1939 г. намечана падцягнуць торфаздабычу па вобласці да 3,8 проц., а ў 1940 г. пачаць асваенне велізарнага тарфянага масіва «Васілевічы».

Побач з усямерным развіццём здабычы торфу ў трэцім пяцігоддзі трэба вырашыць задачу яго тэрмахімічнай перапрацоўкі. Першыя вопыты газіфікацыі торфу, праведзеныя Акадэміяй Навук БССР, далі станоўчыя вынікі. Зараз вядуцца вопыты па пераводу транспартнага парка з бензіна і карасіна на тарфянае паліва. Велізарнае народна-гаспадарчае значэнне маюць таксама вопыты па здабычы спірту з тарфянага ачосу.

У Сіроцінскім раёне неабходна прадугледзець будаўніцтва завода па штучнаму абязводжванню торфа, а ў Менскай вобласці — будаўніцтва аднаго-двух коксахімічных заводаў. Тарфяны кокс можа цалкам замяніць прывозны мінеральны з Данбаса і дарагі дравяныя вугаль. Трэба таксама прадумаць пытанне аб будаўніцтве ў Магілёве камбінаванага завода па вытворчасці кокса і бытавога газа.

Электрыфікацыя. За годзі двух сталінскіх пяцігодак энергетычнае падтрымка Беларусі вырасла як коткасна, так і якасна. Але ўсе-ж яна змушала яшчэ найболей вузкім месцам у нашай народнай гаспадарцы. Усе без выключэння прамысловыя цэнтры рэспублікі адчувалі востры недахоп электраэнергіі, па расну Белгрэс звыш 10 тыс. кіловат, па Менску 8 тыс., па Гомелю 4—5 тыс. і т. д. Асабліва слаба электрыфікавана паўднёвая частка Беларусі, што сказала на яе эканоміцы. Палеская вобласць у прамысловым развіцці моцна адсталая ад астатніх частак Беларусі.

Абсталяванне большасці электрастанцый (ГЭС № 1 у Менску, Бабруйская, Палеская і інш.) вельмі зношана, з нізкім каэфіцыентам карыснага дзеяння.

Па Белгрэс — сучасны электрастанцыя Беларусі каэфіцыент карыснага дзеяння паліва складае ўсяго 15—20 проц. Інакш кажучы, мы атрымліваем у выніку электрафікацыі толькі адну пятую частку патрэбнай энергіі, або з кожнай тысячы тон торфу 200 спальваецца ў кацельнай Белгрэса марна.

У трэцім пяцігоддзі па электрыфікацыю БССР адпускаецца 185 мільянаў рублёў, супраць 20 млн у другой пяцігодцы. Гэты капіталакладанні даюць магчымасць дасягнуць магутнасць электрастанцый з 87,4 тыс. кіловат-гадзін у 1937 г. да 189,4 тыс. кіловат у 1942 г.

Велізарныя торфяныя рэсурсы рэспублікі дазваляюць карэнтам чынам рэканструяваць існуючыя і стварыць новыя электрастанцыі.

У Палескай вобласці на базе былішняга торфмасіва «Васілевічы» намечаліся будаўніцтва расійскай станцыі магутнасцю ў 12 тыс. кіловат з уводзім яе ў эксплуатацыю ў 1942 г. У раёне Барысава на базе Сматывіцкага торфмасіва імячаецца будаўніцтва электрастанцыі магутнасцю ў 12 тыс. кіловат.

Расшыраецца Менская ГЭС № 2 на 12 тыс. кіловат, Бабруйская —

на 3 тысячы, Слуцкая—на 2 тысячы, Гомельская на 1,5 тысячы. У 1939 г. заканчваецца будаўніцтва Мазырской электрастанцыі на 2,1 тыс. кіловат, коштам у 8 млн. рублёў.

У радзе гарадоў Беларусі будзе праведзена вялікая работа па цеплафікацыі прамысловасці і комунальнай гаспадаркі, што значна палепшыць электраснабжэнне, намнога знізіць сабекошт кіловат-гадзіны, палепшыць комунальнае абслугоўванне працоўных. У Менску пры расшырэнні электрастанцыі № 2 будзе устаноўлены новы цеплафікацыйны турбагенератар на 6 тыс. кіловат, што дазволіць цеплафікаваць прылягаючыя да станцыі прамысловыя прадпрыемствы, установы, школы, дзетсады.

У Віцебску, у раёне Маркаўшчыны, намячаецца будаўніцтва ТЭЦ на 6 тыс. кіловат, што значна палепшыць электраснабжэнне горада і дасць магчымасць цеплафікаваць фабрыку «КІМ», фанерны завод і іншыя прадпрыемствы.

У Магілёве намячаецца пабудова ТЭЦ на 12 тыс. кіловат з затратамі ў 21 млн. рублёў. Расшыраецца ТЭЦ Магілёўскай фабрыкі штучнага шэўку. Цеплафікацыя Менска, Віцебска і Магілёва за адзін толькі год дасць эканоміі 125—150 тыс. тон торфу або 6—7 млн. рублёў.

У рашэннях XVIII з'езда ВКП(б) вялікая увага ўдзелена будаўніцтву невялікіх мясцовых гідрастанцый.

Беларуская рэспубліка мае ўсе магчымасці для стварэння сеткі гідрастанцый невялікіх і сярэдніх магутнасцей. Даволі указваць, што ў нас звыш 500 вадзяных млыноў злучаныя магутнасцю у 10,5 тыс. конскіх сіл. Пры большасці гэтых млыноў можна з невялікімі затратамі пабудаваць гідрастанцыі ад 15 да 45 кіловат. На тэрыторыі БССР звыш 300 невялікіх рэк, не лічачы вялікіх. Пры рацыянальным выкарыстанні яны могуць даць не менш 600 тыс. кіловат энергіі для электрыфікацыі прамысловасці, сельскай гаспадаркі і раённых цэнтраў.

Будаўніцтва дробных і сярэдніх гідрастанцый у параўнанні з цеплавым дасць вялікі эканамічны эфект, бо захаваецца тысячы тон паліва.

Паралельна з дробнымі гідрастанцыямі неабходна прадугледзіць будаўніцтва міжкаласных гідралектрастанцый магутнасцю у 100—500 квт., разлічаных на абслугоўванне 10—30 калгасаў.

Прамысловасць будматэрыялаў. На тэрыторыі нашай рэспублікі знаходзяцца багатыя запасы рэчываў для вырабы вапны, вапняку і іншых выкапняў. Аднак прамысловасць мясцовых будматэрыялаў ні па свайму геаграфічнаму размяшчэнню, ні па мерах здабывання сыравіны не здзяўляе пастаўленых перад ёю задач.

Амаль тры чверці (74,4 проц.) усёй вытворчасці вапны ў рэспубліцы прыпадае на Віцебскую вобласць, у асноўным на Віцебскі і Аршанскі раёны, што выклікае значныя затраты на перавозкі істотна адбіваецца на кошце вапны. Неабходна пабудаваць рад невялікіх механізаваных заводаў усюды, дзе ёсць рыхлыя крэды, раканструяваць вапняныя заводы ў Веткаўскім раёне, у Дзержынску, Быхаве, Касцюковічах, Вярхоўі і Левай Рубе. Тады выпуск вапны ў 1942 г. дойдзе да 141,8 тыс. тон.

Важнай праблемай з'яўляецца змякчэнне дэфіцытнасці цэменту. Змяняць цэмент у складаных растворах, у цагляных і бутавых

кладках пад вадой, пры штукатурцы і т. д. можа гідраўлічная вапна. У якасці сыравіннай базы для гэтай вытворчасці можна выкарыстаць крэйдавыя месцанараджэнні ў Клімавічах, што пацверджана даследаваннямі і поўзаводскімі іспытамі, праведзенымі Інстытутам прамысловасці.

Каб забяспечыць далейшае разгортванне будаўніцтва ў рэспубліцы, вытворчасць цэмента павялічваецца да 140 тыс. тон у 1942 г. замест 106 тыс. тон у 1937 г., чарапіцы—да 24 млн. штук супроць 6,8 млн. штук у 1938 годзе.

Неабходна наладзіць вытворчасць адмучанай крэйды, якая шырока прымяняецца ў шклянай, шпалернай, лінолеумнай, кабельнай, малочна-кислотнай, пагачнай прамысловасці, у вытворчасці газаваных вод, у будаўнічай справе і т. д. На падліках Белхімхімраўніцтва адна толькі шкляная прамысловасць спажывае 10—12 тыс. тон крэйды, шпалерная—2—2,5 тыс. тон, а ўсяго для БССР патрабуецца 30—40 тыс. тон крэйды. Тым часам Крычаўскі крэйдавы завод, які дае 5,2 тыс. тон, не можа задавоіць патрэбы нашай прамысловасці, і крэйду прыходзіць увозіць з Украіны і Курскай вобласці. У БССР гэта вытворчасць можа быць шырока разгорнута. У першую чаргу трэба пабудаваць новы крэйдавы завод магутнасцю ў 10—15 тысяч тон на базе разведанага месцанараджэння Глушнёва, у 2—3 кілометрах ад станцыі Крычаў.

Не менш справа і з чарапіцы, 60 проц. вытворчасці якой канцэнтравана ў Вцебскай вобласці. У 1939 г. Вцебская вобласць дасць 7 млн. чарапіцы, з якіх 2—3,5 млн. штук пойдзе на мясцовыя патрэбы, а астатняя ні вываз, што з'яўляецца зусім недапушчальным, улічваючы вялікую нерэнтабельнасць перавозак чарапіцы.

Белдзяржразведка выявіла, што глина для вытворчасці чарапіцы ёсць у радзе месц рэспублікі: у Лупалаве ля Магілёва, у Чырвоным Бярэзе Ждзюбскага раёна, у Людзянцкім сельсавеце Жыткаўскага раёна, у Белічах Парыцкага раёна, у Лясках Тураўскага раёна і т. д.

У 1939 г. саюзна ўрад адпусціў срэжкі на пабудову 15 новых невялікіх чарапічных заводаў магутнасцю ў 150—300 тыс. штук. У далейшым будаўніцтва чарапічных заводаў пойдзе больш інтэнсіўна, каб у 1942 г. вытворчасць чарапіцы дасягнула да 25—30 млн. штук.

У трэцім пяцігоддзі неабходна прыступіць да комплекснага выкарыстання багатых месцанараджэнняў розных мінеральных сыравін у Лосўскім раёне. У Гарадку, каля Лосва, акрытыя з лежы гавчарнае гліны, якія можа быць з поспехам выкарыстаны для вытворчасці каналізацыйных труб, метлахскіх плітак і асвятривальных цэглы. Побач, каля пасёлка Садаўева, залягаюць дображэлізныя кварцавыя пясчкі для вытворчасці шкла. На процілеглым беразе ракі Дняпра ёсць жалезныя руды, з якіх можна здабыць мінеральныя фарбы: охра, сурык, мумію і інш.

Не менш актуальнай з'яўляецца вытворчасць абліцовачнай цэглы, якая замяняе дарагую знатворную штукатурку і надае будынку прыгожы выгляд. Неабходна пачаць у якасці і расшырыць вытворчасць керамікі на Менскім і Копыскім заводах, на базе копйскіх глін арганізаваць вытворчасць ліцавога матэрыяла тыпу тэракоты і маелікі. Нарэшце, неабходна арганізаваць вытворчасць фібраліта, як добрага будаўнічага і ізаляцыйнага матэрыяла, і советліта—для тэрмаізаляцыі.

Металаапрацоўчая прамысловасць. Машынабудаўнічая прадукцыйная заводаў сістэмы Наркаммашпрама БССР павінна значна вырасці як

за кошт выкарыстання ўнутрызаводскіх рэзерваў, так і за кошт даабсталявання і дабудовы прадпрыемстваў.

Бабруйскі машынабудаўнічы завод імені Сталіна павінен спецыялізавацца ў выпуску машын для тарфянай і цаглянай прамысловасці, а таксама гідраўлічных турбін сярэдняй і малой магутнасці. Ён ужо асвоіў 20 тыпаў памераў гідраўлічных турбін і па выпуску іх займае віднае месца ў Саюзе.

Магілёўскі трубаліцейны завод павінен наладзіць вытворчасць труб больш дробнага асартымента, расшырыць выпуск кровельнага жалеза, пабудаваць цэх эмаліраванай і чыгуннай пасуды і прадметаў камунальнай гаспадаркі з вытворчай праграмай у 2,5 тыс. тон у год.

Адным з важнейшых мерапрыемстваў павінна быць будаўніцтва пры заводзе імені Сталіна або «Чырвоны барэц» (Орша) цэха коўкі і чыгуну. Гэтыя заводы вырабляюць запасныя часткі машын з шэрага чыгуну, больш цяжкага ў параўнанні з коўкім, што вядзе да вялікіх перавыдаткаў метала. Акрамя таго камунальная гаспадарка патрабуе для ўсё ўзрастаючага камунальнага і жыллёвага будаўніцтва злучальных фітынгаў, якія не могуць быць адліты з шэрага чыгуну. Вось чаму цэх для адліўкі і апрацоўкі фітынгаў трэба пабудаваць ва што-б там ні стала.

Хімічная прамысловасць Беларусі вельмі адстала ад іншых галін народнай гаспадаркі.

У трэцім пяцігоддзі значна павінен павысіцца выпуск фасфарытнай мукі: з 31,2 тыс. у 1937 г. да 60 тыс. тон у 1942 г.

Павялічэнне ў БССР значнай колькасці смол дазваляе праектаваць будаўніцтва завода па пераапрацоўцы смалы для атрымання больш каштоўных хімічных прадуктаў: парафіну, воску, фенолу, пеку і інш.

Для вытворчасці безалкагольных напінкаў намячаецца будаўніцтва цэха валькан ацалекаваты. Для атрымання натуральнага каучука прадугледжана будаўніцтва завода па пераапрацоўцы кок-сагізы.

Пры галактарэінай фабрыцы імя Фрунзе ў Менску будзе арганізавана вытворчасць галакта 400 тон у год. Асноўнай сыравінай для гэтай вытворчасці з'явіцца казеін.

Сярод іншых прадпрыемстваў, якія неабходна пабудаваць на Беларусі, неабходна адзначыць завод у Гомелі, зноў будзетаваў, цэх сухога прэсавання дэльта, цэх эмалі і пасуды, а таксама будаўніцтва Барысаўскай фабрыкі музычных інструментаў, рэжысцыйна-інжынернага завода імя Дзержынскага і аўтамабільнай фабрыкі імя Кагановіча.

Значна павінна ўзрасці ўдзельная вага кваліфікаваных галін дрэваапрацоўчай прамысловасці: папяронаў, фанеры, зашлікаванай. У 1942 годзе вытворчасць паперы павялічыцца да 64,5 тысячы тон супроць 31,7 тысячы тон у 1937 г., фанеры да 220 тысяч кубаметраў супроць 193,3 тысячы і зашлікаванай да 3157 тыс. скрынак супроць 1889 тысяч.

Асабліваю увагу трэба удзяліць асваенню бітумнага Палескага вобласці, якая, не гледзячы на значны гаспадарчы і культурны рост за годы двух сталінскіх пяцігодак, усё-ж моцна адстала ад прамысловага развіцця іншых абласцей рэспублікі. У валавой прадукцыі прамысловасці БССР удзельная вага Палескай вобласці складае толькі 4,1 проц., у той час як па тэрыторыі яна займае 20,2 проц. і па насельніцтву—звыш 12 проц. Пры сярэднім росце валавой прадук-

малыя механізаваць працэсы вытворчасці, уводзячы машыны Лінча, поўаўтаматы Шылера і т. д.

Харчовая прамысловасць БССР у трэцім пяцігоддзі павялічыць валавую прадукцыю ў 1,5 раза. Значна павялічыцца выпуск бутылных і кандэцёрскіх, мясных і каўбасных вырабаў. Забяспечваецца далейшы рост хлебапечэння, масладзельна-малочнай прадукцыі, улову рыбы. У Ленелі, Магілёве і Слуцку будуюцца хлебазаводы, у Магілёве—мясакамбінат.

Перад самагужна-прамысловай кааперацыяй Беларусі становіцца адказная задача павялічыць вытворчасць прадметаў шырокага спажывання, палепшыць і расшырыць іх асартымент, усямерна выкарыстоўваючы мясцовыя віды сыравіны; шырока разгарнуць сетку рамонтных майстэрняў, пунктаў індывідуальнага пашыву, пральню, фарбоўняў і т. д.

Выступаючы на XVIII з'ездзе ВКП(б), тав. Мікаеян сказаў:

«Можна зрабіць так, каб людзі маглі працаваць на службе і маглі б дома абыходзіцца без вялікіх клопотаў прыгатавання ежы і на хатняй гаспадарцы... Што для гэтага патрабуецца нам зрабіць?..

Трэба разгарнуць сетку грамадскіх пральняў і хімічнай чысткі адзежы, рамонтных майстэрняў для абутку, майстэрняў для прасавання адзежы і т. д.

Прамысловая кааперацыя Беларусі мае вялікія магчымасці і ўсе ўмовы для таго, каб па-сапраўднаму, па-большэвцку справіцца з задачамі ўсямернага задавальнення патрэб савецкіх шчаслівых грамадзян».

Сельская гаспадарка БССР яшчэ з большай інтэнсіўнасцю будзе развіваць тэхнічныя культуры (лён, кок-сайыз, каноплі і іншыя), высокапрадукцыйную жывёлагадоўлю, гародніна-бульбяную гаспадарку. Яна даб'ецца велізарных зрухаў у барацьбе за падваенне ўраджайнасці, за высокую якасную навуковую стаханавскую аграгэніку, за асваенне новых зямель, за высокую прадукцыйнасць пры-

* * *

Развіццё прадукцыйных сіл у нашай краіне адбываецца ва ўмовах капіталістычнага акружэння і растучай небяспечкі нападу на Савецкі Сюз. Адсюль вынікае неадыходнасць стварэння буйных дзяржаўных рэзерваў паліва, электраэнергіі, некаторых абаронных і галоўных вытворчасці, каб у любых умовах забяспечыць бесперабойны ўздым гаспадаркі.

Тав. Молатаў у сваім дакладзе падкрэсліў, што рэзервы трэба не толькі ствараць, але і правільна размясціць іх па нашым велізарнай тэрыторыі, каб пазбегнуць непрадукцыйных і далікатных пераважак і забяспечыць асноўныя эканамічныя ачагі краіны максімальнай колькасцю рэсурсаў на месцы.

Пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, вялікага правадара, настаўніка і друга — гідарыста Сталіна — беларускі народ разам з усімі народамі краіны Савецкага Саюза будзе змагацца ў трэцім пяцігоддзі за далейшы росквіт савецка-савецкай прамысловасці сельскай гаспадаркі і культуры, за ўмацаванне абароназдольнасці краіны, за поўнае завяршэнне будавання Сталінскага сацыялістычнага грамадства. Беларускі народ выканасць і перавыканасць гістарычныя заданні Трэцяй Сталінскай Пяцігодкі.

П. Ледажын

Друк—рашаючая зброя прапаганды

Друк—самая вострая, самая магутная зброя ў руках большэвіцкай партыі.

«Друк, па класічным вызначэнню таварыша Сталіна,— адзіная зброя, пры данамозе якой партыя штодзённа, штогадзінна гаворыць з рабочым класам на сваёй, нагрэбанай сямове. Другіх сродкаў працягнуць духоўныя ніці паміж партыяй і класам, другога такога гібкага апарата ў прыродзе няма».

У годы цяжкага падполля большэвіцкія газеты і лістоўкі вялі жорсткую барацьбу з азважэлым самадзяржаўем. У час грамадзянскай вайны большэвіцкі друк няхняў банцоў і камандзіраў Чырвонай Арміі на геранічныя учышкі. Як толькі былі разгромлены і вышнаны з савецкай зямлі полчышчы белавардзёнцаў і інтэрвентаў, наша краіна прыступіла да мірнага будаўніцтва. Агністыя словы большэвіцкай друкаванай прапаганды запальвалі шматмільённы савецкі народ энтузіязмам будаўніцтва, выклікалі цуды працоўнага гераізма на рыштаваннях фабрык і заводаў, у шахтах, на сацыялістычных палях.

У годы двух сталінскіх пяцігодак друк пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў на чале з вялікім Сталінным бязлітасна выкрываў і граміў веныя гнезда ворагаў народа: трацкіска-бухарынскіх, нацыянал-фашысцкіх шпіенаў, дыверсантаў і шкоднікаў, якія прадаліся японна-германа-польскім фашысцкім разведкам.

Вялікая сіла большэвіцкага друку асабліва праявілася ў перыяд выбараў у Вярхоўны Совет СССР і ў Вярхоўныя Саветы саюзных і аўтаномных рэспублік. У дні перавыбарчай кампаніі наш друк выступав, як магутны калектыўны агітатар, прапагандыст і арганізатар найшырэйшых мас насельніцтва, актыўна і рывяючы бліскучай перамогае сталінскага блока кунуністаў і беспартыйных.

Роля Сольдэвіцкага друкаванага слова намерна ўзрастае пры вырашэнні задач, пастаўленых у дакладзе таварыша Сталіна і ў рашэннях XVIII з'езда ВКП(б).

З прыбуні гістарычнага XVIII з'езда партыі вялікі Сталін раззрнуў яркую карціну поўнага трыумфа генеральнай лані нашай партыі, намеру ў ногы зтаіх і разздуці рэальныя крыны этап паступовага пераходу ад сацыялізма да кунунізма.

І няма цяпер у нашай партыі больш важнай задачы, як арганізацыя усенароднага вывучэння матэрыялаў і рашэнняў XVIII з'езда ВКП(б), як шырокая агітацыяна-прапагандысцкая работа па масах.

зацы шырокіх мас працоўных на няўхільнае і цвёрдае правядзенне ў жыццё гэтых гістарычных рашэнняў.

Асвятленне вынікаў другой і задач трэцяй пяцігодкі, вырашчванне вытворчых кадраў, вылучэнне новых работнікаў партыйных і непартыйных большэвікоў, далейшае разгортванне стаханавскага руху, умацаванне працоўнай дысцыпліны, прапаганда рэвалюцыйнай тэорыі марксізма-ленінізма, камуністычнае выхаванне працоўных, бязлітаснае выкрыццё ворагаў народа—вось той дэска не поўны круг пытанняў, над якімі павінен працаваць наш большэвіцкі друк у мя практычнага ажыццяўлення гістарычных рашэнняў XVIII партыйнага з'езда.

Комуністичне виховання працівників перш за все передбачає боротьбу з каністралізмом у селянстві, пошук шляхів до комунізму у сучасних умовах з'являється важливішою політичною задачею.

XVIII з'їзд ВКП(б) підкреслює, що тепер, коли СССР увійшов у нову напружену боротьбу з імпериалізмом, на шляху якого стоїть велика соціальна революція, боротьба за перемогу соціалізму і комунізму, «радикалізація» значення набуває справа комуністичного виховання працюючих, перемога пераженню капіталізму і свідомості людей—будуєнікою комунізму.

Треба пам'ятаць, што поўны трыумф камунізму ў нашай краіне залежыць імянна ад паспяховага вырашэння гэтай задачы.

У рамках ЦК ВКП(б) «Аб'єднаною партійною школою» зазначено у сувій з випуском «Кароткага курсу гісторыі ВКП(б)» гаворыцца:

«У прапагандзе марксізма-ленінізма галоўнай, рашаючай зброяй павінен з'яўляцца друк—журналы, газеты, брашуры, і вусная прапаганда павінна займаць падсонае, данаможнае месца. Друк дае магчымасць тую ці іншую ісціну адразу зрабіць здабыткам усіх, ён таму мацней вуснай прапаганды».

Гістарыш Сталін у сваім дакладзе на XVІІІ з'ездзе ВКП(б) яшчэ раз падкрэсліў усю важнасць выхавання чэстнага і годнага духу марксізма-ленінізма, павышэння іх палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню.

«Задача партійної пропаганди, — указує тв. Сталін, — задача марксістсько-ленінського виховання кадрів, завданням якого є тим, щоб допомогти нашим кадрам усіх галузей роботи знайти шлях марксістсько-ленінської науки або законів розвитку громадянства».

Партія Леніна—Сталіна узяла ролю бальшэвца і друку на небывалу высокую. Указанні таварыша Сталіна аб велізарным значэнні нашага друку у справе марксісцка-ленінскага выхавання кадраў, у фарміраванні савецкай ідэалогіі і ў выкананні праграмы разгорнутай дзейнасці ўсяго большэвіцкага друку Страсная і ўдумчывая, умелая і глыбокая праягаганда вучэння Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна—асноўны змест яго работы.

Друк у нашай краіне вырас у магутную, пераважную і незалежную сістэму.

У былой царскай Расіі ў 1913 годзе выйшла ў свет 10 газет з разавым тыражом у 2.729 тыс. экзэмп. У 1925 годзе выйшла 14 газет з разавым тыражом у 37,5 мільёна экзэмпляраў. Такім чынам, колькасць газет вырасла ў 10, а тыраж у 14 раз.

За годы советской улады выдана каля 400 мільёнаў экзэмпляраў гораў Маркса, Леніна, Сталіна, Тэорыі і практыкі.

перыяд вышлі 117,3 мільёна экзэмпляраў, твораў Сталіна—240,6 мільёна экзэмпляраў. «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» вышаў тыражом каля 14 мільёнаў экзэмпляраў. У мільённых тыражах выданы і вытлюцца даклады на XVIII з'ездзе ВКП(б). Доклад таварыша Сталіна выпушчан тыражом у 15 мільёнаў, даклад тав. Манувільскага— у 5 млн экз. Вялікімі тыражамі вышлі прамоў членаў Цэнтробюро ЦК ВКП(б) тт. Андрэева, Варахшылава, Кагановіча, Мікаяна, Калініна, Хрушчоў.

Безупынна расце і развіваецца наш рэспубліканскі друк. У 1913 годзе на Беларусі выдавалася ўсяго 19 газет. У 1939 годзе ў БССР выдаецца 180 друкаваных газет, у тым ліку: 9 рэспубліканскіх, 4 абласныя, 90 гарадскіх і раённых, 77 фабрычна-заводскіх шматтыражных газет.

Гаданы тыраж друкаваных газет БССР складае 159,2 мільёна экзэмпляраў.

Выдаюцца 7 журналаў, 2 камсамольскія рэспубліканскія газеты тыражом у 9 млн экз., шматлікая газета, дзіцячы ілюстраваны журнал, шматлікая маладзёжная і дзіцячая літаратура.

На заводах і фабрыках, у савецкіх дзяржаўных і навучальных установах, у саюзах, каласах і МТС Беларусі выходзіць каля 15 тысяч насценных газет.

У СССР шырока распаўсюджваюцца творы класікаў сусветнай літаратуры. З 1917 па 1938 год творы В. Гюго выданы тыражом у 3,5 млн экз., Момсана—богін 3 млн экз., Р. Ролана—каля 2 млн экз., Бальзака—каля 1,5 млн экз., Шэкспіра—звыш 1 млн экз., Гейне—каля 1 млн экз. Мільённымі тыражамі выданы творы Пушкіна, Талстога, Лермантава, Гоголя, Салтыкова-Шчадрына і іншых вялікіх рускіх і беларускіх. Кнігі, газеты і журналы у СССР выдаюцца на 111 мовах, а да Кастрычніцкай рэвалюцыі яны выходзілі толькі на 24 мовах.

Кніжная прадукцыя займае пачэснае месца і ў БССР. У 1938 г. выпушчана 12,3 млн кніг. З 1939 годзе будзе выпушчана звыш тысячы назваў агульным тыражом у 14 млн экз. З года ў год расце выданне класікаў марксізма-ленінізма. Толькі за гады 1934—37 на беларускы мове выдана 158 назваў твораў Маркса, Энгельса, Леніна, Сталіна.

У СССР з года ў год расце колькасць бібліятэк, якія сталі сапраўднымі ачагамі культуры. З кожным днём узрастае падпіска на кнігі, газеты, журналы. У Савецкім Саюзе няма такога кутка, куды-б не даходзіла бальшэвіцкая прэса. Друк у нашай краіне стаў сапраўдным здабыткам народа. Са зброяй класавата і нацыянальнага прыгнёчэння, якая ён быў пры царскім ладзе, друк у СССР ператварэцца ў сродак камуністычнага выхавання і арганізацыі мас на барацьбу за канчатковую пабудову камуністычнага грамадства.

Задача нашай друку—стань востраю зброяй марксізма-ленінізма, усесаюзнай трыбунай прапаганды.

Рад расных газет добра спраўляецца са сваімі заданнямі. Наша рэспубліка дабілася значных поспехаў у развіцці сельскай гаспадаркі. Саюзна ўрад ўзнагародзіў ордэнамі і медалямі 303 перадавікоў сацыялістычнай сельскай гаспадаркі Беларусі. У дасягненні гэтых поспехаў вялікую ролю адыграў наш большэвіцкі друк, які сістэматычна асвятляў ход сацыялізму ў барацьбе за высокі ўраджай, перадаваў вопыт перадавых, надзягаў адстаючых. 17 раённых га-

зет нашай рэспублікі зацверджаны кандыдатамі на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку. Сярод іх: Заслаўская, Лепельская, Любаньская, Полацкая, Пранойская, Талачынская, Тураўская, Слуцкая, Смалявіцкая, Старадарожская, Шклоўская і інш. Акрамя таго, на выстаўцы будуць экспаніравацца 24 саюзна-калгасныя насаен-газеты.

Амаль усе газеты нашай рэспублікі спаборнічаюць паміж сабою на лепшую пастаноўку работы, каб заваяваць права удзелу ва Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы ў будучым годзе.

Аднак, мы не можам зараз сказаць, што ўсе газеты нашай рэспублікі з гонарам апраўдваюць сваё высокае прызначэнне.

Некаторыя газеты не умеюць папулярна і цікава паведаваць лепшыя вопыты работы перадавых людзей нашай краіны. Напрыклад, газета «Комунар Міндзевічыны» Калі саюзны ўрад унастаўляў ордэнамі і медалямі за перадавую сельскую гаспадарку Міндзевічскай вобласці, газета не пакланялася аб тым, каб шырока асвятліць іх вопыт. Яна абмежавалася толькі кароткімі звесткамі інфармацыйнага характару.

Газета «Віцебскі рабочы» часа друквае аб'явы і інфармацыі аб лекцыях, кансультацыях, тэарэтычных канферэнцыях, але чытачы не знаходзяць на яе старонках трывожнага тэарэтычнага аргументу ў сувязі з самастойным вывучэннем «Кароткага курсу гісторыі ВКП(б)», амаль нічога не гаворыцца аб якасці лекцый і кансультацый, аб іх змесце і ідэя-налітычным узроўні. І зусім не дзіўна, што ў некаторых клубах горада ў якасці лектараў выступалі хатуршчыкі.

Ін старонках рэспубліканскіх, раенных і імагініраваных газет асаблівае месца павінны займаць пытанні жыцця і работы нашай Чырвонай Арміі і Ваенна-Марскога Флота, пытанні абаронна-масавай работы.

Ініцыятыўныя газеты пачалі сістэматычна асвятляць жыццё Чырвонай Арміі. Так газета Чырвонаслабодскага раёна «Калгаснік на рубяжы» адвяла спецыяльны куток, прысвечаны пытанням абароннай работы, яна мае вялікі актыўны асабістамаўцаў. Але не мала газет, асабліва абласных, пытаннямі абаронна-масавай работы займаюцца бессістэмна, выпадкова. У газеце «Вольныя і Палесся» большасць матэрыялаў на абаронныя тэмы належыць адным і тым-жа аўтарам, слаба асвятляецца жыццё армянскіх партыйных і комсамольскіх арганізацый. Гэты прабел трэба безадкладна знішчыць, памятаючы, што выхаванне мас у духу мабільна-масавага тагоўнага абаронна-соцыялістычнага руху—важнейшы абавязак будучага друку.

Іграадары нашай партыі Ленін і Сталін выклікалі ў нас у дзялялі кіраўніцтву друкам, выхаванню большэвіцкіх кадраў.

Але ці можна сказаць, што ўсе нашы газеты палітычна ўзорна ўмеюць будаваць аддзелы партыйнага жыцця? Орган праўлення Саюза Савецкіх Письменнікаў—газета «Літаратура і Мастацтва» за ўвесь мінулы год і 5 месяцаў гэтага года змясціла толькі 4 заметкі на партыйныя тэмы. Вельмі слаба асвятляюць пытанні партыйнага жыцця многія нашы раённыя газеты, як напрыклад капаткевіцкая «Большэвік», васілевіцкая «Соцыялістычная праца», брагінская «Грыбуна калгасніка». Тлумачыцца гэта не толькі дрэннай работай рэдакцый, але таксама і слабым кіраўніцтвам раенных камітэтаў партыі. Лельчыцкі райком партыі не толькі не дапамагае газеце працаваць, але адцягвае работнікаў рэдакцыі ад іх непасрэднай ра-

богі, рассылаючы па расіну для правядзення розных гаспадарчых кампаній. Такое-ж «аператыўнае» кіраўніцтва і клопаты аб сваіх газетах праяўляюць Заслаўскі і іншыя райкомы партыі.

Пастанова ЦК ВКП(б) «Аб асвятленні ў газетах пытанняў партыйнага жыцця» абавязвае ЦК компартый саюзных рэспублік, крайкомы і абкомы забяспечыць сістэматычны ўдзел абласнога, раённага і наваго партыйнага актыва ў газетах у якасці аўтароў заметак і артыкулаў па пытаннях жыцця партыйных арганізацый.

Неабходна дабца, каб усе нашы газеты няухільна выконвалі гэту пастанову. Аддзел «Партыйнае жыццё» павінен заняць вядучае месца, узямаць актуальнейшыя пытанні партыйнага жыцця, глыбей і ярчэй асвятляць іх. Для работы ў ім трэба падбраць самых лепшых, асаблівых партыйцаў, якія маглі-б згуртаваць вакол газеты моцны хутарскі актыв з ліку таварышоў, вылучаных на кіруючыя пасты ў дзяржаўныя і партыйныя апараты.

Баявой праграмай усяго дзялення работы нашча бальшэвіцкага друку з'яўляецца даклад таварыша Сталіна і гістарычныя рашэнні XVIII з'езда ВКП(б).

Выключна адказны і пачэсны задачы, якія стаяць перад усімі нашымі газетамі і журналамі ў справе мабілізацыі калгасных мас на дакладнае і няухільнае выкананне пастаноў манскага (1939 г.) пленума ЦК ВКП(б).

Асаблівая маса калгаснікаў з велізарным уздымам і патхненнем сустрэла пастанову ЦК ВКП(б) і Саюзаў ССР «Аб мерах аховы грамадскіх зямель калгаснікаў ад разбазарвання». Масы перадавых калгаснікаў аналагічна сустрэлі іхавых рэзкіх тэндэнцыяў і прыступілі ўжо да навядзення парадку ў калгасах.

Іншым пленумам ЦК ВКП(б) з'яўляюцца баявой праграмай партыі ў калгасным будаўніцтве. Яны накіраваны на ўмацаванне сельскагаспадарчай арцелі, як асновай формы калгаснага руху на даным этапе. Гэтыя рашэнні высюваюць новыя задачы ў галіне прапаганды і агітацыі. Наш друк павінен разгарнуць шырокую прапаганду статускага статута сельскагаспадарчай арцелі, ўмацаваць масава-налітычную і агітацыйную работу сярод насельніцтва, расказаць калгаснікам аб тых клопатах і ўвазе, якія праяўляе наша партыя і саветы таварыш Сталін да калгаснікаў, мабілізаваць масы на рэальнае і актыўнае заданне та сялянню двароў калгаснікаў, брацца за работу на былых участках хутарскіх зямель, у калгасныя сякія мабілізаваць масы на ўзброенае падрыхтоўку і правядзенне ўборачнай кампаніі.

Роботы кам савецкага друку даверана магутная зброя, з дапамога якой партыя кіруе масамі. Таму ад кожнага газетніка работніка патрабуецца глыбокае веданне тэорыі марксізма-ленінізма, каб пабодзіць змаганні за ператварэнне ў жыццё рашэнняў гістарычнага XVIII з'езда партыі, за поўны трыумф камунізма.

[. Лочмель

Вызваленне Беларусі ад белапольскіх акупантаў

Беларускі народ у мінулым перанес многа горэ і пакут ад чужых земляных і «свайх» прыгнятаўнікаў. У перыяд XVI—XVIII вв. беларускі народ знаходзіўся пад цяжкім ярмом польскіх паноў. Польскае ўладарніцтва было найбольш цяжкім у гісторыі Беларусі. Ганская Польшча прыгнятаа таксама Украіну, а ў XVI—XVII стагоддзі імкнулася заваяваць і рускі народ. Беларускі народ у цеснай сувязі з брацкімі рускім і украінскім народамі веу гераічную барацьбу супроць сваіх **заклятых ворагаў—польскіх паноў.**

Польшча ў канцы XVIII века была знішчана як дзяржава. Беларускі народ з'яднаўся з родствежным па мове, культуры і гістарычнаму мінуламу рускім народам, але трапіў пад ігет рускага царства, які прыгнятаў яго больш сотні год. Рабочыя і сяляне Беларусі разам з рабочымі і сялянамі ўсёй Расіі вялі барацьбу супроць самадзяржаў, супроць памешчыкаў і капіталістаў. Рускі рабочы клас, як ніколі перад тым і арганізаваны адпаведна ў кіруючую ролю ў гэтай барацьбе.

Рабочыя і сяляне Беларусі, сумесна з рабочымі і сялянамі ўсёй Расіі, пад кіраўніцтвам вякавай партыі Леніна—Сталіна ў кастрычніку 1917 года зверглі ўладу буржуазіі і памешчыкаў і ўстанавілі сваю **совецкую ўладу.**

Беларускі народ пры брацкай дапамозе рускага і украінскага народаў, пад кіраўніцтвам партыі бальшэвікоў разграміў у 1918 годзе **нямецкіх інтэрвентаў.**

30—31 снежня 1918 года VI Паўночна-Заходняя канферэнцыя РКП(б), якая па прапанове тав. Сталіна аб'явіла сябе I з'ездом КП(б)Б, ажыццяўляючы ленінска-сталінскую нацыянальную палітыку, выказалася за стварэнне Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі.

Маніфэстам I студзеня 1919 г., адрэдагаваным тав. Сталіным, аталонана была БССР ЦВК РСФСР спецыяльнай пастановай прызначэння незалежнасць Беларускай Совецкай Соцыялістычнай Рэспублікі. Першы Усебеларускі Зезд Совецкаў у пачатку лютага 1919 г., свабодна выражаючы волю беларускага народа, выказаўся за ўстанаўленне федэратыўнай сувязі з брацкай рэспублікай—РСФСР.

Такім чынам, толькі ў выніку перамогі вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыі беларускі народ, упершыню ў гісторыі, атрымаў сваю дзяржаўнасць. Творцамі дзяржаўнасці беларускага народа з'яўляюцца вялікія правадыры працоўных усяго свету—Ленін і Сталін.

Маладая Беларуская Совецкая Соцыялістычная Рэспубліка з па

чатку 1919 г. прыступіла да арганізацыі гаспадарчага будаўніцтва, да замацавання савецкай улады і арганізацыі ваенных сіл для абароны ад насядаўшых з усіх бакоў ворагаў. Працоўныя Беларусі прымалі актыўны ўдзел у разгроме першага і другога паходаў Антанты.

У пачатку 1919 г. на Савецкую Беларусь пачала наступць паліцыйная Польшча.

Польскія паны і імперыялістычная буржуазія строілі шырокія заваявальныя планы: аўладаць Літвой, Беларуссю, Украінай, а ў выпадку ўдачы захапіць і рускія землі, задушыць савецкую уладу і надзець паліцыйна-капіталістычнае ярмо на шыю беларускага і ўкраінскага народа. Выгнаныя з Беларусі вялікія Кастрычніцкай рэвалюцыяй польскія паны марылі аб звароце страчаных мясцінаў і ўлады над беларускімі і ўкраінскімі сялянамі. Паводле вылічэння польскіх буржуазных эканамістаў, польскія памешчыкі і буржуазія да рэвалюцыі мелі зямельныя ўласнасці: у Ковенскай і Віленскай губернях 57 проц., у Менскай і Брэсцкай—50, у Магілёўскай—35, у Падольскай, Валынскай і Кіеўскай—каля 50 проц.

В. І. Ленін, выкрываючы планы польскіх імперыялістаў існаваць, што «змікненні польскай буржуазіі рэспублікі пакроўляліся не толькі на Літву і Беларусь, але і на Украіну. Акрамя таго, яе штурхалі ў гэтым жа напрамку старая спрадвечная барацьба Польшчы, якая ў свой час была вялікай дзяржавай і якая зараз процістаўляецца вялікай дзяржаве—Расіі. Гэту старую спрадвечную барацьбу Польшча не можа пакінуць і ў цяперашні час»^{*)}. Значыць, польскія захватчыкі рыхтаваліся даўтарым паход 1610—1612 гг. на Маскву.

Зразумела, сама па сабе Польшча не прадстаўляла сучаснай сілы. Але справа ў тым, што Польшча выступала супраць савецкай Расіі па заданню Антанты і перш за ўсё Францыі. В. І. Ленін указвае, што Польшча, у адрозненне ад шматых заходніх суседзяў савецкай рэспублікі (Фінляндыя, Эстонія, Літва) мела ў тэні імперыялістычныя мэты, а таму «калі ні якую-небудзь з дзяржаў, якая захоўваецца буржуазная, мяжуе з Расіяй, можа разрываць Антанта ў працягла складзеным плане ваеннага ўмяшання, то гэта была Польшча»^{**)}. Антанта выстаўляла Польшчу ў якасці жандарма супраць Савецкай Расіі, і наступленне Польшчы з'яўлялася складанай часткай яшчэ першага і другога паходаў Антанты. Польшчу багата забяспечвалі грабніцтвамі, зброяй і ваеннымі прыпасамі яе імперыялістычныя гаспадары. За час з лістапада 1918 і да пачатку 1920 года Польшча атрымала ад Антанты 185 тыс. вінтовак, 5 тыс. станковых і ручных куляметаў, 120 танкаў, 300 гармат, 135 самалётаў і інш. З красавіка 1920 года і да канца вайны Антанта дала Польшчы дадаткова 250 куляметаў, 1500 гармат, 520 млн. патронаў і інш.

Галоўныя ваенныя сілы Савецкай Расіі былі накіраваны на асноўныя фронты рэспублікі: на усходні, а потым на паўднёвы. На заходнім фронце чырвоных войск было мала. Добра забяспечаныя і узброеныя белапольшскія войскі, карыстаючыся велізарнай колькасцю пераапары, прасоўваліся ўперад, не гледзячы на гераічнае супраціўленне савецкіх войск. У сакавіку 1919 г. белапольшкі акупавалі значную частку Гродзенскай губерні, а ў пачатку красавіка ўступілі ў Віленскую губерню. 21 красавіка аўладалі Вільняй.

Захапішы Вільню, белапольшкі наступалі далей на Свенцянны, Мала-

^{*)} Ленін, т. XXV, стар. 482.

^{**)} Там-жа

дзечна і Баранавічы. 10 мая яны занялі Смаргонь, 16 мая—Нова-Свенцяны. Савецкі ўрад Літоўска-Беларускай рэспублікі ў красавіку месяцы ўвеў ваеннае становішча.

Гераічнымі намаганнямі Чырвоная Армія і батальёны добраахвотнікаў стрымлівалі націск пераважаючага па сіле праціўніка. У красавіку 1919 г. беларускія павялі ўзмоцненае наступленне на Баранавічы і стварылі пагрозу Менску. Але Чырвоная Армія моцным контрударам адбіла праціўніка. У сярэдзіне мая зноў пасталі трывожныя дні: непрыяцель прарваў фронт каля Пастаў і Варапаева, стварыўшы пагрозу чыгуначнай лініі Полацк-Маладзечна. Гераічная Чырвоная Армія выратавала становішча і на гэты раз. У безупынным напружанні і трывозе праходзілі дні, тыдні, месяцы, але Менск мужна і стойка трымаўся.

Ленінскі Цэнтральны Камітэт партыі большавікоў і ўрад Савецкай Расіі аказвалі вялікую ваенную і арганізацыйна-палітычную дапамогу працоўным Беларусі ў іх мужнай барацьбе супроць польскага напасту і навалы і кіравалі абаронай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі Беларусі і Літвы. Правадзіры рэвалюцыі Ленін і Сталін з вялікімі клопатамі і увагай адрозніліся да мужнага беларускага народа і заўсёды ў цяжкія моманты аказвалі вялікую дапамогу Беларускай Савецкай Рэспубліцы.

У 1919 г. на Беларусі стварылася цяжкае харчовае становішча. Рабочыя Менска і іншых гарадоў галадалі. Для Чырвонай Арміі так сама не хапала хлеба і харчавання.

В. І. Ленін 3 чэрвеня 1919 г. напісаў тэлеграму ў Кіев Наркомпроду Украіны:

«Парады для белармій*) і наогул Наркомпрод літбел.**)
Менск вельмі прашу не затрымліваць і накіроўваць па прызначэнню ў Менск, усяляк паскарэць. Затым трэба ўмяціць дапамогу Петраграду. Вельмі прашу два разы ў тыдзень тэлеграфіраваць мне аб фактычным выкананні абодвух заданняў.

Старшыня Соўнаркома Ленін***).

Дзякуючы брацкай дапамозе Украіны, харчовае становішча Беларусі калісна пачало палепшацца. Прэзідыум Савета профсаюзаў паведамаў 18 ліпеня 1919 г. аб палепшэнні хлебнага паяка для рабочых горада Менска да пачатку ў дзень. Да гэтага часу рабочыя атрымлівалі 1/4 фунта, ды і то не заўсёды.

У ліпені 1919 г., пасля разгрому банд Юдзеніча пад Петраградам, на Беларусь прыйшоў таварыш Сталін, член Рэзвасенсозета Заходняга фронту для арганізацыі барацьбы. Тав. Сталін паведаў Менск. Дэталёва азнаёміўся са становішчам на фронце, сіндаў кіраванні ўказанні адносна абароны чырвонай сталіцы Беларусі.

У чэрвені 1919 г. старшыня ВЦВК РСФСР М. І. Калінін выехаў на Заходні фронт з аглядамі «Октябрьская революция». Галоўнай задачай гэтай паездкі было аказанне дапамогі ў абароне БССР і практычным ажыццяўленні дэкрэта аб аб'яднанні савецкіх рэспублік. Паездка працягвалася 22 дні. Тав. Калінін пабываў у Віцебскай, Менскай, Мэгілёўскай і Гомельскай губернях. Найбольш працягла аста-ноўка была ў Віцебску, Оршы, Магілёве, Жлобіне, Гомелі, Бабруйску

*) Літоўска-беларускай арміі

**) Літоўска-Беларуская Савецкая рэспубліка.

***) Ленінскі зборнік XXIV.

і Менску. Тут арганізаваліся аб'яднанні пасяджэнні ўсіх савецкіх партыйных і профсаюзных арганізацый, масавыя мітынгі, на якіх з гарачымі словамі выступіў тав. Калінін. У поездзе былі прадстаўнікі ўсіх народных камісарыятаў, якія знамяніліся на месцы з пастаноўкай справы кіраўніцтва і гаспадарчага будаўніцтва.

М. І. Калінін правёў велізарную арганізатывную, палітычную і культурную работу на Беларусі. За час паездкі распаўсюджана было літаратуры на сотні тысяч рублёў, агітпоездам выпушчана 10 нумароў газеты тыражом каля 100 тыс. экзэмпляраў. Праведзена 78 мітынгаў, на якіх М. І. Калінін выступіў 68 раз.

У Габрунску тав. Калінін выступіў на 8 мітынгах, у якіх прынялі ўдзел дзесяткі тысяч чалавек. На агульна-гарадскім мітынгу ў Габруйску тав. Калінін закончыў прамову словамі:

«Велізарныя запасы творчай сілы, якія тояць у сабе рабоча-сялянскія масы, усяляюць упэўненасць, што царства сацыялізма ёсць і прынята будзе ўмацавана і нацыянальнае ўжо будзе адчуваць усе прэлесці сацыялізма» *).

20 чэрвеня агітпоезд прыбыў у Менск. Велізарныя масы працоўных сустракалі тав. Калініна на вакзале. На плошчы Свабоды тав. Калінін сказаў прамову перад 15000 дзяцямі вучняў школ. У гонар тав. Калініна адбыліся парадныя і масавыя мерапрыемствы. Вечарам тав. Калінін выступіў з прамовай і аб'явіў аб'яднанні ЦК ССР П. і Б. Менскага савета, праўленняў профсаюзаў і фабрычна-заводскіх камітэтаў па пытанню аб аб'яднанні Савецкіх рэспублік.

«Я не сумняваюся,—заявіў тав. Калінін,—што ва ўсе цяжкія моманты на Заходнім фронце Расія будзе вас абараняць».

Рабочыя і сялянне Беларусі на ўсім шляху следвання агітпоезда ветчалі тав. Калініна велізарным уздымам рэвалюцыйнага энтузіязму. Падтрымка агітпоезда ў гатэлі і на вуліцах Менска наведвальнікі:

«Праезд поезда «Октябрьская революция» на чале з тав. Калініным па губернскіх гарадах і паветах Заходняга края паказвае ўсім рэвалюцыйнай энергіяй, гатоўнасцю ўсіх слабаў сельскай абараняць савецкую ўладу; месцамі поезд сваёй арганізаванай работай, доследаваннем усіх устаноў і арганізацый, забяспечваючы на сотні тысяч літаратурай, упершыню закладаваў фундамент савецкай улады, практычна ўкараляючы ў свядомасці людзей і іх дзяцей на сельскай прынцыпы «Кастрычніцкай рэвалюцыі».

Тым часам вораг наступаў. Полчышчы Дзенікіна чорнаю хмарай насоўваліся з поўдня на сэрца Савецкай рэспублікі—Маскву. Паўднёвы фронт прадлянуў галоўную увагу савецкай краіны. Польшкія і татарскія карыставаліся гэтым, з пачатку ліпеня ўзмацнілі націск на Заходнім фронце. Пата Маладзечна, а затым Раданішчын. У горадзе чутка стала артылерыйская канонада. На падступах к Менску ўвайшлі партыя баі. На працяжэнні ад Маладзечна да Менска (80 км) безупынныя баі працягваліся 29 дзён (з 1.VII па 8.VIII). 28 ліпеня шляхам новага прарыву непрыяцель удалося захапіць Ізяслаўль, Сёмкаў-Гарадок і іншыя пункты.

Вораг падняў на 12 кілометраў к Менску. Апошнія 12 дзён

*). «Красный архив», 1938 г. № 1 (86), стар. 120

(з 28/VII па 8/VIII) баі адбываліся пад самым Менскам. Артылерыскі і кулямётны агонь за гэтыя дні амаль не спыняўся. Праціўнік засынаў горад градам снарадаў. Дрэнна апранутыя, недастагкова накормленыя чырвоныя байцы гераічна адбівалі націск пераважаўшых колькасцю, добра ўзброеных і абутых, выкармленых і апранутых Антан-тай польскіх легіянераў. Бліжэйшыя к Менску вёскі — Пыльніца, Паперня і інш. некалькі раз пераходзілі з рук у рукі. Ворагу ўдалося было падыйсці ўжо на 8 кілометраў к Менску, як на наступны дзень магутным контрударам чырвоныя байцы адкінулі яго за 30 з лішнім кілометраў.

У пачатку жніўня да палякаў прыбыла значнае падмацаванне — легіянеры корпуса Даўбор-Мусціцкага. Некотыкі ўзяць Менск у адрывым баі легіянеры не здолелі, яны скрыта, абходнымі шляхамі падыйшлі да горада. Зранку 8 жніўня баі адбываліся ўжо ў прадмесьцях Чырвоная армія прыкладала ўсе сілы, каб абараніць прадмесьці, даць магчымасць закончыць эвакуацыю ўстаноў і маёмасці. З вялікімі стратамі праціўнік прасоўваўся ад квартала да кварталу і толькі к 6 гадзінам вечара аўладаў горадам.

Праціўнік працягваў ярасна наступаць. Чырвоныя войскі, абараняючы кожную пядню зямлі, адступалі на лінію Бярэзіны. Бета імямі 10 жніўня захвалі Саўцк, 12 жніўня — Іўмен, у 20 дачбах жніўня падыйшлі да Бярэзіны і занялі Нова-Барысаў. 22 жніўня яны падыйшлі да Бабруйска, дзе сустрэлі ўпарты супраціўленне і толькі 29 жніўня аўладалі горадам.

Беланпольскія паны ўжо марылі аб паходзе на Смаленск і Маскву. Польскае камандаванне намерэна павялічыла працяг чырвонага фронту каля Бабруйска, каб захавць важнейшыя стратэгічныя пункты чыгуначнага вузла Каўпавічы і Гомель. Сцягнуўшы буйныя сілы, праціўніку ўдалося пераправіцца праз Бярэзіну і крыху прасунуцца ўсерад.

Але планы польскага камандавання праваліліся.

Пад кіраўніцтвам тав. Сталіна Чырвоная Армія і беларускі народ далі зарваўшамуся ворагу адпор.

У ліпені 1919 г. партыя паслала на Заходні фронт бліжэйшага савратніка Леніна і Сталіна — Серго Орджанікідзе — члена Рэвалюцыйнага савета 16 арміі. Таварыш Сталін і Орджанікідзе распрацавалі стратэгічны план разгрому беланпольскіх часцей.

У падпісаным тав. Сталіным загадзе гаварылася:

«Праціўнік, пераправіўшыся праз Бярэзіну ў раёне Бабруйска, адкінуў нашы часты, якія прыкрывалі гэты ўчастак раённага ўсходу і паўднёвага ўсходу, і працягвае развіваць свой поспех як у напрамку на Рагачоў і Жлобін, так і на Рэчыцу, у абыход Мазырскага ўмацаванага раёна. З прычыны стварыўшагася патрозы для Гомельскага чыгуначнага вузла, які мае вялікае стратэгічнае значэнне і раннюю канцэнтраваць магчыма большыя сілы ў раёне Магілёва, разбіць бабруіскую групу праціўніка, нанесшы ёй ўдар ва фланг і ў тыл» *).

Гэта аперацыя была ажыццэўлена пад непасрэдным кіраўніцтвам тав. Орджанікідзе. Небяспэка захвату непрыяцелем важнейшых стратэгічных пунктаў была ліквідавана.

У адпаведнасці з указаннямі тав. Сталіна Серго Орджанікідзе рас-

*) Партархіў пры ЦК КП(б)Б, ф. № 60, с. 220.

супроць 15 тысяч чырвонаармейцаў. Таму ўпачатку ім удалося захаваць частку Украіны, а 6 мая—Кіеў.

Так пачаўся паход панскай Польшчы на Совецкую Расію.

Захватваючы гарады і вёскі Беларусі, польскія інтэрвенты чынілі крывавую расправу над камуністамі, рэволюцыйнымі рабочымі і сялянамі. У першы-ж дзень захапату Менска палякі правялі іматэрыяльны арышты. Многіх, на каго указвалі як на адказных работнікаў або камуністаў, расстрэльвалі на месцы. За першыя пяць дзён арыштавана было каля тысячы, а расстрэляна каля 100 чалавек. Усе рабочыя арганізацыі былі разгромлены. Узброеныя банды легіянераў урываліся ў клубы, рабочыя кааператывы, праўленні профсаюзаў, збівалі і грабілі ўсіх, хто трапляў ім пад руку, многіх расстрэльвалі.

Тое ж самае адбывалася ў Барысаве, Бабруйску і іншых гарадах. **3 Бабруйска паведамлялі:**

«Як толькі легіянеры занялі горад, пачаліся вобыскі і арышты, шукалі зброі і камуністаў... Некаторыя былі расстрэляны на месцы салдатамі. У тую-ж ноч пачаўся грабеж: грабеж з перарывамі цягнуўся амаль тры дні... Калі спрабавалі звярнуць увагу камэнданта на жахі, ён абмежаваўся толькі тлумачэннем, што ў Менску салдатам дазволілі грабіць тры дні, а тут толькі два» *).

Кашмарныя карціны крывавага разгулу азвярэлых польскіх бандытаў наглядаліся таксама ў мястэчках і вёсках Беларусі. У вёсцы Пярэчка Рудабельскай воласці на даноўскай мясцовай вярхтэ былі арыштаваны тры члены сельскага савета. Іх раздзелі даната і пасадзілі на распаленыя да чырвані скавароды. У неспрытомным стане яны былі там-жа расстрэляны. Вёска Кчэрыца Бабруйскага павета была акружана палякамі і падпалена з усіх бакоў. Уцякаўшых з вёскі расстрэльвалі. У агні і ад куль загнула 200 чалавек, мужчын, жанчын і дзяцей.

Крыважэрныя польскія паны, як і ў XVI—XVIII вяках, жорстка помсцілі свабодалюбіваму беларускаму народу.

Вялікі гуманіст А. М. Горкі ў гутарцы з супрацоўнікам Роста па поваду зверства палякаў сказаў: «Ёсць многа спосабаў аганьбіць сябе, палякі выбралі горшы» **).

Польскія інтэрвенты ў акупіраванай частцы Беларусі аднавілі буржуазна-памешчыцкі лад. 27 жніўня 1919 года выдана была абавязковая пастанова № 16, у якой гаварылася:

«Усе распараджэнні і дэкрэты большэвіцкіх у тід аб прыватнай уласнасці адмяняюцца. Права прыватнай уласнасці лічынца адноўленым...

Уся прыватная ўласнасць павінна быць звернута законным уласнікам.

Памешчыкі або іх прадстаўнікі абавязаны не пазней 10 верасня ўступіць ва ўладанне сваімі маёмасцямі... ***).

Следам за акупантамі звярталіся ў свае былыя маёмасці выгнаныя рэволюцыйныя польскія паны са іматэрыяльнай і збройнай стражой лакеяў, прыхлябацеляў і зноў усселіся на шыю сялян.

Польскія акупанты, як ненасытныя драпежнікі, грабілі і спусташалі ўсе, што толькі кідалася ў вочы. Забіралі жывёлу, хлеб, хатнія

*) Партархіў пры ЦК КП(б)Б, ф. № 60, в. 3, с. 68.

**) Партархіў пры ЦК КП(б)Б, ф. № 421, в. 1, с. 8.

***). „Звезда“ 1919 г. № 513.

рэчы, адзежу, грошы. Рабунак набыў такіх размеры, што не паддаецца апісанню. Не было вескі, якая-б не цярпела ад гвалту акупантаў.

Рэквізіцыя, пайоры, падпалы, забойствы разарылі і спустошылі Беларусь. Па даных абследавання 10 валасцей Слуцкага павета, спалена 323 гаспадаркі, узнана 469 коней, 2.260 кароў, 2.199 авечак, 974 свіней, забрана 784 вазоў. Пацярпела 819 гаспадарак. Узятая грашымі 71.000 рублёў, забітых—33, раненых—2*).

Па Ігуменскаму павету спалена 2.180 дамоў, пацярпела ад пажару 13.655 чалавек**).

Даныя Цэнтральнай камісіі па падліку страт, нанесеных белапалаякамі, гавораць аб тым, што польскія акупанты нанеслі страт цяжарнае, установам і прыватным асобам на тэрыторыі БССР на 52.028.281 руб. (у залатой даваеннай валюце).

Белапольская акупацыя прынесла працоўным горада вялікія бядоты. Польскія ўлады масамі звальнялі рабочых і служачых. Адрыв-ж пасля захвату Менска белапалаякі аб'явілі ўсім чыгуначным рабочым і служачым, што яны звальняюцца без выплаты ліквідацыйных. Тое-ж самае аб'яўлена было наштаво-тэлеграфным служачым. Толькі ў адным Менску аказалася каля 8 тыс. беспрацоўных без усякіх сродкаў для жыцця. У Маладзечна з 260 чыгуначнікаў пакінута было на рабоце толькі 60 палякаў.

Беспрацоўе, галеча і голад набылі страшэнныя размеры ў гарадах і вёсках Беларусі. Аб гэтым не маглі змаўчаць нават польскія буржуазныя газеты. «Кур'ер Віленскі» ад 25 жніўня 1919 г. пісаў:

**«Амаль штодзённа ў Беларускаю Цэнтральную Радз Віленшчыны і Гродненшчыны прыбываюць дэлегацыі з былой прыфрантавой паласы, а іменна з павета Свенцянскага, Аняманскага, Новагрудскага, а ў апошні час таксама з расна Маладзечна. Дэлегацыі прадстаўляюць звесткі аб жахлівым становішчы насельніцтва, якое літаральна вымірае ад голаду. Ужо некалькі месяцаў, як хлеба няма ў паміне, і цэлыя вёскі, пашлі жабрацтва... Як вынік голаду—жахлівая смяротнасць. Плануе чорная воспа, тиф, дэзінтэрыя апошнія ў вельмі вострай форме...
Медыцынскай дапамогі няма ніякай».**

Акупанты Беларусі ўстанавілі нязносны нацыянальны рэжым. Беларускія і рускія школы былі зачынены, настаўнікі зволнены і масавы арыштаваны. Дазвалялася адкрываць толькі польскія школы. Усе установы пераведзены былі на польскую мову і ніякіх змяненняў на беларускай або рускай мове не прымалі. Вывескі дазваляліся толькі на польскай мове.

Асабліва зверскім гвалтам і адзекам падверглася яўрэйскае працоўнае насельніцтва. Пры заняцці Вільні палякі арганізавалі жудасныя яўрэйскія пагромы. Такі-ж удзел напаліў і яўрэйскае насельніцтва Менска. У Віленскім яўрэйскім газеце «Тог» быў змешчаны спіс забітых. Польскія бандыты грабілі крамы, прыватныя кватэры, забіралі старыкоў і дзяцей, гвалтавалі жанчын і дзяўчат.

Бярэзінскі местачковы рэўком інфармаваў:

«З самага прыходу польскіх войск у м. Бярэзіна настала цяжкае, нязноснае жыццё..., для маламаемнага і сярэдняга на-

* ЦАОР, ф. 113, св. 3, с. 56

** Менск. Обл. архіў. Фонд Ігуменск. павят. аддз. соц. забеспеч. л. 154

сельніцтва мястэчка... Забіралі ўсё, што знаходзілі каштоўнае, асабліва грошы... Таксама прымушалі 80-гадовых старыкоў станавіцца на ўзвышшы і спяваць іх нацыянальныя гімны, абрэзвалі тупымі нажамі бароды, вырываючы валасы з карэннямі, што прычыняла страшныя мукі» *).

Пад прыкрыццём беланольскіх штыкоў, выпраўлялі на свет падлыя здраднікі Беларускага народа контррэвалюцыйныя нацыяналісты — нескраншчы, ластоўскія, скірымунты і іншыя гадзюкі. Як і ў часе нямецкай акупацыі, выстаўляючы сябе гаспадарамі, яны аддавалі Беларусь на поўнае разграбленне паваротнай Польшчы. У зваротнай нянавісці да працоўных яны гатовы былі прадаць Беларусь каму ўгодна, абы захаваць сваё становішча эксплуатацыйнагаў рабочых і сялян.

Калі ў Менск прыехаў Пінсудскі нацыяналісты ватак, які як «збавіцця ад болейшых» і заклікаў хутчэй «высвободзіць» Заходнюю Беларусь. Каб дапамагчы польскім панам захаваць і зацвердзіць уся Беларусь Беларуска нацыяналісты на зварот Пінсудскага прабавалі стварыць «беларускае войска», але ім у гэтым сфарміраваць толькі нязначныя банды галаварэзаў-кулакоў на чале з Б. А. Булат-Балаховічам, Алексюком і іншымі прахадзімцамі. Беларускія сяляне пайшлі ў партызанскія атрады і ў Чырвоную Армію, каб вызваліць родную зямлю ад інтэрвентаў і іх наёмных палкоў контррэвалюцыйных нацыяналістаў.

Беларускія нацыяналісты, бундушны, эсэры і іншыя контррэвалюцыйныя партыі паставілі для польскіх і генеральных панаў і дэфектыўных прахадзімцаў, пінсудскага і ластоўскага, а таксама для іх ватакаў, Беларускага народа ў крыжовыя паходы па палках катаў.

Адмаўленне ненавіснага польска-панскага ярма і катігалістычныя казачы, нацыянальна-каланіяльнае прыгнечанне, крывавы тэрор, яўрэйская пагрома і іншыя здзякі над рабочымі і сялянамі. Беларусі вольна працаваць з сабой Беларуска нацыяналісты і хасерыя лажы, Беларускія нацыяналісты. Працоўныя Беларусі ніколі не забудуць гэтых 11 месяцаў крывавых панавання польскіх паноў і іх наёмных слуг на Беларусі.

Беларускі народ у наступных беларускіх пачынаў свае справы вечных заклятых ворагаў — польскіх паноў.

«Высоўваючыся за межы Польшчы і паглыбляючыся ў прылеглыя да Польшчы раёны, пінсудска-ластоўскія польскія войскі ўдаляюцца ад свайго нацыянальнага тылу, аслабляюць сувязь з ім, упадаюць у чужое імкненне, болейшых мук і, варожасць нацыянальнае асяроддзе. Горш таго. Варожасць гэтая паглыбляецца той акалічнасцю, што вялікая большасць насельніцтва ўраёнаў да Польшчы раёнах (Беларусь, Літва, Рэсэ, Украіна) складаецца з мяпольскіх сялян, якія церпяць чужыя польскіх пачынаў, што сяляне гэтыя разглядаюць наступленне польскіх войск, як вайну за ўладу польскіх паноў, як вайну супраць прадстаўнікоў нацыянальнага свабоднага і гаспадарства і гэтаму лозунг савецкіх войск: «Далю польскіх паноў!» знаходзіць у гутны водгук сярод большасці насельніцтва ўказаных раёнаў, што сяляне гэтых раёнаў сустракаюць савецкія войскі, як

* ЦАОР, ф. № 165, св. 3, л. № 81, стар. 26.

вызвалішчаў ад памешчыкаў і арміі, што яны ў таямні савецкіх войск паўстаюць пры першым зручным выпадку, мансячы польскім войскам удар з тылу»^{*)}

Нягавасць беларускага народа супраць белапольскіх акупантаў вылівалася ў форму актыўнай масавай партызанскай барацьбы. Партызанскі рух рабочых і сялян арганізавалі і ўзначальвалі партыя большэвікоў, якая прадставіла ў націцкіх умовах глыбокага падполля, Падпольнай большэвіцкай арганізацыяй у акупаванай Беларусі непасрэдна кіравалі ЦК КПТ і Б, які пасля захапата паяжамі Менска знаходзіўся ў Смаленску.

Большэвікі Беларусі, працуючы ў падполлі, арганізавалі, згуртоўвалі рабочых і сялян на барацьбу з акупантамі. У Менску на Мала-Татарскай вуліцы, у кватэры рабочага друкара Палееса знаходзілася падпольная друкарня. Лістоўкі і алозвы шырока распаўсюджваліся сярод насельніцтва і польскіх вайскаў. Падпольная друкарня, маючы ў сваім распарадэнні друкарскі апарат і матэрыялы, друкавала і правакатараў, і ўрэдку і кіравала падпольнай камуністэцкай арганізацыяй і расстрэльвала камуністаў.

Менская партыйная арганізацыя была выдана правакатарамі. У красавіку 1920 г. БСР арыштавала і павешала ўстаўніка з кіруючых работнікоў менскай арганізацыі і рыхтавала паўстанне ў тылу беларускага ўзброенага прыватнага былі паматкі арышты ў акаліцах Менска.

Арыштаваных падвиргалі пры дошчыце лютым катаванням: білі шампаламі па пляках і сьпіне, аранжы пад ногі булаўкі, пракалвалі пальцы булаўкамі і выдэралі абодзкі за астрые, прабавалі галаву каплямі халоднай вады, прпуская праз цела электрычны ток і т. д. Але людзі, курчаючыся ад болю, моцна сьціскалі зубы і маўчалі.

6 мая 1920 года ваяводы і яны суд прыгаворыў 6 чалавек да расстрэлу за стварэнне «прондзяржаўнай арганізацыі і падрыхтоўку да ўзброенага выступлення супраць узброенай сілы дзяржавы». На наступны дзень, 7 мая, у камароўскім лесе былі расстрэляны Васілеўскі Вячаслаў, Кеппе Андрэй, Пагірэйчык Васіль, Путырскі Лявон, Пронцкі Меленці, Плашчынскі Сяргей, Плашчынскі Сямен і Шумскі Владимир.

Але ні расстрэлы, ні шыбеніцы не дапамаглі польскай жандармерыі знішчыць большэвіцкае падполле, перашкодзіць рабоце партызанскіх атрадаў. На месца загінуўшых становіліся новыя таварышы і працягвалі работу.

Верным памочнікам партыі быў левінскі комсамол. Працуючы ў падполлі ён даў не мала выдатных герояў, перадавых барацьбітоў за вызваленне Беларусі ад белапольскага ярма.

Партызанскі рух з першых дзён белапольскай акупацыі набываў усё больш масавы характар. Ад вёскі да вёскі кацілася хваля народнага абурэння. Кіруючыя большэвікамі сяліны выкопвалі захаваную зброю або, узброючыся чым папаў, ішлі ў глухія лясы. Партызанскі рух шырока ахапіў Менскі, Ігуменскі, Барыскі, Барысаўскі, Слуцкі, Мазырскі і іншыя паветы.

У Дукорскай воласці арганізавалі партызанскі атрад у 40 чалавек пад кіраўніцтвам матроса Андрэя Блажко, у суседняй Пярэжыр-

^{*)} Сталін, Артыкулы і прамовы аб Украіне, стар. 94.

скай воласці партызанскі атрад налічваў 80 чалавек. Гэта былі лепшыя прадстаўнікі бядняцка-серадняцкага сялянства, асноўны кадр байцоў, здольных пры патрэбе ўзяць новыя сотні і тысячы сялян Дукорскія партызаны, чакуючы наступлення Чырвонай Арміі, рыхтавалі паўстанне ў тылу белапалякаў. Але ў штабе сядзеў польскі шпіён—правакатар Шаранговіч, які выдаў партызан.

У маі 1920 года карны атрад белапалякаў наляцеў на Дукоры і іншыя вескі. Сотні сялян былі арыштаваны. Пры допытах прымяняліся ўсемагчымыя спосабы катавання. Двое сялян з вескі Харовічы былі без усякага суда расстраляны. Нарэшце, 17 мая чырвоныя партызаны прадсталі перад ваеннапалітным судом, на якім трымаліся мужна і стойка. Суд прыгаварыў 11 партызан да расстрэлу. Праз дзве гадзіны 11 герояў расстрэлялі. Беларускае народнае не забудзе імені загінуўшых герояў: Блажко Андрэя, Камлюка Сцяпана, Крывашчока Андрэя, Рудовіча Міхаіла, Малышоўскага Максіма, Камлюка Ільі, Бурага Пятра, Камлюка Івана, Пазняка Паўла Ахрэмовіча Андрэя і Катлянніка Рыгора.

Восенню 1919 г. у Рудабельскай воласці ўтварыўся партызанскі атрад, куды ўвайшло некалькі чырвонаарменцаў, якія засталіся ў белапольскім тылу. Заклік большэвікоў да барацьбы з акупантамі пашыраўся ў асяродку сялян, і партызанскі атрад хутка вырас да 200 чалавек.

У студзені 1920 г. польскае камандаванне накіравала супроць рудабельскіх партызан атрад войска ў 1500 штыкоў пры 30 кулямётах. Правакатары ўказалі месцазнаходжанне партызан. Раніцай 16 студзеня белапалякі нечакана акружылі Рудабелку—цэнтр партызанскага атрада—адкрылі па ёй ружэнны і кулямётны агонь, а потым падпалі веску. Дзесяткі два партызані героіскі адбіваліся сярод дыму полымя і амаль усе загінулі ў няроўным баі.

Тое ж самае адбывалася ў суседніх весках. У полым пажары, у клубы дыму асаджаліся палкамі вескі Кавалі, Лаватыкі, Карпілаўкі, Новая і Старая Дубровы, Рудня, Сміковічы, Ляскі, Шкоза і інш. Палкамі нікога не выпускалі з падпаленых хат. У баі з белапалякамі загінула некалькі дзесяткаў партызан. Але дорага паплаціліся і легіянеры: у адной толькі Дуброве яны згубілі каля 75 чалавек.

У Бабруйскім павеце і яго аколках партызанскі рух дасягнуў вышэйшага развіцця ў 1920 г. Амаль уся батрацка-бядняцкая і сярэдняцкая частка сялянства ў той ці іншай меры вяла барацьбу супроць акупантаў, садзейнічала Чырвонай Арміі, хто выступаў са зброяй у руках, хто ішоў у разведку. У Бабруйшчыне арганізавана аформленых партызанскіх атрадаў было каля 80, у якіх налічвалася да тысячы чалавек *).

На Мазыршчыне партызанскі рух выключна шырокі размах набыў у Каралінскім, Петрыкаўскім, Капаткевіцкім і Азарыцкім раёнах.

У м. Азарычы, у тылу польскай арміі, партызанскі атрад складаўся з 500 чалавек пры 300 вінтоўках. Партызаны, хоць і слаба ўзброеныя, каля трох тыдняў гераічна змагаліся з палкамі, абараняючы мястэчка да прыходу Чырвонай Арміі.

Партызанскі атрад каля м. Скрыгалава паміж рэкамі Маляроўкай і Пшчэ разабраў чыгуначны шлях і пусціў польскі бронепоезд пад адкос. 6 партызан былі пры гэтым захоплены. Белапалякі прымусілі

*) Партархіў, ф. № 60, св. 17, д. № 477.

іх выкапаць сабе яму і стаць каля яе ў рад. Пасля залпу з вінтовак некаторыя партызаны былі толькі паранены, але іх усероўна закапалі ў магілу разам з мёртвымі.

Сярод арганізатараў партызанскага руху на Мазырыччыне віднае месца займае Васіль Ісакавіч Талаш, майстэрскі апісаны ў творы Ядуба Коласа «Дрыгва». Дзед Талаш перабраўся праз белапольскі фронт і арганізаваў у тылу партызанскі атрад з 300 чалавек. Гэты атрад зрабіў налет на Навасёлкі, каля Петрыкава. Палякі былі выбіты з вёскі, пакінушы многа забітых і раненых. Партызаны захпілі кулямёт і каля 20 вінтовак. Дзед Талаш за выдатныя заслугі перад радзімай узнагароджаны быў ордэнам Чырвонага сцягу.

Амаль кожная вёска Мазырыччыны дала сваіх партызан, якія хаваліся ў лясных непраходах, у непраходных балотах, рабілі раптоўныя налеты на польскія аboзы, знішчалі масты, рвалі тэлеграфныя правады і т. д.

З вясны 1920 года ў чаканні наступлення Чырвонай Арміі барацьба працоўных Беларусі і была характар амаль паўсямеснага паўстання. Партызанская барацьба беларускага народа аблягчыла наступленне Чырвонай Арміі. Варожасць тылу і беспрыкладны ўздым духа народа і савецкіх войск у барацьбе супроць акупантаў, як указваў таварыш Сталін, «не можа не ствараць унутры польскіх войск атмасферу няўпэўненасці і незабяспечанасці, не можа не разбураць у іх стойкасць духа, веру ў правату сваіх справы, веру ў перамогу, не можа не ператвараць нацыянальную спанку польскіх войск **з фактара станоўчага ў фактар адмоўны**» *).

У 1920 годзе, у перыяд наступлення Польшы, асноўным лозунгам партыі зноў сталі заклік «Усе на фронт!». Цяпер ужо на заходнім фронце і на фронце супроць Врангеля выршываўся лёс Савецкай рэспублікі. Партыя паслала тысячы чалішых камуністаў на польскі фронт. Комсамол абвясціў усерднёвскую мобілізацыю моладзі. Рабочыя Пецярбурга, Масквы, Саратава, Орынбурга і іншых гарадоў Савецкай Расіі прымаюць рэзалюцыю аб дапамозе Беларусі і Украіне і разам з польскімі палоні і палытат на заходні фронт атрады добраахвотнікаў. На ўсіх кутках Савецкай краіны арганізаваліся камуністычныя суботнік у дапамогу заходняму фронту. Супроць наступаюшых польскіх паноў партыя і ўрад накіравалі лепшыя сілы.

Як і заўсёды, у найбольш зважаныя моманты на польскі фронт павыбітых тав. Сталін у якасці члена рэўваенсавета паўднева-заходняга фронту Тав. Сталін распрацаваў стратэгічны план разгрому белапаліцкай, намершчы асноўны напрамак канцэнтраванага ўдару на Бердзічаў—Жытомір. Гэты план быў ажыццёўлены.

Па рашэнню Тав. Сталін на заходні фронт перакінута была левыя часткі Першая конная армія на чале з тт. Варашылавым і Будзёным. Першая конная за 43 дні зрабіла беспрыкладны ў гісторыі тысячакілометровы пераход ад Маікопа (Паўночны Каўказ) да Умаі (на Украіне). Прыбыўшы 23 мая на паўднева-заходні фронт, чырвоная конная заразжа прыступіла да ажыццяўлення сталінскага стратэгічнага плана і хутка забяспечыла пералом на фронце.

У маі 1920 г. белапольскія войскі, карыстаючыся колькаснай перавагай, дасягнулі значных поспехаў у наступленні На правым флангу яны праасоўваліся па лінні Кіеў—Жмерынка, пагражаючы

*) І. Сталін. Артыкулы і прамовы аб Украіне, стар. 94.

Одэсе. На левым флангу польскія войскі стрымлівалі наступальныя дзеянні чырвоных войск у накіравку Мінска. У цэнтры паліцы замацавалі Мозыр, занялі Рэчыцу і пагражалі Гомелю.

Але поспехі польскіх войск былі ліквідаваны. 5 чэрвеня Першая калітая меншым ударам прарвала фронт у раёне Пінска. Казацкія дрыгунскія рэйтары Бердзізна і Чарэха занялі Жытомир. Прарыв фронту ля Жытомира паставіў пад непасрэдную пагрозу сувязь праціўніка з тылам. Бліжэй акружэння трэцяя польская армія ў раёне Кіева кинулася ў панічнае бегства, палячы свае аboзы, узрываючы склады, кідаючы ў вогні. Другая польская армія атрымалі ў раёне Бердзізна удар Чарэха і Арцы і пачала прасоўвацца адступальна. 6 польская армія ў раёне Жмерынкі таксама пачала адступленне на захад. 12 чэрвеня Чырвоная Армія вызваліла ад белапаліякаў Кіеў. Прарыв польскага фронту на паўднёвым-заходнім участку забяспечыў пералом на ўсім фронце.

4 ліпеня 3-я, 4-я, 15-я і 16-я арміі перайшлі ў быстрае наступленне на захадным фронце. Беларускае партызанскае і партызанскае тылу і ў выніжых скарэніліся ўдары з фронту і тылу. Белапаліяк кинуся ў панічнае адступленне. Часта і 16-я польская армія ў ліпені занялі Барысаў і частка прасоўвалася перад праследуючы апалячэнні ад страху польскіх паноў. 11 ліпеня Чырвоная Армія пры ўсёй уласнай радасці і лікаванні працоўных уступіла ў Мінск.

Наступленне Чырвонай Арміі выклікала ў беларускіх людзях партызанскага паўстанцкага руху. Рабочыя і сяляне Беларусі пад кіраванствам большэвікоў трамлілі адступаўшага ворага разбурэння масты і пераправы, перарэвалі шляхі адступлення, адбіралі на грабленне добра. Народныя партызанскія удары яшчэ больш узмацняю баявы энтузіязм Чырвонай Арміі, натхняў яе ўпэўненасцю ў перамозе. Стваралася неабходная ўмова перамогі над ворагам.

Таварыш Сталін, член рэўваенсавета, у гутарцы з карэспандэнтам газеты 16-й арміі «Красноармеец» сказаў аб вялікім уздыме беларускага народа, аб яго любові да Чырвонай Арміі.

«Такіх адносін мне не даводзілася сустракаць ні на ўсходзе, ні на поўдні.

Не глядзячы на беднасць сялянскіх мас на захадзе ў параўнанні з Паваложжам і поўднем, усё-ж сяляне дзяліліся апошнім з чырвонаармейцамі.

Што датычыць настрою беларускіх сялян зафронтавай паласы, то, па нашых звестках, там адбываюцца суцэльныя паўстанні, існуюць партызанскія атрады, якія разбурваюць тыл праціўніка, спальваючы склады і знішчаючы памешчыкаў.

Можна смела сказаць, што паўтараецца тая-ж гісторыя, што ў Сібіры з Калчаком.

Пры набліжэнні нашых часцей паўсюды тыл праціўніка пачынае ўзрывацца знутры.

Мы прысутнічаем у цяперашні час пры сапраўднай сялянскай рэвалюцыі на Беларусі».

Высокі баявы дух беларускага народа і яго баявая любоў да Чырвонай Арміі зусім зразумелы. А вялікае аздэдачана барацьбе працоўных супроць нянавістага ярама польскіх паноў, і іх пасобнікаў беларускі народ у асобе наступальнай Чырвонай Арміі бачыў брыцкую

дапамогу вялікага рускага народа, з яким ён быў звязан кроўнымі
вязамі брацтва і супрацоўніцтва на працягу ўсёй сваёй гісторыі. Пад
кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна брацкі рускі народ дапамог
беларускаму народу прагнаць польскіх паноў, адстаіць савецкую
ўладу, сваю нацыянальную свабоду і незалежнасць Беларускі народ
ніколі не забудзе гэтай брацкай дапамогі.

Вызвалішы Украіну і Беларусь, чырвоныя войскі ў сваім насту-
пальным парыве ў жніўні 1920 г. наблізіліся да Варшавы. Справа
шла к поўнаму паражэнню польскіх паноў.

«Але падзронны дзеянні Трэцкага і яго староннікаў у
галовным штабе Чырвонай Арміі сарвалі поспехі Чырвонай
Арміі. Наступленне Чырвонай арміі на захотнім фронце, у бок
Варшавы, праходзіла па лане Трэцкага і Тухачэўскага—асім
неарганізавана войскам не давалі замацоўваць заваяваных
пазіцый, перадавыя часткі былі зведзены надта далёка ўперад,
рэзервы і боепрыпасы былі нязначны надта далёка ў тылу,
перадавыя часткі былі пакінуты, такім чынам, без боепрыпасу,
без рэзерваў, ланя фронты былі прарываюцца да бяскошчасці,
і, значыць, быў аблегчаны прарыв фронты. З прычыны ўсяго
гэтага, калі невялікая група польскіх войск прарвала наш
заходні фронт у адным з яго пунктаў, нашыя войскі, якія
асталіся без боепрыпасу, вымушаны былі адступіць»*)

Шкоднымі заходамі Трэцкі нязваў чырвоным войскам павяр-
нуць фронт адступленне з-пад Львова.

«Праз некалькі дзён наступленне польскіх войск было
спынена, і нашы войскі пачалі рыхтавацца да новага контр-
удару супроць пятаку. Але Польшча, не маючы сілы прада-
жаць вайну і з трывожан чакуючы контрудар чырвоных, аказа-
лася вымушана адмовіцца ад сваіх прэтэнзій і зноў захваціў
правабярэжжы Украіны і Беларусі і пачынала за дашчае заклю-
чыць м.р з Расіяй 20 кастрычніка 1920 года быў заключан
Польскай у Рызе мірны дагавор, па якому Польшча захавала за
сабой Галіцыю і частку Беларусі**).

Так пад кіраўніцтвам вялікай бальшавіцкай партыі і асабіста
Леванта Сталіна пачод нашай Польшчы на Савецкую Украіну,
Беларусь і Расію быў разгромлен.

Вызвалішыся ад беліпольскіх інтэрвентаў, Савецкая Беларусь
цесным саюзам з Савецкай Расіяй і іншымі савецкімі рэспублікамі
прыступіла да стварэння разбуранай народнай гаспадаркі, да соцыя-
лістычнага будаўніцтва.

У дружнай брацкай сям'і народаў пры беларускай дапамозе вялі-
кага рускага народа, пад кіраўніцтвам бальшавіцкай партыі і асабіста
Леванта Сталіна БССР хутка залячыла свае раны, аднавіла разбу-
раную народную гаспадарку, ліквітавала эканамічныя класы,
абудавала пачатковую фазу камуністычнага грамадства—соцыялізм
пераможна ідзе да камунізма.

За 19 год і часу вызвалення ад беліпольскіх акупантаў у краіні
з'явілася абшчына Савецкай Беларусі з адсталымі, убогімі і цёмнай

*) «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», стар. 228

**) «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», стар. 229

ўскрайны Расійскай імперыі яна ператваралася ў перадавую квітнеючую індустрыяльна-калгасную ордэнаваную рэспубліку, свабодную і роўнапраўную сярод 11 брацкіх савецкіх рэспублік.

На аснове сацыялістычнай эканомікі, павышэння прадукцыйнасці працы нязмерна вырас матэрыяльны добры быт працоўных БССР.

Нябачанага росквіту дасягнула культура беларускага народа, — нацыянальная па форме, сацыялістычная па зместу. Да рэвалюцыі непісьменным было 75 проц. насельніцтва, а жанчын — 90 проц. Пачатковыя і сярэднія школы рэдкі. Вышэйшых навучальных устаноў зусім не было. Зараз Савецкая Беларусь — рэспубліка сучаснай пісьменнасці. У 7.084 школах навучаецца 1.184 тыс. дзяцей. Пры савецкай уладзе створана 22 ВНУ, у якіх навучаецца 15.540 студэнтаў, і 97 тэхнікумаў з 33.300 студэнтаў. Толькі за другую пяцігодку ВНУ выпусцілі 7.444 спецыялістаў і тэхнікумы — 29.678. У рэспубліцы працуе цэлая армія савецкай сацыялістычнай інтэлігенцыі актыўных будаўнікоў сацыялізма.

Таварыш Сталін на XVIII з'ездзе ВКП(б) паставіў задачу

«Не забываць аб капіталістычным акружэнні, памятаць, што замежная разведка будзе засылаць у нашу краіну шпіёнаў, забойцаў, шкоднікаў. Памятаць аб гэтым і ўмацоўваць нашу сацыялістычную разведку, сістэматычна, дапамагаючы ёй граміць і карчаваць ворагаў народа».

Гэта ўказанне асабліва важна для нашай награнічнай рэспублікі. Прэзэрваваць здаравы радзімы — гэтае фаліянскае разведка, беларускія нацыяналісты разам з трэцкеска-бухарынскай бандай шпіёнаў, дыверсантаў і забойцаў вялі падрыўную шпёнскую работу ў нашай рэспубліцы. Яны рыхтаваліся прадаць Беларусь у калоніяльнае рабства панскай Польшчы, вярнуць беларускаму народу паменшчэцка-капіталістычную эксплуатацыю, галечу, голад, цемру, выміранне. Але гэтыя падлыя планы праваліліся. Наша слаўная савецкая разведка, пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна, пры поўнай падтрымцы ўсяго савецкага народа разграміла і выкарчавала змяліныя гнёзды ворагаў народа.

Аднак ні на мінуту мы не можам забываць сталінскага ўказання аб капіталістычным акружэнні, аб тым, што ў нашай рэспубліцы замежныя разведкі асабліва настойліва засылаюць і будуць засылаць сваіх агентаў.

Савецкая Беларусь — неад'емная частка вялікага Савецкага Саюза — ужо дваццаць адзін год стаць непрыступнай крэпасцю заходніх рубяжоў краіны сацыялізма Беларускага народа, які многа пацярпеў ад імпэрыялістычных захапчыкаў і інтэрвентаў у гераічнай барацьбе заваяваў свабоду і незалежнасць, шчаслівае, радаснае жыццё, ніколі не дазволіць, каб варожая нага ступіла на яго родную зямлю. Разам з усім народам Савецкага Саюза пад кіраўніцтвам партыі Леніна — Сталіна беларускі народ даць сакрушальны адпор усім пасяганням фашысцкіх агрэсараў на сацыялістычную радзіму.

Ад аддзела кансультацый журн. „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

Пасля выхаду ў свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» прыток пісем у рэдакцыю журнала «Большэвік Беларусі» значна павялічыўся. Рад чытачоў просіць растлумачыць незразумелыя для іх пытанні, якія сустракаюцца пры вывучэнні «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)». З пытаннямі зварачаюцца агітатары, прапагандысты, рабочыя, калгаснікі, савецкая інтэлігенцыя.

Даць адказы на ўсе пытанні на старонках журнала немагчыма. На многія з іх рэдакцыя паслала сваім чытачам адказы ў пісьмовай форме, а частку асвятліла на старонках журнала ў форме кансультацый.

За перыяд з 1 студзеня было змешчана 10 кансультацый і адказаў на пытанні чытачоў.

У № 1 журнала змешчана кансультацыя Н. Гракава—«Рэволюцыйны рух на Беларусі ў студзенскія дні 1905 года» і С. Топазы—«Аб ролі асобы ў гісторыі». Даны адказы тав. Доўжыку І. Г. (г. Рэчыца) на яго пытанне аб значэнні нарады 22-х большэвікоў у барацьбе за скліканне III з'езда і тав. Ігнацені П. І. (Старобінскі раён, Менская вобласць) на пытанне: «Што такое «Крымская кампанія».

У № 2 журнала змешчана кансультацыя А. Свама—«Аб двух родах войнаў» і П. Рубенчыка—«Аб значэнні кнігі Плеханава «Да пытання аб развіцці маістычнага погляду на гісторыю» ў прапагандзе ідэй марксізма ў Расіі». Дан адказ на пытанне тав. Злынава (г. Жлобін) аб народным паўстанні ў Кітаі ў 1900 годзе.

У № 5 журнала змешчана кансультацыя Г. Якуба—«Французскія матэрыялісты XVIII века» і дан адказ на пытанне тав. Ероміхіна (г. Менск): «Як была праведзена на Беларусі адмена прыгоннага права ў 1861 годзе».

Пісьмовыя адказы пасланы: тав. Камінскаму І. (калгас імені Крупскай, Плешчаніцкі раён, Менская вобласць) на пытанне, што такое утапічны сацыялізм; тав. Кавалёву П. Е. (Блізнецкая пачатковая школа, Рагачоўскі раён, Гомельская вобласць), на пытанне, як разумець тое месца ў «Кароткім курсе гісторыі ВКП(б)», дзе гаворыцца, што ў Заходняй Еўропе прамысловасць пачала развівацца раней чым у Расіі, раней пачалі арганізоўвацца марксісцкія гурткі, але пролетарская рэвалюцыя перамагла перш у Расіі і інш.

Кансультацыі пасланы: прапагандысту комсамольскай школы тав. Злынаву Г. В. (г. Жлобін) аб тым, як гістарычна змянялася геа-

графічнае асяроддзе і ў якой ступені яно ўплывала на жыццё і гісторыю грамадства, ці адбываюцца зараз якія-небудзь геаграфічныя змяненні; тав. Хараненка А. Д. (Уздзенскі раён, Менская вобласць) аб тым, што такое метафізіка.

Многа сур'ёзных пытанняў ставяць перад намі чытачы ў сувязі з вывучэннем матэрыяла XVIII з'езда ВКП(б), якімі жыве зараз уся наша краіна.

Вялікі інтарэс выклікаюць пытанні міжнароднай палітыкі, якім далі глыбокі аналіз тав. Сталін на XVIII з'ездзе ВКП(б) і тав. Молаў на III Сесіі Вярхоўнага Савета СССР.

Тав. Ратнікаў І. А. (калгас «Смелы», Лоеўскага раёна, Гомельскай вобласці) і іншыя чытачы просяць растлумачыць сутнасць Версальскага міру, што такое Карпацкая Украіна, што азначае блок трох агрэсіўных дзяржаў, аб дагаворы 9-ці дзяржаў, чым абдзялілі Італію пры дзеляжы здабычы пасля першай імперыялістычнай вайны, што такое дэмпінг, у чым сутнасць пацыфізма.

Многія таварышы зварачаюцца з просьбай указаць, дзе можна дастаць дадатковую літаратуру для вывучэння гісторыі нашай партыі.

Тав. Багдановіч П. (Барова-Будская НСШ, Кармянскага раёна, Гомельскай вобласці), пытае, як і дзе можна набыць кнігі: К. Маркса «Капітал»; Ф. Энгельса «Паходжанне сям'і, прыватнай уласнасці і дзяржавы»; творы Плеханава «Да пытання аб маністычным поглядае на гісторыю», «Соцыялізм і палітычная барацьба», «Нашы рознагалоссі», і т. д.

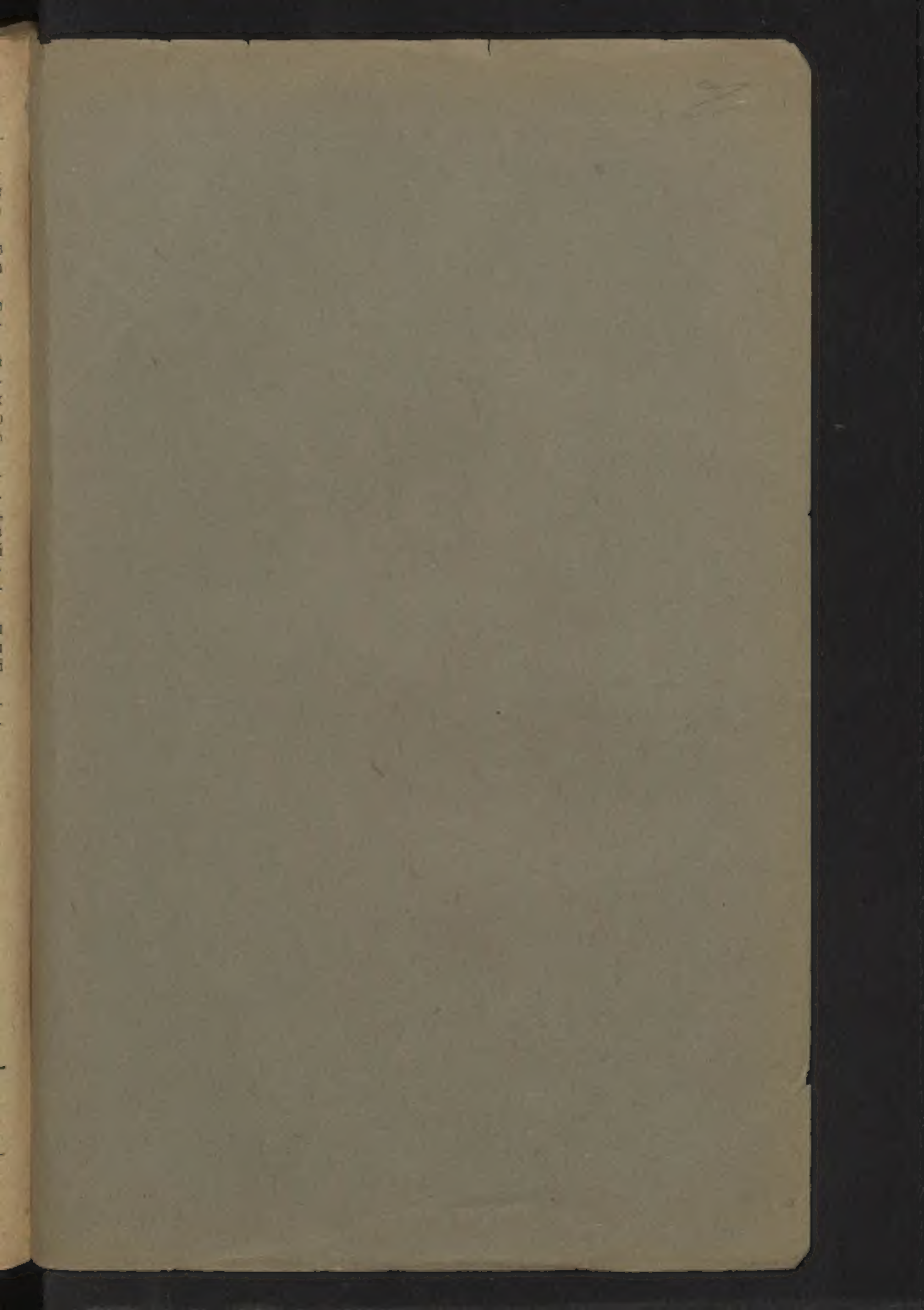
Мы пералічылі толькі невялікую частку пытанняў, з якімі чытачы зварачаюцца да рэдакцыі ў сваіх пісьмах. Масавы паток пісем сведчыць аб узросшай палітычнай актыўнасці, аб вялікім імкненні шырокіх мас аўладаць тэорыяй марксізма-ленінізма.

Задача журнала—усямерна дапамагаць прапагандыстам, агітатарам і кожнаму чытачу, які самастойна вывучае «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» і матэрыялы XVIII з'езда партыі.

Уп. Галоўліта БССР № 412
Тыраж 8200 экз.
352.000 друк. зн. (6 1/3 арк.)
Здана ў набор 8/VI—39 г.
Падпісана да друку 1/VII—39 г.

Друкарня імя Сталіна, Менск, Дом Друку. Зак. № 681.

ЦАНА 40 кап.

0000000 1988306